

A népszámlálási adatok szerint Polgárdi népességének korösszetétele a két népszámlálás közötti időszak alatt az idősebb korosztályok aránya növekedett. Az ifjúsági korosztályba (0-29 év) tartozók aránya a 2001. évi 42,34 %-ról 2011-re 33,37 %-ra csökkent. A 30-39 évesek aránya 4,62 %-kal emelkedett, ami valószínűsíthetően a munkaképes korú odavándorlónak köszönhető.

A városban az ellátott népesség rátája (a gyermeknépesség (0-14 éves) és az időseknépesség (65-X éves) összege a 15-64 éves népesség százalékában) 2001-ben 46,53 %, míg 2011-ben ugyanez a mutató 42,6 % volt.

A város öregedési indexe (örökös index: az időseknépesség (65-X éves) a gyermeknépesség (0-14 éves) százalékában) 2001-ben 66,01 %, míg 2011-ben ugyanez a mutató 91,88 % volt.

Összesen:				
Adattípus	2001	adott korcsopott részesedés - 2001 (%)	2011	adott korcsopott részesedés - 2011 (%)
-14	1218	19,13	1059	15,57
15-19	389	6,11	418	6,15
20-29	1089	17,10	793	11,66
30-39	877	13,77	1251	18,39
40-49	954	14,98	947	13,92
50-59	754	11,84	946	13,91
60-64	283	4,44	415	6,10
65-	804	12,63	973	14,30
Összesen:	6368	100,00	6802	100,00

Forrás: KSH 2001. és 2011. évi Népszámlálás

7. táblázat: Polgárdi város népességének korösszetétele (2001, 2011)

város korösszetételének vizsgálata.

A fenti kedvező demográfiai mutatókban a vándorlási különbözet jelentőséget erősíti a

1.7.1.4 Korösszetétel

Forrás: KSH

2010	2011	2012	2013	2014
56	54	59	53	70
109	111	107	123	94
218	202	165	166	167
132	136	114	103	122

Az adatokból láthatjuk, hogy Polgárdi népességének iskolázottsága javult, de a megyei és az országos értékekhez képest elmaradást mutat, valamennyi képzettség! szinten. Csökken az általános iskolát be nem fejezettek száma, és növekedett az érettségis és a felsőfokú oktatást végzettek száma. A csökkenésnél a megyei és országos aránynál magasabb értékek ez esetben a változások intenzitását is jelzik. A befejezett iskolatípusok tekintetében

1.7.1.6 Képzettség

Az egyéb, nem hazai nemzetiségűek (32 fő) aránya a településen nem számottevő, de megfigyezzük, hogy a 2001 évi népszámlálási adatok között nem hazai nemzetiségűek nem találhatók.

Nem hazai nemzetiségek

A városban a Polgárdi Város Roma Nemzetiségi Önkormányzat működik. 2001 óta a cigány és a német nemzetiség létszámában volt jelentősebb változás. Az előző népszámlálás idején még csak 26, illetve 9 fő sorolta magát a két nemzetiséghez.

A városban a 2011 népszámlálás alapján jelen lévő nemzetiségek: cigány (49 fő), német (37 fő), román (9 fő), örmény (3 fő). A városban jelentősebb számban jelen lévő nemzeti-

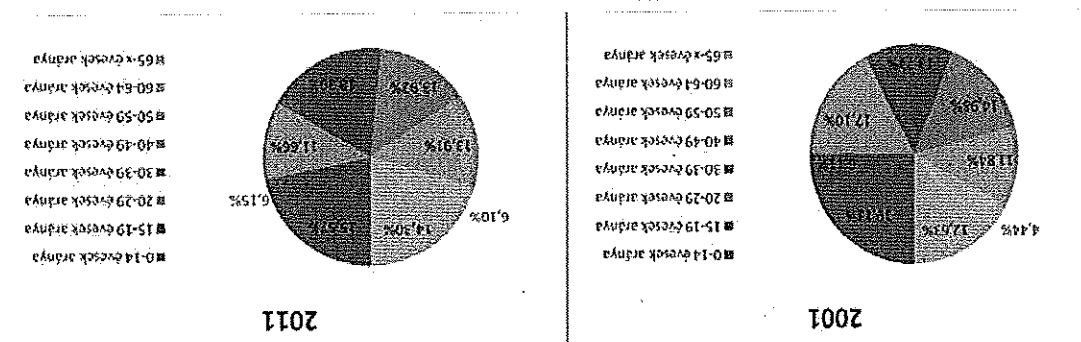
Hazai nemzetiségek

1.7.1.5 Nemzetiségi összetétel

A népesség nemek szerinti megoszlása kiegyenlítettnak tekinthető. 2011-ben a városban a népesség 50,57 %-a nő, 49,43 %-a férfi. A nemek közötti arány 2001-hez képest megfordult. Akkor a nők aránya a népességben belül 49,98% volt, míg a férfiaké 50,02 %.

Összességében tehát a város népessége lassan idősödő tendenciát mutat. Bár az eltartott népesség aránya csökkent 2001 és 2011 között, de az eltartott népességben belül az idős népesség száma és aránya emelkedik. A város lakosságának növekedésében szerepet játszik a pozitív vándorlási mérleg, mely egyelőre még ellensúlyozni tudja a természetes fogyásból adódó veszteséget.

Forrás: KSH 2001. és 2011. évi Népszámlálás

8. táblázat: Polgárdi város népességének korösszetétele 2. (2001, 2011)

ben azonban a megyei és az országos fejlődés intenzitásától azonban némileg elmarad a város.

9. táblázat Polgárdi város lakossága iskolai végzettség szerint megyei és országos összehasonlításban (2001, 2011)

Adattípus	2001	2011
általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők aránya (városi) (%)	3,2	2,1
megyei	0,6	0,5
országos	0,7	0,6
15-X éves korosztályban legalább általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya (városi) (%)	84,1	91,3
megyei	89,9	95,5
országos	88,8	95,1
18-X éves korosztályban legalább középiskolai érettséggel rendelkezők aránya (városi) (%)	22	32
megyei	34,7	45,6
országos	38,2	49
24-X éves korosztályban egyetemi vagy főiskolai oklevéllel rendelkezők aránya (városi) (%)	5,4	8,9
megyei	10,8	16,3
országos	12,6	19

Forrás: KSH 2001. és 2011. évi Népszámlálás

A legalább általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 2011-re ugyan nőtt, de továbbra is ugyanolyan távol van a megyei és országos értékektől. Az érettséggel rendelkező népesség, bár tendenciájában, Polgárdiban is növekvő, de ennek mértéke (8%) elmaradt a megye (11,9%) és az ország (10,8%) növekedésének ütemétől. A felsőfokú képzettség tekintetében hasonló a helyzet.

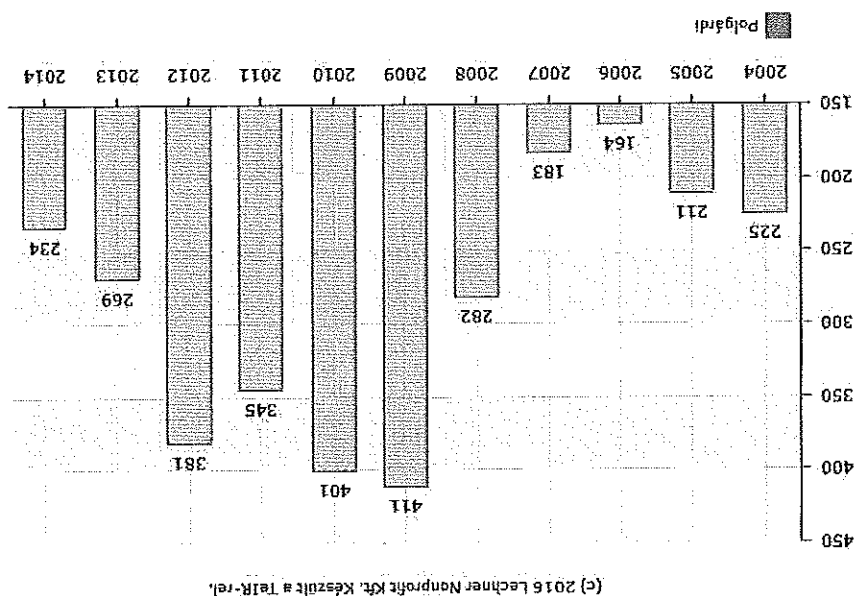
1.7.1.7 Foglalkoztatottság

Polgárdiban 2014 év végén 4897 fő munkaképes korú lakost tartottak nyilván, akik közül 229 főt tartottak nyilván álláskeresőkön. A nyilvántartott álláskeresők aránya a munkavállalási korú népességhez viszonyítva ebben az évben átlagosan 5,21% volt, amely 0,89 %-ponttal tért el az országos átlagtól (6,1) azaz kedvezőbb, mint az országos átlag.

A munkanélküliek számának változásából láthatjuk, hogy a 2008-as válságot követően jelentősen emelkedett a munkanélküliek száma. Mérséklődés 2013-tól tapasztalható, azo-

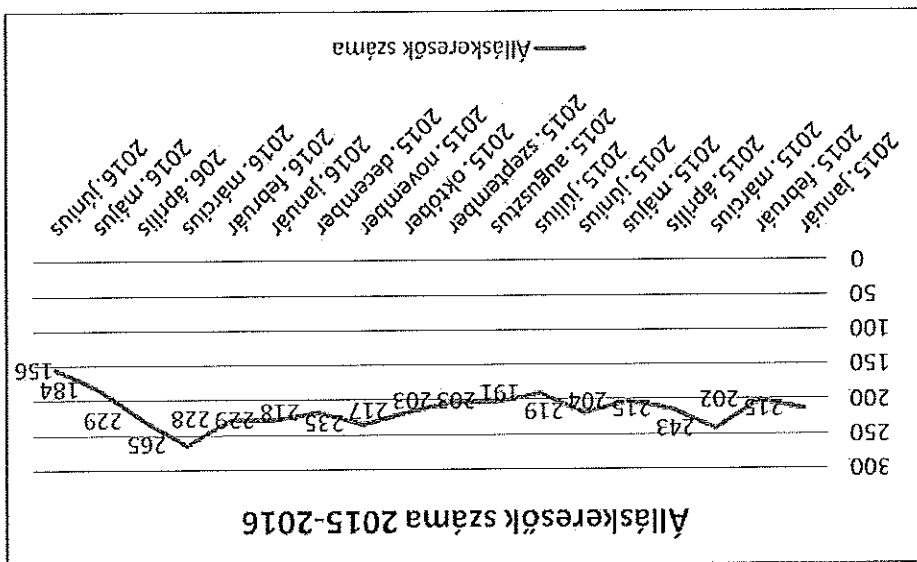
ta ismét a 2008 előtti szinten van, ami foglalkoztatási szempontból a város stabilitását mutatja.

2. ábra: Regisztrált munkanélüliek száma Polgárdiban (2004-2014)

A munkanélküliségben ciklikusság kevésbé mutatható ki.

3. ábra: Nyilvántartott álláskeresők száma havi bontásban, 2015-2016

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat

A városban, a legnagyobb létszámban az ipar és építőipar nemzetgazdasági ágban dolgoztak 2011-ben.

Forrás: TEIR

Összes adó 0-300 000 Ft sávon 2014 [Ft]	11 398 663
Összes adó 2 500 001-3 000 000 Ft sávon 2014 [Ft]	98 579 236
Összes adó 3 000 001-4 000 000 Ft sávon 2014 [Ft]	117 909 257
Összes adó 4 000 001-5 000 000 Ft sávon 2014 [Ft]	77 327 314
Összes adó 5 000 001-10 000 000 Ft sávon 2014 [Ft]	106 483 061
Összes adó 10 000 001-20 000 000 Ft sávon 2014 [Ft]	26 709 554
Összes adó 20 000 000 Ft feletti sávon 2014 [Ft]	0
Összes adó 300 001-600 000 Ft sávon 2014 [Ft]	13 226 931
Összes adó 600 001-800 000 Ft sávon 2014 [Ft]	16 248 126
Összes adó 800 001-1 000 000 Ft sávon 2014 [Ft]	16 608 626
Összes adó 1 000 001-1 200 000 Ft sávon 2014 [Ft]	20 214 371
Összes adó 1 200 001-1 500 000 Ft sávon 2014 [Ft]	88 467 114
Összes adó 1 500 001-1 800 000 Ft sávon 2014 [Ft]	91 411 005
Összes adó 1 800 001-2 000 000 Ft sávon 2014 [Ft]	57 944 207
Összes adó 2 000 001-2 500 000 Ft sávon 2014 [Ft]	100 290 857

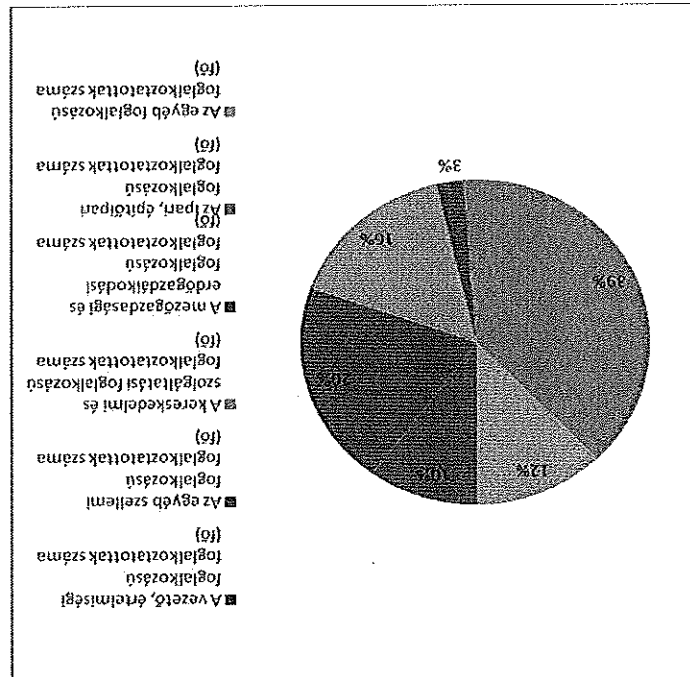
10. táblázat: Polgárdi város befizetett SZJA értékcsökkenésként

Polgárdiban 2014-ben az összes adófizető darabszáma 3259 db volt, melyből 2 956 db főállású adófizető volt. Az összes adófizető darabszáma 2010-ben 3132 db, 2012-ben 3071 db volt. A jövedelemvizsgálat elemzését segíti az adósávokban elhelyezkedő befizetések értékének elemzése.

Jövedelem

1.7.1.8 Jövedelmi viszonyok

Forrás: KSH

4. ábra: A foglalkoztatottak ágazati megoszlása foglalkoztatási főcsoportok szerint Polgárdiban 2011

A születéskor várható élettartam a megyében 2015-ben a nők esetében 78,72 év, míg a férfiak esetében 71,88 év.

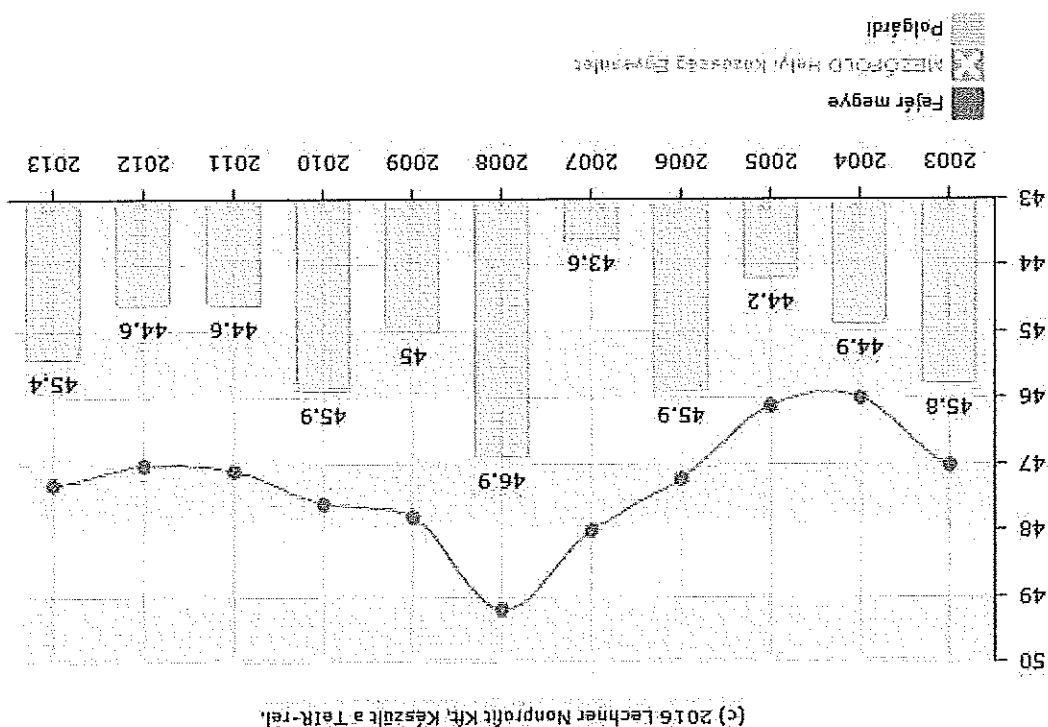
1.7.1.9 Életminőség

Az önkormányzati segélyezés rendszere és a segélyek típusai folyamatosan változtak az elmúlt években, így a különféle szociális ellátásban részesülők száma az ellátások bonyolult és változó rendszerében szinte meghatározhatatlan és időben is folyamatosan változó. Összességében megállapítható, hogy a város önkormányzata biztosítja a jogszabályban meghatározott rendszeres segélyeket, támogatásokat, valamint az eseti segélyeket, melyeket a helyi rendelethez szabályozott.

Segélyezés

A jövedelmi viszonyokra a foglalkoztatott nélküli háztartások arányából is következtetni lehet. Ez az érték a településen a 2001. évi népszámlálás adataihoz (31,4%) képest 2011-re (31,7%) az országos tendenciákkal ellentétben növekedett, de még a Fejér megyei átlag alatt van (35,5%). Az arány növekedése egyébként járási és megyei szinten is jellemző volt, de az országos aránynál (38,3%) összességében még így is jobb a helyzet.

Forrás: TEIR

(c) 2016 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

1. ábra: Száz lakosra jutó adófizetők száma Polgárdiban (fő)

A száz lakosra jutó adófizetők száma a 2013-ban nagyjából kiegyenlített, a több éves értékek azonban jóval alacsonyabbak a Fejér megyei értékeknél. 2013-ban az egy adófizetőre jutó személyi jövedelemadó-alapot képező jövedelem Polgárdiban (689,255,2 eFt) jelentősen elmaradt a Székesfehérvári járás átlagos összegétől (893,184,3 Ft), de elmarad a Fejér megyei átlag értékétől (819,840,3 Ft).

A helyi lakásvizsgálatokban a két népszámlálás közötti évtizedben jelentős változások zajlottak Polgárdiban. Az összkomfortos lakások aránya több mint 12 %-kal növekedett, ami meghaladja a megyei növekedés mértékét. Ezzel párhuzamosan az alacsony komfort fokozatú lakások (félkomfortos, komfort nélküli, szükség- és egyéb lakás) aránya jelentősen csökkent. A lakások felszereltségében is pozitív elmozdulás történt, az infrastruktúrális ellátottsága egy évtized alatt jelentősen javult. A közcsatorna hálózatra kapcsolt lakások aránya a megyei átlagot is meghaladja.

		2001		2011	
		város		város	
		megye		megye	
lakások összesen:		1893	159670	2330	173501
		az összes lakás %-ában			
a lakás komfortossága szerint					
összskomfortos		45,01	60,12	57,51	67,62
komfortos		34,92	23,89	35,41	26,13
félkomfortos		5,97	4,05	2,79	2,50
komfort nélküli		10,30	8,41	4,03	4,00
szükség- és egyéb lakás		3,86	3,83	0,26	0,46
a lakás felszereltsége szerint					
hálozati vízvezetékkel		91,65	92,65	97,55	97,20
házi vízvezetékkel		0,37	1,18	0,99	1,64
meleg folyóvízzel		86,85	90,51	94,55	95,24
közcsatornával		65,50	53,64	81,76	78,15
házi csatornával		26,73	40,38	16,78	20,69
fürdőszobával					
vízellátás WC-vel		85,95	88,97	95,36	95,95

Forrás: KSH 2001. és 2011. évi Népszámlálás

Forrás: KSH 2001. és 2011. évi Népszámlálás

11. táblázat: Háztartások, családok életkörülményei (2001 és 2011)

2001-ben ugyanezen értékek még 76,41 és 68,54 év voltak. A helyi lakásvizsgálatok alapvető meghatározói az életminőségnek. A városban a háztartások életminősége az alábbiak szerint változott 2001 és 2011 között.

1.7.2 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A helyi társadalom rétegződését már az 1.7.1 alfejezet is érinti, bemutatva a rétegződés lehetséges mutatóit (korösszetétel, jövedelmi viszonyok, képzettség, stb.). Azonban az ezek alapján kialakult társadalmi csoportokra (a különbségek megjelenése az életvezetésben, életminőségben) vonatkozóan települési szintű objektív, tudományos jellegű kutatások, szociológiai felmérések nem állnak rendelkezésre.

Helyi hírek és az önkormányzati beszámolók alapján azonban megállapítható, hogy a helyi társadalmat jellemzően nem feszítik ilyen társadalmi konfliktusok.

A 3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező városrészek alfejezetben található városrészi adatok alapján jelentős térbeli társadalmi rétegződés sem alakult ki, amely területi szintű konfliktusokhoz vezethetne. A városrészekben nagyjából keverten élnek, de látható, hogy a régi városrészeken kívül jelentős Falusias és Kertvárosi, megnevezésű városrészekben magasabb az alacsony komfortfokozatú lakások száma, valamint az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya, és a tartós munkanélküliség aránya. Ezzel szemben a Kertvárosi II., Belváros és Laktanya, TSZ elnevezésű városrészekben az előzőnél jobb életminőséggel egyidejűleg magasabb a felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában.

Az előző alfejezetekben bemutatott pozitív vándorlási különbséget helyi társadalomra gyakorolt hatásai nem ismertek. Adott esetben egy külön vizsgálat tárgya lehet, hogy hogyan alakul az „öslakos” polgári lakosok viszonya a városba az elmúlt 5-10 évben betelepültek között.

1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők

1.7.3.1 Történeti és kulturális adottságok

Településtörténet

Polgári területi évezredek óta lakott, ahonnan számos őskori és ókori lelet került elő. Az I. században mint Pannónia része a Római Birodalomhoz tartozott, így a római korból származó leletek kiemelkednek. A mai ismeretek szerint innen, vagy a környékről származnak a Seuso-kinccs néven ismert római kori ezüst tárgyak is.

A város mai közigazgatási területén a középkorban három település volt: Cinca, Polgári és Bökény-somlyó.

Polgári első említése 1277-ből való oklevélben jelenik meg, mely szerint IV. (Kun) László Polgárt a Bökény nemzetséghez tartozó Jakab comesnek adományozta.

Bökénysomlyó, a honfoglalás korában virágzó település volt, nevét az oklevelek 1083-ban említik először. Az államalapítás után a Somlyó-hegyen épült fel Szent István király testőrpáncsnokának rezidenciája, melynek szomszédságában klarissa rendi kolostor helyrekezdett el. Az Árpád-kori monostor maradványai még a 20. század elején is láthatóak voltak, melyeket az elmúlt évszázadban a bányászati tevékenység eltemetett el.

Cinca szintén Árpád-kori település, melynek nevét az oklevelek 1212-ben említik először. Ma mindkét hajdani település Polgári határába olvadt.

A település 1397-ben Battthyány György esztergomi várkapitány birtokába került. Ekkortól kezdve 1945-ig a Battthyány család meghatározó szerepet játszott a település életében.

A város környéke az ország három részre szakadása után az Oszmán-Török Birodalom és a Magyar Királyság határterületeinek számított. Fehérvár 1543-as elfoglalása után ugyan területileg a török uralom alá került, de a magyar földesurak is többször adóztatták. A török kiűzésének időszakában a keresztény hadak ellátása, beszállásolása jelentett súlyos terheket.

A török hódoltság időszakában a népesség szám jelentősen csökkent, de a XVII. század végére a település gazdasági teljesítőképessége már javult, melynek egyik jele, hogy 1700-ban Battthyány Ádám a Polgárdiban levő birtokait visszavette a zálogbirtokosoktól, bérletkötől.

A Rákóczi-szabadságharcban Polgárdi a kuruc csapatok egyik környékbeli bázisának számított, amiért labanc megtorlásban részesült. Emiatt és a korabeli pestisjárvány következtében 514 lakos vesztette életét, így a XVIII. század második negyedében ismét Polgárdi benépesítése, a lakosság gazdasági erejének stabilizálása lett az alapvető feladat.

A település életében a XVIII. század a gazdasági fellendülés időszakaként, Polgárdi Fejér megye dinamikus gyarapodó községévé vált. Megszilárdult a helyi közigazgatás, a Battthyány család ösztönözte a helyi gazdaság fejlődését, a református egyházközösség a XVII. század közepén indult helyi tevékenysége ekkor jelentős közösségsszervező erővé vált, a Battthyányiak a római katolikus hitélet is megszilárdult.

A gazdasági fellendülést bizonyítja, hogy a század végére megötszöröződött a lakosság száma. Az adózók 1715. évi összeírása szerint Polgárdit 78 adózó család népesítette be; ezserint a lakosság létszáma megközelítette a 400 főt. Az 1768. évi népszámlálás idején községben. Polgárdi népessége megközelítette a 2000 főt. A reformkorban pedig a 2900 főt

A helyi lakosság tevékenyen részt vett az 1848-49-es szabadságharcban is. A település birtokos családjának tagja Battthyány Lajos az első fűguelien, feleős minisztérium elnöke-ként és vértanúságával írta be magát az ország történelmébe.

A szabadságharc leverését követően a XIX. század második fele szintén a gazdasági fellendülésről szólt. A magyarországi mezőgazdasági fejlődésbe a település kiváló adottságai révén jól tudott bekapcsolódni. A fejlődés a nagybirtokok mellett a parasztságaságokban is megindult, melyet igazol, hogy a lakosság száma tovább növekedett, 1869-ben 3263 fő élt a településen.

A XIX. század második felének polgárosodása keretében a közigazgatás is átalakult. Polgárdi nagyközségi státuszt kapott, 1872. január 1-jétől képviselő-testülete és elöljárósága a település belső ügyeit a törvényi keretek között önállóan intézte. A polgári közigazgatás megszilárdulásával egyidőben megkezdődött a helyi társadalom önszerveződése, melyben a sorra alakuló gazdasági, kulturális, szociális, politikai egyesületek töltötték be meghatározó szerepet.

A XIX. század utolsó harmadától létrejött egyesületek az I. világháborúig működtek, újraszervezésük, illetve újabbak létrehozása az 1920-as években kapott új lendületet. Összességében – az ország más területeihez hasonlóan – a mezőgazdaságra alapozott fejlődés hatására Polgárdiban is egy módos parasztpolgári réteg alakult ki, és erősödött

meg, amely a térség nagybirtokos uradalmi mellett fontos szerepet töltöttek be a gazdaságban és ezzel párhuzamosan a helyi közéletben is fontos tényezővé váltak.

A polgári fejlődés a település fejlesztésével is párosult. Számos nagyobb beruházásra került sor, pl. a Cinca-patak rendezése, a Vástarter kialakítása, a közszolgáltatások bővítése, illetve 1890-ben épült a mezőgazdasági feldolgozóipar első jelentős üzeme a gőzmalom is. A fejlődést segítette a településen áthaladó két vasút vonal, nagyban gazdagítva az áru-termelő gazdaság szállítási lehetőségeit.

A XX. század első felében Polgárdi Fejér megye dinamikusan fejlődő térségévé vált. Az 1930-as népszámlálás szerint lakossága már 4393 fő volt, melynek 41,5 %-a (i) még külterületen lakott.

A II. világháború viszonylagos Polgárdit is megviselte. A polgári lakosság veszteségei mellett 1944 kora nyarán átélte a zsidó családok elhurcolását is, majd a decembertől a front is elérte a települést, így szorjelt megszállás alá került.

A konszolidáció időszakában a mezőgazdasági termelés újbóli megindítását követően a település hamar talpra állt és néhány év alatt a középparaszti gazdaságok elérték a háború előtti termelés színvonalát.

Az 1949-től megkezdődött államosítási folyamat azonban megtörte a parasztpolgári egyéni gazdaságok fejlődését. A mezőgazdaság szocialista átszervezésének folyamata eredményeként 1959. március 25-én Polgárdi szocialista község lett, az egyénileg gazdálkodó földművesek 80%-a beépített a termelőszövetkezetbe.

A következő évtizedekben az ipar és a szolgáltatások is állami meghatározottságúak lettek. A településen új oktatási és szociális intézmények épültek a lakosság ellátása érdekében.

Polgárdi lehetőségei tovább javultak miután 1972-ben megépült a települést érintő M7-es autópálya.

Az 1970-es évekre konszolidálódtak a társadalmi viszonyok. Az urbanizáció és a foglalkoztatási szerkezet átalakulása miatt azonban a külterületeken élő népesség már jelentősen csökkent. Az 5767 fő lakónépességű nagyközség lakosságának már csak közel 11 %-a élt a külterületeken.

A rendszerváltást követően Polgárdiban is jelentős változások következtek be. A gazdaság szerkezete átalakult, melyben a mezőgazdaság szerepe háttérbe szorult. A településen a helyi vállalkozások mellett külső cégek is letelepedtek, területén három ipari zóna is kialakításra került.

Új infrastrukturális fejlesztések (pl. csatornázás) valósultak meg. 1996-ban megépült a modern térségi hulladéktelep.

A lakosság száma kiegyensúlyozott, a tartós munkanélküliség alacsonynak mondható. Polgárdi 1997. július 1-jétől városi rangot kapott.

Kulturális értékek

Jelen részfejezetben azokat a helyi, regionális vagy országos jelentőségű értékeket vizsgálja, amelyek fejlesztési potenciált, vagy a közösségépítés, vagy a helyi identitás alapját jelentik.

E tekintetben a Székesfehérvári Többszámú Kistérségi Társulás Közkincs-kerekasztala kulturális szakemberek bevonásával összeállított kistérségi kulturális értékleltára szerint a város az alábbi kulturális értékekkel bír:

12.táblázat Polgárdi természeti-, épített, szellemi - kulturális és egyéb vonzerejét jelentő adottságai, értékei

Természeti	Épített	Szellemi- kulturális		Média	Egyéb
		hagyomá- nyok	alkotók- alko- tócsoportok		
Itt található Közép-Európa és a református templom.	A római katolikus és a református templom.	Polgárdi Napok	Népi Hímzőszakkör Clara Voce Vegyeskar Nyugdíjas Klub kamarakórusa	Polgárdi Hírek (A Polgárdi Onkormányzat tájékoztató, időszakos kiadványa)	Az egykori kastély közep- lében nyug- szik gróf And- rássy gyula, a Monarchia utolsó kü- lügyminiszter e.

Forrás: Székesfehérvári Kistérség településeinek kulturális értékeitára (2011)

Polgárdi Város Képviselő-testülete 2013-ban a magyar nemzeti értékek és hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV. 6.) Korm. rendelet előírásai alapján vizsgálta meg a települési értéktár létrehozásának lehetőségét és 69/2013. (VI.12.) önkormányzati határo-
zattal úgy határozott, hogy a település értéktár létrehozásának lehetőségével nem kíván
élni.

Emellett a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvényt
alapján meghatározott Hungarikumok Gyűjteménye, Magyar Értéktár és a Fejér megyei
értéktár sem tartalmaz Polgárdi vonatkozású tartalmat.

A település történetét és a fenti helyi értékeket áttekintve a város identitásának gyökereit a
főnemzeti uradalom településen játszott szerepe és a parasztpolgári fejlődés egykori pár-
huzamos jelenléte adja. Az előbbi kulturális értéket jelentősen táplálja a Batthyány kastély
jelenléte, és fennmaradásához kapcsolódó történelmi emlékek.
A parasztpolgári kultúrát az elmúlt évtizedeknek sikerült elhomályosítani, az ehhez kapcsó-
lódó szokásokra ma már leginkább csak a hagyományörző helyi rendezvények és a ha-
gyományörző csoportok, egyesületek tevékenysége emlékeztet.
Az átfüggő identitás túlmenően a város stabil lakosságszáma továbbra is a telepü-
lés lakosságának kötődését is jelzi, ami a jövőben is a közösségépítés alapja lehet.
Ezek a hagyományok jelentős fejlesztési potenciált hordoznak magukban, amelyek gazda-
ságfejlesztési szempontból is jól kihasználhatók.

1.7.3.2 Civil szervezetek

Polgárdi történelmi összefoglalójából látható, hogy a városban jelentős hagyományai van-
nak a helyi társadalom önszerveződésének.
A városban, napjainkban is számos civil szervezet működik melyeknek – elődeikhez ha-
sonlóan - meghatározó szerepe lehet a helyi identitás kialakításában, erősítésében, vagy

sor- szám	civil szervezet neve	székhely	cél szerinti besorolás
1	D-18 Postagalambsport Egyesület	8154 Polgárdi, Ady Endre u. 26.	sporttevékenység
2	Juventas Gyermek és Ifjúsági Egyesület	8154 Polgárdi, Damjanich utca 25.	szabadidős és hobbi-tevékenység
3	Összefogás Polgárdiért Egyesület	8154 Polgárdi, Liszt Ferenc u. 1/a.	településfejlesztési tevékenység
4	Polgárdi Horgász Egyesület	8154 Polgárdi, Jáki József út 19.	szakmai, gazdasági érdekképviseleti tevékenység
5	Polgárdi Lövészklub Egyesület	8154 Polgárdi, Szabadtság út 41.	sporttevékenység
6	Polgárdi Összhang Kultúra-Is, Városszépítő és Erdékvédelmi Egyesület	8154 Polgárdi, Liszt F. utca 2/a.	településfejlesztési tevékenység
7	Polgárdi Polgárör Egyesület	8154 Polgárdi, Bathány utca 132.	polgári védelmi, tűzoltási tevékenység
8	Polgárdi Területfejlesztő Egyesület	8154 Polgárdi, Liszt Ferenc utca 1/A.	településfejlesztési tevékenység
9	Polgárdi Városi Önkéntes Tűzoltó Egyesület	8154 Polgárdi, Kossuth utca 167/a.	polgári védelmi, tűzoltási tevékenység

13. táblázat: Bejegyzett civil szervezetek Polgárdiban (2016)

A városban 2016-ben 22 bejegyzett önálló helyi civil szervezet működik. Ebből 1 db végel-számolás, illetve törles alatt áll. A jogilag bejegyzett civil szervezetek mellett számos „ön-te-vékeny csoport” is működik a településen, amelyek nem rendelkeznek önálló jogi szemé-lyiséggel, de tevékenységük elismert a településen. Ilyen például a Polgárdi Himző Szak-kör, a Polgárdi Nyugdíjas Klub, a Polgárdi Nyugdíjas Énekkar, vagy a 484. sz. gróf Bath-ny Lajos cserkészcsapat.

A formálisan is működő civil szervezetek közül jelentősebbek a Polgárdi Horgász Egyesü-let, a Clara Voce Vegyeskar működtető Polgárdi Vegyeskar Egyesület, a Polgárdiért Köz-alapítvány, a Juventas Gyermek és Ifjúsági Egyesület, valamint a Polgárdi Összhang Kul-turális, Városszépítő és Erdékvédelmi Egyesület.

A szervezeti formák között a legjellemzőbb az egyesületi forma (15 db), a többi szervezet alapítványként, illetve a Polgárdi Önkormányzati Tűzoltóság köztestületként van bejegyez-ve.

A Polgárdi Városi Önkéntes Tűzoltó Egyesület, a Polgárdi Polgárör Egyesület és a Polgár-di Városi Sportegyesület szorosabban kapcsolódik az önkormányzati feladataihoz, így velük együttműködési megállapodás keretében működik együtt az önkormányzat

konyan segíthetik a közösség különböző igényeinek kielégítését.

egyes helyi feladatokat ellátásban, mivel tevékenységeiken keresztül rugalmasan és haté-

2006	11	17233
2005	8	13785
Év	(db)	Civil szervezetek költségtérítési támogatásának összege (eFt)

14. táblázat: Polgári civil szervezetek önkormányzati támogatása

Az önkormányzat törekszik a civil szervezetekkel történő hatékony együttműködésre, mely abban is megmutatkozik, hogy saját tárgyával költségtérítést terhére rendszeresen támogatja a helyi formális és non-formális civil szervezetek tevékenységét az civil szervezetekkel kötött támogatási szerződések, valamint együttműködési megállapodások alapján.

sor-szám	civil szervezet neve	székhely	cel szerinti besorolás
10	Polgári Városi Sportegyesület	8154 Polgári, Batthyány u. 132.	sporttevékenység
11	Polgári Vegyeskar Egyesület	8154 Polgári, Május 1 utca 42.	kulturális tevékenység (Clara Voce Vegyeskar)
12	Postagalambsport Egyesület D 9 Polgári	8154 Polgári, Kossuth u. 76.	sporttevékenység
13	Veterán Motoros Barátok Kör Sportegyesület "Végelszámolás alatt"	8154 Polgári, Munkácsy ltp. 9/4.	sporttevékenység
14	Fekete Sas Motoros Club	8154 Polgári, Arany J. u. 14.	sporttevékenység
15	"Kék Madár" Vadászársaság	8154 Polgári, Május 1. u. 28.	sporttevékenység
16	"INDIÁN NYÁR" Szociális Alapítvány	8153 Polgári, Ipartelepek, Somlyó u. 2.	szociális tevékenység
17	POLGÁRI GYERKÖC ALAPÍTVÁNY	8154 Polgári, Kossuth L. u. 143.	kulturális tevékenység
18	Polgári Iskoláért Alapítvány	8154 Polgári, Kossuth Lajos utca 139.	kulturális és információs tevékenység
19	POLGÁRIÉRT Közalapítvány	8154 Polgári, Batthyány u. 132.	településfejlesztési tevékenység
20	RHODE Alapítvány	8154 Polgári, Kossuth utca 135.	kulturális tevékenység
21	FOGYATÉKOSOKAT APOLÓ, GONDOZÓ OTT-HONÉRT POLGÁRI	8154 Polgári, Somlyó u. 2/a.	szociális tevékenység
22	Polgári Önkormányzati Tűzoltóság	8154 Polgári, Kossuth u. 167/a.	polgári védelmi, tűzoltási tevékenység

Az 1979-ben alapított óvodához a Kossuth L. u. 143. (I. sz. épület) sz. alatti székelyhelyen kívül a József A. u. 22. (II. sz. épület) sz. alatti telephely kapcsolódik. Az intézmény alapító okirata szerinti engedélyezett maximálisan felvehető gyermeklétszám 191 fő 8 (6+29) cso-

ta.
vezető intézményben történik, melynek fenntartója és működtetője a város önkormányzata.
Polgárdiban az óvodai feladatellátás a Polgárdi Eszterlánc Napközi Otthonos Óvoda elne-

Óvodai feladatellátás

vári tanterületéhez tartozik.
Polgárdi tanterülete is megszűnt. A város oktatási intézménye azóta a KLIK székesfehérvári Tanterülete, melyhez hét iskola tartozott. A polgárdi járás 2015. évi megszűnésével a KLIK 2013. január 1-jétől létrejött a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) Polgárdi Önkormányzat hozzájárulást fizet az államnak.
mányzatok feladatavá teszi az iskola-épületek üzemeltetését, amihez kapcsolódóan az lami fenntartásba került. Az átrendezés, a 3000 fő feletti lakosság szám esetén az önkor- január 1-jétől önkormányzati feladat az óvoda fenntartása maradt. Az általános iskola ál- Polgárdiban a magyarországi köznevelési rendszer átalakításának eredményeként 2013. 1.8.1.1 Oktatás-nevelési intézményhálózat

1.8.1 Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

1.8 A település humán infrastruktúrája

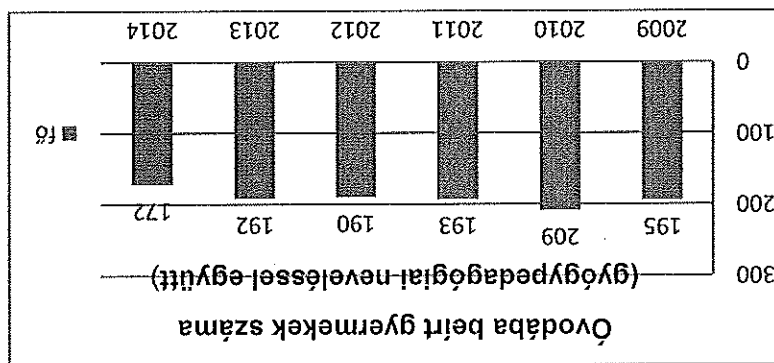
két egyházközséget rendszeresen évi költségvetési támogatásban részesít.
Az egyházak helyi szerepvállalása a város szempontjából fontos, ezért az önkormányzat a unitárius vallású lakosságot nem jeleznek, ellenben kizárólag evangélikusok. legmagasabb, majd a reformátusoké (802 fő). Érdekesség, hogy a népszámlálási adatok A 2011 évi népszámlálás adatai szerint a városban a római katolikusok (2202 fő) száma a megemlék. Emellett kisebb unitárius gyülekezet is működik a városban.
közseg, valamint azok templomai köré szerveződő gyülekezetek helyi szerepét szükségesség Napjainkban a Polgárdi Római Katolikus Egyházközség és a Polgárdi Református Egyház- hitközséget is alapítottak a településen.
település életének. Az első világháborút megelőző esztendőkből származó unitárius A városban a református és a katolikus egyház is évszázadok óta jelentős szereplője a helyi közösség szervezésében.
A civil szervezetek mellett a településen működő egyházak tevékenysége szintén fontos a

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

2015	9	37 705
2014	10	30786
2013	8	30067
2012	10	24242
2011	17	29549
2010	15	28931
2009	16	29766
2008	15	29766
2007	14	29266

portban. A 2014/15-ös nevelési évre vonatkozóan a beiratkozott 172 gyermek alapján a kihasználtság 90 %-os.

6. ábra: Óvodába beírt gyermekek és az óvodai férőhelyek száma (gyógyypedagógiai neveléssel együtt)

Forrás: KSH, TEIR

Az óvodáskorú gyermekek létszáma az elmúlt 6 évben enyhén csökkent, így a korábbi 200 fős maximális létszámot 2014-ben a fenntartó 191 főre. Az óvoda 16 fő óvodapedagógussal és a pedagógiai munkát és működést segítő munkatársakkal együtt összesen 27 munkahelyet jelent a településen.

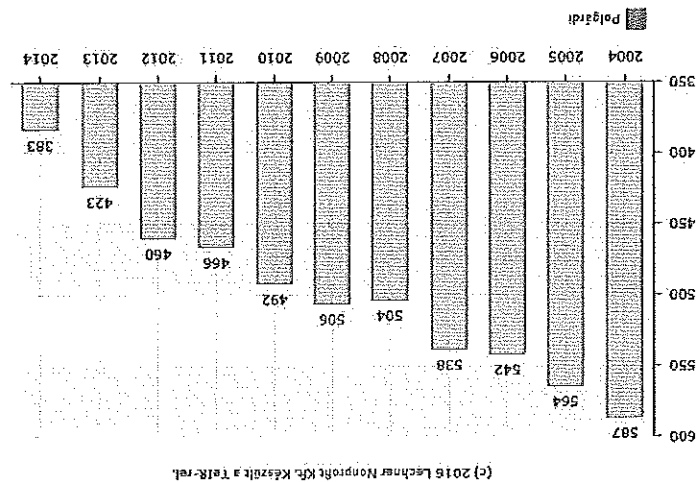
Általános iskolai feladatellátás

A város általános iskolája a Polgárdi Széchenyi István Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola állami fenntartásban működik. Az intézmény székhelye mellett 2 településen is zajlik a feladatellátás.

Az iskolának a hagyományos iskolai oktatási feladata mellett a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése-oktatása is alapfeladata. Profilját bővíti a hat évfolyamos alapfokú művészeti oktatás zeneművészeti ágon (billentyűs tanszakkus és elektroakusztikus zeneművészeti ágon)

A 20 tantermes intézményben 2014-ban a nappali oktatásban 19 általános iskolai osztály működött. Az általános iskolai nappali oktatásban résztvevő tanulók száma az elmúlt évtizedben folyamatosan csökkent mutat.

7. ábra: Általános iskolai tanulók száma (gyógyypedagógiai oktatással együtt) (fő)

(c) 2016 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

Forrás: Lechner Nonprofit Kft. – TEIR

Az általános iskolában nemzetiségi oktatásban részesülő tanuló nincs. A város iskolájába más településről bejáró általános iskolai tanulók száma elenyésző (2014-ban 11 fő). Ennek oka, hogy a környező településeken vagy önálló iskola működik, vagy több település együtt működött iskolát.

Az általános iskola beiskolázási területe Polgárdi, Polgárdi-Ipartelep, Kiscsérpuszta, de fogadnak tanulókat Fületről, Köszárhagytról, Szabadbattyánból és Kislaingtról is. A Polgárdi-kiscsérpusztai általános iskola és óvodás korú gyermekek napi kétértelmű autóbusszos személyszállítását az önkormányzat szolgáltatásvisszatérítéssel biztosítja.

Az iskolai közétkeztetést az Önkormányzat az egyházi tulajdonú Aradi Ignác Művelődési Ház 212,31 m²-es nagytermében valósítja meg, amelyért a Római Katolikus Egyházközség bérleti díjat nem számol fel.

Az önkormányzat 2014-ben a KEOP 4.10.0/N/14 jelű pályázat keretében 37.369.214,- Ft Európai Unió támogatást nyert fotovoltaiikus rendszerek kiállítására.

A projekt keretében többek között az intézmény 2 telephelyén (Kossuth u. 139. és Kossuth L. 146.) is háztartási méretű napelermes kiserőműveket helyeztek el.

Az intézmény fejlesztését segítette az „Iskolafejlesztés Polgárdiban” című, TÁMOP 3.1.4/12/2-2012-0194 kódszámú projekt megvalósítása is, melyhez az intézmény 65.835.505,- Ft támogatást nyert a Társadalmi Megújulás Operatív Program „Innovatív iskolák fejlesztése” című pályázat keretében

Iskola Fejlesztési területen biztosított fejlesztési lehetőséget az iskola számára, hozzájárulva ezzel az oktatás minőségének javításához, valamint az iskolának lehetősége nyílt a programok lebonyolításához szükséges eszközök beszerzésére, a tanulók jutalmazására is.

Középiskola oktatás

Középiskola oktatási intézményként a városban a Polgárdi Széchenyi István Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola működött, esti tagozatos gimnáziumi osztályokkal.

A jelentkezők hiánya miatt azonban az iskola gimnáziumi osztályát évek óta nem tudták elindítani, ezért 2016-ban az a döntés született, hogy a gimnázium név kikerül az intézmény elnevezéséből.

Felsőfokú oktatási intézmény nem működik a városban, sem a járásban. Ugyanakkor a város akár napi szinten elérhető távolságban több felsőfokú oktatási intézmény is található (pl. Székesfehérvár, Budapest, Veszprém, Dunaújváros, stb.).

1.8.1.2 Egészségügyi ellátás

Alapellátás

Polgárdi egészségügyi ellátórendszer a város méretéből eredően, települési szinten nem teljes körű. A helyi egészségügyi ellátás a háziorvosi (felvett- és gyermekorvosi) alapellátás, fogorvosi ellátás, központi ügyelet, a védőnői szolgálat és egy gyógyszerterület képviselik

az egészségügyi szolgáltatásokat. A városban kórház, szakrendelések, mentőszolgálat, nem működnek.

A településen az egészségügyi alapellátás az Egészségügyi Központban történik. Az önkormányzat összesen 3 háziorvosi, 1 gyermekorvosi és 1 fogorvosi körzet praxisban gondoskodik. Az orvosok vállalkozóként végzik feladatukat.

Az iskola-egészségügyi ellátást a házi gyermekorvos, az iskolafogászati ellátást pedig a fogorvos Polgárdi város közigazgatási területére kiterjedően látja el.

Hétköznap valamint a hétvégén (ünnepeken) a sürgősségi ellátást az Egészségügyi Központban működő központi orvosi ügyelet látja el. 2006. január 1-től Polgárdi Város Önkormányzata biztosította Polgárdi, Füle, Kisláng, Mátyasdomb, Mezőszentgyörgy, valamint 2009. január 1-től Lepsény lakosságát. Ez mintegy 15.500 ember ellátását jelenti.

A központi orvosi ügyelet feladatainak ellátását 2016-tól egészségügyi szolgáltató bevonásával oldják meg.

A központi Orvosi Ügyeleten minden hétköznap 16 órától másnap reggel 8 óráig, hétfőn és ünnepnapokon 8 órától másnap reggel 8 óráig lehet igénybe venni az orvosi ellátást.

A városban az egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma 2014-ben 1707,3 fő volt. Ugyanabban az évben a megyei átlag 1697,8 fő volt az országos átlag pedig 1554 fő.

A lakosság gyógyszer ellátását a Fehér Galamb Gyógyszertár biztosítja.

Az egészségügyi alapellátás részeként az önkormányzat védőnői szolgálatot is működtet. Polgárdiban a védőnői szolgálat keretében 3 fő védőnő dolgozik, akik három körzetre osztva látják el a várost. Az iskola-egészségügyi ellátás tekintetében a intézmény egységek megszámának a védőnők között.

A védőnők a családok és a gyermekek egészségének megőrzésére, segítségére irányuló megelőző tevékenységet, valamint a betegség kialakulásának, az egészségromlás megelőzése érdekében egészségfejlesztést, egészségnevelés végeznek.

15. táblázat: Egészségügyi ellátást biztosító ellátóhelyek főbb jellemzői

Egészségügyi ellátóhely, címe	Ellátás jellege	Gyakorolt praxisok száma	Bérezetellen praxisok száma
Dr. Rákossy Csaba (Rákossy-Med Kft.)	házi orvosi ellátás	1	0
Dr. Haja Eteleka (EP-ORV Kft.)	házi orvosi ellátás	1	0
Dr. Beh József (Doctor Eclipse Kft.)	házi orvosi ellátás	1	0
Dr. Lengyel Zsuzsanna (MED-MIX 2000. Kft.)	gyermekorvosi ellátás	1	0
Dr. Gémesi Gabriella Annamária	fogorvosi ellátás	1	0

Központi Orvosi Ügyelet	házi orvosi feladatok sür- gösségi ellá- tása	az ügyelet szervezését és ban az Emergency Service Kft. szolgáltatató végzi	nem releváns
Védőnői szolgálat (3 körzet) (Polgárdi, Munkácsy M. ltp. 13.) tanácsadás	terhes ta- nácsadás, csecsemő tanácsadás	nem releváns	nem releváns

Forrás: Onkormányzati adatszolgáltatás

Az önkormányzat által szervezett alapellátáson túl magán egészségügyi szolgáltatásokat is igénybe vehetnek a város lakói (pl.: fogászat, szülészet nőgyógyászat, optika)

Szakellátás

Az egészségügyi ellátás következő szintjét a szakrendelések jelentik. Járóbetegeket ellátó rendelőintézet Polgárdiban nem működik. Szakrendelő és diagnosztika a székesfehérvári Fejér Megyei Szent György Egyetemi Oktató Kórházban érhető el. A város vonatkozásában az akut, krónikus, illetve intenzív fekvőbeteg ellátás szintén a székesfehérvári kórházban érhető el.

1.8.1.3 Szociális ellátás

Polgárdi Város Önkormányzata közszolgáltatásai között jól szervezett szociális ellátó rendszert alakított ki a lakosság számára, amely részben a szociális, valamint gyermekjóléti ellátásokat biztosító intézmények fenntartásán, működítésén alapul, másrészt pedig az önkormányzat által biztosított pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekvédelmi ellátások biztosításán.

Intézmények, szolgáltatások

A gyermekek védelmét az önkormányzat, az alábbi személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátásokkal biztosítja:
a) gyermekjóléti szolgáltatás
b) gyermekek napközbeni ellátása

Polgárdiban bölcsődei ellátás nem működik.

A gyermekjóléti szolgáltatást a Polgárdi Törzsi Szociális és Gyermekjóléti Intézményfenntartó Társulás által fenntartott Polgárdi Város Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatá-
ján biztosítja.

Az intézményt szociális intézményt 1998 augusztusában alapította Polgárdi Város Önkormányzata. A családsegítési és gyermekjóléti szolgáltatás feladatai, illetve az intézmény fenntartása 2014. január 1-től került az önkormányzati társuláshoz. Ennek keretében az intézmény dolgozóit a városon kívüli jelenleg öt közösségben (Kislang, Matyásdomb, Lepsény, Mezőszentgyörgy, Szabadhidvég) látják el a feladatokat.

Az intézmény feladata a családsegítési keretében a szociális, vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata, a gyermek testi, lelki, családban való nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése, illetve megszüntetése és a családból kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében családgondozás, illetve utógondozás.

Az önkormányzat a gyermekek napközbeni ellátását a 2016. év végéig családi napközi keretében biztosította az önkormányzat által fenntartott Petti Panni I. és Petti Panni II. családi napköziben (Polgárdi, Szabadság utca 45.).

Polgárdi Város Képviselő-testülete a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 44/A. § módosítása okán a Petti-Panni Családi Napközi I.-et és a Petti-Panni Családi Napközi II.-t 2017. január 1-től Petti-Panni Családi Bölcsőde I. néven, illetve Petti-Panni Családi Bölcsőde II. néven működtetni tovább 7-7 férőhellyel.

A feladatelátás 2015.04.01-től került az önkormányzathoz. A korábbi években a Székesszentgyörgyi Többszempontú Társulás által működtetett Székesszentgyörgyi Kistérségi Szociális Alapszolgáltatási Központ intézmény látta el a családi napközi feladatokat

A családi napköziben nem nevelési-oktatási céllal a húszhetes életkorukat betöltött, de hároméves életkorukat még be nem töltött gyermekek gondozhatók.

A családi napközi az ellátott gyermekek étkeztetését (ebéd, uzsonna) vásárolt szolgáltatással a szabadbattyáni Általános Művelődési Központ Cifrákért Óvoda útján biztosítja.

A szociális alapellátás keretében az önkormányzat az alábbi személyes gondoskodást nyújtó ellátásokat biztosítja:

- Idősek nappali ellátása
- Szociális étkeztetés
- Házi segítségnyújtás
- Családsegítés

Az önkormányzat a szociális alapellátást a Polgárdi Törzsi Szociális és Gyermekjóléti Intézményfenntartó Társulás keretében látja el

Ezen belül a családsegítési feladatok ellátásáról Polgárdi Város Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat útján gondoskodik.

A többi szociális alapellátási feladatot a – szintén a Társulás által fenntartott - Polgárdi Gondozási Központ útján biztosítják.

A házi segítségnyújtás ellátási területe kiterjed Kislang és Lepsény településekre is. 2014-ben öt gondozási körzetben (Polgárdi 3, Kislang 2) folyt az idősek ellátása. Lepsény 2015-ben csatlakozott az ellátáshoz.

Az ellátottak száma 2014-ben átlagosan így alakult:

- idősek nappali ellátása 30 fő
- szociális étkeztetés 77 fő
- házi segítségnyújtás 44 fő

Az önkormányzati feladatellátás mellett a város szociális ellátásában más szereplők is jelen vannak.

A Dévai Szent Ferenc Alapítvány által 2011-ben alapított polgárdi Don Bosco Iskolaház egy, az önkormányzat által átadott, elhagyott iskolaépületben működik Polgárdi szélén (Gyulamajor). A Böjte Csaba és Smohay Katalin által létrehozott ház hűsz nehéz sorsú gyermekeiről gondoskodik.

A gyerekek ebédet és vacsorát kapnak, együtt tanulnak, játszanak és közösségi tevékenységeket végeznek, valamint biztositják számukra a rendszeres tisztálkodási lehetőséget és sokszor ruhákat is kapnak az iskolaházról.

A Don Bosco Iskolaház szoros kapcsolatot ápol a szülőkkel és az iskolával, mivel tudják, bármilyen probléma merül föl, arra csak velük közösen lehet hatékony megoldást találni. A házba sok önkéntes segítő jár.

A lakosság szociális segítségében jelentős szerepet vállalnak a városban működő egyházak.

A református és a római katolikus egyház is jó kapcsolatot ápol az önkormányzattal.

A Polgárdi Református Egyházközség 2013-ban a TAMOP 5.5.1.B-1/12 jelű pályázat keretében 39.960.000,- Ft Európai Unió támogatást nyert a "Családi attitűd kialakítása a Polgárdi Református Egyházközségben" c. projektje megvalósítására, melynek célja a családi közösségi kezdeményezések és programok megteremtése volt.

A volt Batthyány kastélyban üzemel a Fővárosi Önkormányzat Idősek Otthona intézmény telephelye.

A fenntartó Fővárosi Önkormányzat Idősek Otthona Polgárdi (8153 Polgárdi- Ipartelepek 01-től a Fővárosi Önkormányzat Idősek Otthona (9700 Szombat-Somlyó u. 2.) és a Fővárosi Önkormányzat szombatihelyi Idősek Otthona (9700 Szombat-hely, Bogát u.72.) intézményei összevonásra kerültek. A Polgárdi Otthon a szombatihelyi intézmény telephelyeként működik

A 165 fő férőhelyes intézményben fővárosi illetőségűek ellátása zajlik. 4 gondozási egy-ségben nők, férfiak és házaspárok elhelyezése is megoldott. Az itt élők teljes ellátásban részesülnek.

Polgárdi-Tekerespuszta településrészen működik a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság által fenntartott Fejér Megyei Integrált Intézmény (FMISZ).

A tekerespuszta létesítmény egyben a kilenc telephellyel rendelkező intézmény székhelye is.

Az intézmény típusa szerint: fogytékos személyek ápoló-gondozó otthona, illetve fogytékos személyek rehabilitációs intézete.

Ellátottjaink nagyrészt enyhén, vagy középsúlyosan értelmileg akadályozottak, néhányan halmozottan sérült emberek. A lakók többsége cselekvőképességet kizáró illetve korlátozó gondnokság alatt áll.

A Polgárdi-Tekerespuszta székelyen engedélyezett férőhelyek száma 232 fő. Ezen belül fogatékos személyek rehabilitációs intézeteként 50 fő részére biztosított intézményi ellátást. 182 férőhely vonatkozásában ápoló-gondozó otthoni ellátást nyújt értelmi fogatékos személyek részére

Az Alap, és a Polgárdi településeken kizárólagosan a fogatékkal élők számára adott az ápoló, gondozói ellátás.

Fogatékos személyek részére Csókakőn 14 férőhellyel ápoló, gondozói, Polgárdiban 8 férőhellyel rehabilitációs célú lakóotthoni ellátás folyik.

2014. január 01. napjától jelenleg a Székesfehérvár Kistérségben élő ellátottak részére (működési engedély szerint megyei illetékességgel) jelzőrendszeres házi segítségnyújtás szolgáltatást biztosít az intézmény. A szolgáltatást 159 db engedélyezett segélyhívó ké-szülékkel látja el.

Az intézmény fejlesztésére az elmúlt években jelentős támogatásokat sikerült fordítani.

Az Önkormányzat KEOP 7.1.0/11 jelű pályázati konstrukció keretében 1.667.700,- Ft Európai Unió támogatásával valószínű meg „A Fejér Megyei Integrált Szociális Intézmény Polgárdi-Tekerespuszta települések ivóvízminőség-javítása” című derogációs vízi köznyű projekt előkészítését. Ezt követően a KEOP-1.3.0/09-11-2013-0064 azonosító számu projekt keretében elnyert 73.662.835,- Ft felhasználásával pedig azt a kapcsolódó beruházást, amelynek célja a település megfelelő minőségű vezetékes ivóvíz biztosítása és elsősorban a magas arzen tartalom, valamint a vas-, mangán-, ammónia koncentráció határérték körüli, határérték feletti tartalmának csökkentése révén.

A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság pedig a KEOP 5.7.0/15 jelű pályázati konstrukció keretében 149.955.309,- Ft Európai Unió támogatást nyert a „Fejér Megyei Integrált Szociális Intézmény polgárdi-tekerepuszta épületének energetikai korszerűsítése” című projektjére, amelyből az intézmény az energiatárhelykonyságot javító felújítása va-lósulhatott meg.

Pénzbeli és természetbeni ellátások

2015-ben jogszabályi változások miatt jelentős változások történtek a

segélyezés nyújtásában és finanszírozásában. A 2015. év márciusától a segélyezési feladatok jelentős része az önkormányzatoktól a járásokhoz került, így a támogatások folyósi-tását is a járási hivatalok végzi.

A települési önkormányzat által biztosított pénzbeli ellátások köre csökkent.

Az önkormányzatnál maradt a gyermekek védelméről és a gyámlügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 18. § szerinti rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény.

16. táblázat: Önkormányzati szociális ellátás Polgárdiban (2013-2014)

Megnevezés		
Rendszeres szociális segélyben részesítettek száma [db]	24	25
Rendelkezésre állási támogatásban/bérpótló juttatásban (11.09.01-től) helyettesítő támogatásban (11.09.01-től) részesítettek átlagos száma fő]	172	137
Rendelkezésre állási támogatásra/bérpótló juttatásra (11.08.31-ig)/foglalkoztatást helyettesítő támogatásra (11.09.01-től) felhasznált összeg [eFt]	22282	15223
Időskorúak járadékában részesítettek száma fő]	0	0
Rendszeres gyermekvédelmi támogatásban/kedvezményben részesítettek száma fő]	270	222
Kiegészítő gyermekvédelmi támogatásban részesítettek száma [db]	0	0
Apolási díj támogatást kérő személyek száma [db]	15	14
Apolási díjban részesítettek száma fő]	42	24
Tárgyévben lakásfenntartási támogatást kérő személyek száma (pénzből és természetbeni) fő]	128	96
Aktív korúak ellátásában részesítettek száma fő]	196	162
Közfoglalkoztatásban részt vettek száma fő]	150	172
Közfoglalkoztatásra fordított összeg [eFt]	14319	43973
A munkanélküliek jövedelem pótló támogatásában részesítettek száma db]	0	0
Lakásfenntartási támogatásban részesítettek száma (pénzből és természetbeni) fő]	240	147
Átmeneti segélyezésben részesült személyek száma (pénzből és természetbeni) fő]	203	276
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesítettek száma (pénzből és természetbeni) [db]	3	0
Gyermekkezelési térítés díj, beiskolázási kedvezményben részesült személyek száma fő]	0	0
Közfoglalkoztatási igazolvánnyal rendelkezők száma fő]	569	331
Egyéb önkormányzati támogatásokban részesült személyek száma fő]	18	19

Forrás: Polgárdi Város Önkormányzata adatközlése

Emellett az önkormányzat képviselő-testülete – a szociális igazgatásról és szociális ellátásról szóló 1993. évi III. törvény alapján a települési önkormányzat rendeleiben meghatározott feltételek szerint – települési támogatást állapíthat meg, illetve azon túlmenően más jogcímeket is létrehozhat a települési támogatás körében.

Eszerint Polgári Önkormányzat Képviselő-testületének a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 4/2015 (II.26.) önkormányzati rendeletében az alábbi ellátási formákat határozta meg.

Az Önkormányzat Képviselő-testületének szociális rászorultság esetén a jogosult számára

- a) települési támogatást
 - aa) lakhatási támogatást
 - ab) ápolási támogatást
 - ac) gyógykezelési támogatást
 - b) rendkívüli települési támogatást
 - ba) temetési támogatást
 - bb) krízistámogatást
 - bc) eseti támogatást
 - bd) tüzelő támogatást
 - be) újszülöttek egyszeri támogatása
- állapíthat meg meghatározott feltételek szerint.

1.8.1.4. Közművelődés, sport, szabadidő

Polgári Város Önkormányzata a helyi közművelődési tevékenység kereteit a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 77. § szerinti közművelődési rendelethez szabályozza.

„Polgári Város Képviselő-testületének a közművelődésről szóló 11/2002.(VII.2.) Önk. sz. önkormányzati rendelet célja: „célja, hogy a helyi társadalom művelődési és kulturális igényeinek figyelembevételével - a helyi hagyományok, lehetőségek és sajátosságok alapján - egységes alapelvek szerint határozza meg az általa támogatott közművelődési tevékenységek körét, azok ellátásának módját és feltételeit, a szakmai és a finanszírozási alapelveket, továbbá, hogy jogszabályi kereteket teremtsen a közösségi művelődéshez való részvételhez, a köznevelési és infrastrukturális biztosságához, a város nemzeti és nemzetiségi hagyományainak ápolásához, a helyi társadalom kiemelkedő közszolgálati, személyiségi szerepének növeléséhez, a helyi értékek védelmének erősítéséhez, a helyi kulturális nyelvi-nyelvi és tájékoztatás fejlesztéséhez.”

Intézmények

A kulturális intézményhálózat jelenleg kényszerű okok miatt nem diverzifikált. A város közművelődési és kulturális feladatokat ellátó intézménye a Városi Könyvtár. A költségvetési szervként működő intézmény egyházi tulajdonban lévő ingatlanon működik. Korábban a Városi Könyvtár és Művelődési Ház egy intézményként működött. Az intézmény épülete a katolikus egyház tulajdona és azt az önkormányzat az egyházzal kötött megállapodás alapján 2003 óta üzemeltette.

A megállapodás lejártát követően az egyházak között 2011. október 31-től „visszavette” az Aradi Ignác Művelődési Ház üzemeltetését. A polgári képviselő-testület 2011. december 1. napján úgy döntött, hogy a Könyvtár intézményegység épületét bérbe veszi a Római Katolikus Egyházak központjából, de a Művelődési Ház intézményegységet nem kívánta tovább üzemeltetni.

Tekintettel arra, hogy az önkormányzat nem rendelkezik a művelődési központ befogadására alkalmas helyiséggel, egyedüli megoldás a közművelődési feladatokat a városi

könyvtár keretén belül történő további ellátása és a Művelődési Ház, mint intézmény fenn-

tartásának megszűntetése volt.

A Városi Könyvtár és Művelődési Központ Alapító Okiratában az intézmény alaptevékeny-
ségeként a könyvtári és levéltári tevékenység került megjelölésre és az intézmény szakfe-

ladatként látja el a közművelődési feladatokat.

Jelenleg a Művelődési Ház 153 m² alapterületű ingatlanrészen a Városi Könyvtár van
elhelyezve, melynek kizárólagos használatáért az Önkormányzat 2016-ban havi 125.000,-
Ft bérleti díjat fizet.

Az ingatlan színháztermének használatáról az Önkormányzat és az Egyházaközség ese-
tenként külön megállapodást kötnek.

A Városi Könyvtár sokrétű szolgáltatásaival már több mint 50 éve áll a lakosság rendelkezé-
zésére. A mintegy 20 ezer dokumentum mellett számos napilapot, hetilapot és egyéb fo-
lyóiratot lehet olvasni és kölcsönözni. A hagyományos könyvtári szolgáltatásokon kívül
számos szolgáltatást igénybevétele (pl.: fénymásolás, szkennelés, számítógép- és inter-
nethasználat, tanfolyamok) is lehetséges van olvasóinknak. Emellett a Könyvtár különböző
rendezvényeket, kulturális programokat is szervez.

A települési könyvtárba beíratkozott olvasók száma 2014-ben 429 fő volt. Ugyanabban az
évben a könyvtárból kölcsönzött könyvtári egységek száma 21.471 db volt.

A települési könyvtár mellett a városban a Polgári Széchenyi István Általános Iskola és
Alapfokú Művészeti Iskolában iskolai könyvtár is működik.

Rendezvények

Polgári elsősorban városi, ritkábban térségi szintű rendezvényeket kínál, nagyobb, regio-
nális, esetleg országos hatókörű rendezvények ritkán fordulnak elő. Pl. 2016. április 24-én
Polgárdiban került sor az Országos Búzaszentelő Ünnepségre.

A városi rendezvények egy része az állami ünnepek köré épül, egy része pedig a helyi
hagyományok ápolására és tiszteltére (pl.: Polgári Nyári Fesztivál, adventi programso-
zat).

Sport

Polgári Város Önkormányzata elkötelezett a sport, ezen belül az ifjúságnevelés, egés-
zségfejlesztés népszerűsítése terén.

Az önkormányzat képviselő-testülete azzal a céllal, hogy megvalósítsa a sporttal kapcsola-
tos feladatai ellátásának feltételrendszerét, és szabályozott kereteket adjon a sporttámoga-
tás céljára rendelt önkormányzati pénzeszközök felhasználásához helyi rendeletet alkotott

A sporttal kapcsolatos önkormányzati feladatokról és a sporttámogatásról szóló 6/2009.
(IV.17.) Önk. sz. rendelet szerint az önkormányzat sporttal kapcsolatos feladatai és kötele-
zettségei:

a./ meghatározza a helyi sportfejlesztési koncepciót és gondoskodik annak végrehajta-
sáról.

b./ a helyi sportfejlesztési koncepció célkitűzéseivel összhangban együttműködik a
sporttal foglalkozó helyi szervezetekkel.

c./ fenntartja és működteti a tulajdonát képező sportlétesítményeket.

d./ megteremti az önkormányzati iskolai testnevelés és sporttevékenység gyakorlásá-

nak feltételeit.

e./ a közoktatásról szóló törvényben meghatározottak szerint biztosítja az önkormány-

zati iskolai sportkörök működéséhez szükséges feltételeket.

Az ezzel összefüggésben megvalósítandó sporttal kapcsolatos önkormányzati célkitűzéseket és feladatokat konkrétan és részletesen az önkormányzat 2015-2018 időszakra szóló sportfejlesztési koncepciója tartalmazza, melyben meghatározott feladatok alapvető célja a rendszeres sportolás, versenyeztetés, testedzés, a sport iránti igények felkelítése és ennek eredményességének elősegítése.

A városban gyakorolt szabadidős és versenysport tevékenységek folytatásához több sport-

létesítményt áll rendelkezésre

- a városi sportpálya, (110x68 m méretű labdarúgó pálya, talajba süllyesztett öntözőrendszerrel, 300 fő ülőhelyes nézőtérrel, öltözőkkel és kiszolgáló helyiségekkel)
- iskolai tornacsarnok, (az iskola 3. sz. épülete mellett, az önkormányzati tulajdonú)
- 2 db 40x20 m méretű kézilabdapálya (rekortán és beton borítású az általános isko-

la főépülete előtt, önkormányzati tulajdonú)

A divatosabb szabadidősportok infrastrukturális háttere egyelőre még hiányos a városban.

A polgári civil szervezetek között több sportcélú bejegyzett szervezet is működik. A város sporttelese szempontjából a legjelentősebb a Polgári Városi Sportegyesület, melynek két szakosztályában (labdarúgás, asztalitenisz) mintegy 200 igazolt játékos sportol rendszeresen.

Az elmúlt évtizedben hosszabb rövidebb ideig kézilabda, sakk és íjás szakosztály is működött.

A labdarúgó csapat (ifjúsági és felnőtt) a megyei I. osztályú bajnokságban szerepel. A két szakosztály TAO forrásból fejlesztési támogatásban részesült.

1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása

Polgári Város Önkormányzata, az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXCV. törvény alapján, illetve a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 32/2011. (XII.27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (V.5.) EMMI rendelet. Iránymutatásai szerint elkészítette Helyi Esélyegyenlőségi Programját (HEP), amelyet a képviselő-testület 85/2013. (VI.30.) határozatával fogadott el. A vonatkozó jogszabály előírja a HEP kétféle történő felülvizsgálatát. Ennek megfelelően Polgári Város Képviselő-testülete 2015-ben felülvizsgálta és 159/2015. (IX.29.) határozatával elfogadta az aktualizált HEP-et, amely jelenleg 2017 júniusáig hatályos.

Az esélyegyenlőség kérdése társadalmilag több különböző szinten jelenhet meg, így a HEP 5 célcsoport helyzetét vizsgálja részletesen:

- a mélyszegénységben élők és a romák;
- a gyermekek;
- a nők;

- az idősek;
- a fogytékkal élők

A HEP-ben az önkormányzat az alábbi jövőképét fogalmazta meg:

„Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák és a mélyszegénységben élők egyenlő bñában részesüljenek, kiemelt területnek tartjuk a gyerekek védelmét, gyermekekkel gondoskodást, folyamatosan odafigyelünk az idősök helyzetére, elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a képzéseken történő részvétel, valamint a munkaerő-piacon történő elhelyezkedés elősegítését. Különös figyelmet fordítunk a fogytékkal élők életszínvonalának javítására, akadálymentesített környezet kialakítására.”

A jövőkép és célok elérése érdekében Helyi Esélyegyenlőségi Programban intézkedési terv került megfogalmazásra.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében (HEP IT) az egyes célcsoportokhoz kötődő és megvalósítandó – a helyzetértékelésben felvetett problémákra megoldást nyújtó - intézkedések kerültek részletesen megfogalmazásra.

17. táblázat: A HEP 5 célcsoportjai és az intézkedések

Célcsoport	Intézkedés címe, megnevezése
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Elhelyezkedést segítő programok szervezése
	Szakképzettséget fejlesztő programok
	Közfoglalkoztatás növelése
	Adománygyűjtés
Nők	Önkéntes munka népszerűsítése
	Nők munkaerő-piaci esélyének növelése
	Nők képzésének elősegítése
Gyermekek	Bölcsődés kori gyermekek napközbeni ellátása
	Gyermekek szünidei elfoglaltságának biztosítása
	Óvodai gyógypedagógiai fejlesztés
Idősek	Gondozási Központ szolgáltatásainak fejlesztése
	Idősek informálkai ismeretének növelése
	Idősek tájékoztatása az igénybe vehető szolgáltatásokról
	Polgárdi Városhivatalos honlapjának akadálymentesítése
Fogytékkal élők	Akadálymentesítés erőforrásaiknak felkutatása

Forrás: Polgárdi város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

1.9 A település gazdasága

1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre

Polgárdi város gazdasági súlyát és szerepkörét érintően Fejér megye területfejlesztési programja név szerint nem említi a várost. A település a programban a szennyvíz- és ivóvíz hálózatot érintő fejlesztések vonatkozásában van nevesítve.

Gazdasági szerepkörét az 1.2.2 alfejezetben leírtak szerint a megye területfejlesztési koncepciója a várost és térségét a funkcionális térségek leírása során a "Székesfehérvár vonzáskörzete (F3)" térségbe helyezi, mely térséget erősen agglomerálódó hatások jellemzik. Ennek megfelelően a megyei programban a funkcionális térségre vonatkozó területi prioritások gazdaságfejlesztési céljai Polgárdi vonatkozásában is elsősorban ebben az együttműködési térségben értelmezhetők.

A városban a regisztrált (az adminisztratív nyilvántartások szerint jogilag létező) vállalkozások száma 684 db, de a működő (ha az év folyamán volt árbevétele, vagy foglalkoztatottja) vállalkozások száma csak 258 db (2014). Szembetűnő, hogy a két mutatószám 2011-ben még 618, illetve 287 db volt. Tehát az elmúlt években a annak ellenére, hogy a vállalkozások száma a városban növekedett, mégis kevesebb működik közülük ténylegesen, mint három évvel korábban.

Működési formájukat tekintve ebből 160 db volt egyéni vállalkozó, 98 db pedig társas vállalkozás, melyek közül korlátozott felelősségű társaság formában 77 db, a betéti társaság formában 18 db, részvénytársaságként 2 db, szövetkezeti formában pedig 1 db vállalkozás működött.

A működő vállalkozások 1000 lakosra vetített száma a megye esetében 56,89 db működő vállalkozás/1000 lakos. Polgárdi értéke: 37,77 db működő vállalkozás/1000 lakos, ami a kedvezőtlenebb a megye egészéhez képest.

A vállalkozások abszolút és lakosságátlagos száma nem mutatja kielégítően a város relatív gazdasági erejét ezért fontos megvizsgálni és összehasonlítani a működő vállalkozások szerkezetét alkalmazottal létszáma szerint is.

18.táblázat Működő vállalkozások megoszlása az alkalmazotti létszám szerint (2014)

Terrületi egység	működő vállalkozások száma – alkalmazotti létszám alapján	1-9 fő	10-49 fő	50-249 fő	249- X fő
Polgárdi város	242	13	3	0	0
Fejér megye	22630	925	162	46	0
Polgárdi város részese-dése a megyei szummából (%)	1,07	1,41	1,85	0,00	

Forrás: KSH

Polgárdi a megye népességének 1,64 %-át adja, a megyében működő vállalkozásoknak csak 1,09%-ának van itt a székhelye, vagyis a város a lakosság arányánál csekélyebb részt képvisel a megye vállalkozási összetételében. Csak a középvállalkozások kategóriában figyelhető meg felülreprezentáltság, vagyis nagyobb aktivitás, mint a megyében. Az alacsonyabb gazdasági potenciált jelzi az is, hogy a város gazdasági szervezeteinek 94 %-a 10 főnél kevesebbet foglalkoztat mikro vállalkozás. A város gazdasági potenciálját a térségben leginkább a 3 működő közép-vállalkozás jelenti, nagyvállalatok pedig egyáltalán nincsenek jelen.

A város relatív helyzetét tükrözi mindezek mellett a működő vállalkozások ágazatok szerinti megoszlása.

19. táblázat Működő vállalkozások száma gazdasági ágaként (2014)

Gazdasági ág							
Vállalkozások száma (db)	Aránya (%)	Vállalkozások száma (db)	Aránya (%)	Fejér megye			
				Polgárdi	Fejér megye	Polgárdi	Fejér megye
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	29	11,24	916	3,86	0,08	0,00	0,00
Bányászat, kőfejtés	0	0,00	18	0,43	0,00	0,00	0,00
Feldolgozóipar	27	10,47	2004	8,43	0,26	0,00	0,00
a villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	0	0,00	61	0,26	0,32	0,00	0,00
vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennykezelés	2	0,78	76	0,32	0,32	0,00	0,00
Építőipar	28	10,85	2512	10,57	0,32	0,00	0,00
Kereskedelem, gépjárműjavítás	41	15,89	4398	18,51	0,32	0,00	0,00
Szállítás, raktározás	12	4,65	1035	4,36	0,32	0,00	0,00
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	10	3,88	933	3,93	0,32	0,00	0,00
Információ, kommunikáció	1	0,39	1043	4,39	0,32	0,00	0,00
Pénzügyi, biztosítási tevékenység nemzeti gazdasági	14	5,43	803	3,38	0,32	0,00	0,00
Ingatlanügyletek	3	1,16	802	3,38	0,32	0,00	0,00
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	28	10,85	3817	16,06	0,32	0,00	0,00
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	19	7,36	1322	5,56	0,32	0,00	0,00
Közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás	0	0,00	0	0,00	0,32	0,00	0,00
Oktatás	6	2,33	1088	4,58	0,32	0,00	0,00
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	8	3,10	988	4,16	0,32	0,00	0,00
Művészet, szórakoztatás, szabadidő	3	1,16	542	2,28	0,32	0,00	0,00
Egyéb szolgáltatás	27	10,47	1402	5,90	0,32	0,00	0,00
Összesen	258	100,00	23760	100,00			

Forrás: KSH

A gazdaság szektorális megoszlása jellemző képet rajzol annak szerkezetéről. A fejlett gazdaságokra a szolgáltatások nagyon magas (75-80%), a mezőgazdaság nagyon alacsony (2-3%) aránya jellemző. Polgárdi esetében a helyi erőforrások alapján a mezőgazdaság erősebb szerepe (11,24%) egyértelmű, ami jóval meghaladja a megyei értéket (3,86%). Az ipar, építőipar aránya mi-

1.9.2.1 Mezőgazdaság

A település főbb gazdasági ágazatait, jellemzői

Polgárdi története és jelenlegi gazdasági szerkezete alapján tradicionális agrártelepülés, melynek fejlődésében meghatározó szerepet játszott a kiváló adottságokra alapozott mezőgazdaság. A II. világháborút megelőzően a Batthyány család uradalmi gazdálkodása mellett a parasztgazdaságok jelentették a mezőgazdaság színterét. A mezőgazdaság szocialista átszervezésének folyamata eredményeként 1959-re két termelőszövetkezet - a Kossuth Mgtisz és a Vörös Csillag Mgtisz - jött létre melyek mellett az állami gazdaság is működött. 1959. március 25-én Polgárdi szocialista község lett, az egyénileg gazdálkodó földművelők 80%-a belépett a termelőszövetkezetbe.

A polgárdi vállalkozások jegyzett tőke mértéke, valamint az egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték alapján elmaradnak a megyei és országos értékektől, átlagos jegyzett tőkéjük jóval alacsonyabb. Jól látható a járás és a megye szempontjából is meghatározó a Polgárdihoz közeli Székesfehérvár meghatározó szerepe.

A Polgárdival lakosságszámában és adottságában leginkább közelálló Enyinggel összevetve szembevetendő, hogy az egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték Polgárdi esetében az egy lakosra jutó jegyzett tőke alacsonyabb mértéke ellenére magasabb. E tekintetben magyarázat lehet a két város gazdasági szerkezetének összevetése, mely szerint Enying esetében a mezőgazdasági ág aránya magasabb (16%), melynek hozzáadott érték teremtő képessége alacsonyabb, más gazdasági ágaknál.

Forrás: TEIR

Adattípus	Polgárdi	Fejér megye járasközpontok	Enying	Székesfehérvár	Székesfehérvár vári járás	Fejér megye	Magyarország
Egy lakosra jutó jegyzett tőke (1000 Ft)	62,8	1326,9	98,7	1512,1	1023,5	797,9	1730,3
Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000 Ft)	392,8	2261	338	2537	1793	1619,5	2039

összehasonlításban (2013)

20. táblázat: Polgárdi vállalkozásainak tökéllátottsága és a bruttó hozzáadott érték megyei körében jellemző a város gazdaságát.

nimálisan haladja meg a megyei értéket (Polgárdi: 21,32 %; megye: 19,08 %). A város (67,44 %) és a megye (77,06 %) esetében is a szolgáltatás szektor szerepe. Ezen belül is jellemzően a kereskedelem, gépjárműjavítás gazdasági ág a legjelentősebb. Szembetűnő azonban, hogy – annak ellenére, hogy helyi szerepe így is jelentős – megyei szinten a szolgáltatások aránya jóval meghaladja Polgárdi értékét. Ennek oka minden bizonnyal a mezőgazdaság erősebb jelenlétében keresendő, amely a működő vállalkozások körében jellemző a város gazdaságát.

A rendszerváltást követően a kárpótlási folyamat jelentősen átalakította a tulajdonviszonyokat, a földterület használatok száma meg sokszorozódott, de a tökehiány miatt a földhasználat, és az ehhez tartozó termelési módszerek megváltoztatásában azonban nem történt döntő áttörés.

Bár az iparfejlesztések és a gazdasági szerkezet változása folytán az ipar és a szolgáltatások erősödtek, a mezőgazdaságnak városi és térségi szinten egyaránt máig jelentős szerepe van.

Tekintettel arra, hogy a város közigazgatási területének döntő része kiváló termőhelyi adottságú szántóterület, így a termékszerkezetben is a szántóföldi növénytermesztés (gabonafélék, kukorica) túlsúlya jellemző. A növénytermesztési adottságok jó alapot jelentenek az állattenyésztéshez, melyek közül kiemelkedő a szarvasmarha tenyésztéssel-neveléssel és tejtermeléssel.

A szarvasmarha állomány döntő része a nagyobb gazdasági szervezeteknél található, A sertés és baromfi állomány viszonylag szintén teljesen az egyéni gazdálkodóknál koncentrálódott.

A 2010. évi Általános Mezőgazdasági Összeírás (AMÖ) adatai szerint a földterület használat esetében 688 db gazdaság működött a városban, melyből egyéni gazdaság 682 db volt. E szerint a földművelés ágazatban a gyakorlatilag meghatározó a kisméretű egyéni gazdaságok száma.

Az összehasonlító táblázat adatai szerint az egyéni gazdálkodók meghatározó mennyiségű gazdasággal foglalkozó kisméretű gazdasági szervezet használatában lévő földterület mérete mutatja, hogy az egyéni gazdaságokkal szemben, mennyivel hatékonyabb termelésre képesek.

21. táblázat: A földterület használat összehasonlító táblázata

Területi egység neve	Gazdaságok száma összesen (db)	Használatában lévő földterület (m ²)
Fejér megye összesen	23 823	
- gazdasági szervezetek	337	2 453 453 175
- egyéni gazdaságok	23 486	1 158 961 651
Székesfehérvári kistérség	4 222	
- gazdasági szervezetek	65	1 167 766 111
- egyéni gazdaságok	4 157	1 72 899 724
Polgárdi	688	
- gazdasági szervezetek	6	22 385 920
- egyéni gazdaságok	682	12 547 320

Forrás: Általános Mezőgazdasági Összeírás 2010

A korábbi agrárszervezetek alapján jöttek létre a térség ma is meghatározó mezőgazdasági nagyvállalatai az "EGYETÉRTÉS" Mezőgazdasági Kft. (2014-ig szövetkezet), Enyingi Agrár Zrt. (az Enyingi Állami Gazdaság jogutódja). Utóbbi Szarvasmarha-tenyésztési Főágazata napjainkban az ország egyik legnagyobb szarvasmarha-tartója. A szarvasmarha-tenyésztés bázisa a Polgárdi, Kiscséripusztai Tehénészeti, mely országos génpark szerepet is betölt.

1.9.2.2 Ipar

Az előző fejezetekben láthattuk, hogy a Polgári gazdasága - annak ellenére mezőgazdaságiilag fontos területen fekszik - az elmúlt évtizedekben átalakult.

A város iparának alapjai a XIX. sz.-i mezőgazdasági fellendüléshez kapcsolódnak. Részen a polgárosodáshoz kapcsolódó helyi kisipar fejlődésével, másrészt a mezőgazdasági termékek feldolgozásához kapcsolódóan. Az első ilyen jelentős üzem a Sebök János által 1890-ben létesített gőzmalom volt.

Emellett a polgári Batthyány uradalom ipari tevékenysége is számottevő volt. A birtokon gróf Batthyány Lajos századfordulótól ipari vállalkozásokat hozott létre. Gazdasági üzemait kavics- és kőbányával, mészteleppel, krétagyárral, részállícuzelemmel bővítette.

A XX. század második felében az államosítás, valamint a vidéki ipartelepítés átalakította a helyi ipar szerkezetét. A helyi kézműves kisipar helyébe például a 60-as években a kisipari termelőszövetkezet (KTSZ) lépett.

1990-től a szocialista gazdasági modell helyébe lépő piacgazdaság ismétellen átalakította a település ipari szerkezetét, az új vállalkozások tömeges megjelenésével, befektetők be-településével valamint új üzemek létesülésével.

Helyi termékek piacra jutását segítette elő az ÜMVP IV. LEADER intézkedésen belül a MEZOFÖLD HACs által kiírt "Térsgégi Helyi Termék Piac kialakítása" célterület keretében elnyert támogatás felhasználásával a helyi piac kialakítása 2014-ben.

A beruházás keretében megépült 1669 m² alapterületű helyi termék piac kialakításával egy olyan szolgáltatáscsomag jött létre, amely nagyban elősegítheti a helyben megtermelt és/vagy feldolgozott termékek piacra jutását

22. táblázat: A használt földterület művelési ágak szerint

Művelési ág	hektár
Szántók nagysága	3221
Konyhakertek nagysága	17
Szőlőterületek összesen	25
Szőlő termőterületek nagysága	23
Gyümölcsös területek összesen	4
Gyümölcsös termőterületek nagysága	4
Gyep területek nagysága	110
Mezőgazdasági területek nagysága	3378
Erdők nagysága	62
Nádások nagysága	4
Halastavak területe	0
Nem hasznosított mezőgazdasági területek nagysága	4
Gazdasághoz tartozó egyéb területek nagysága	46

Forrás: Általános Mezőgazdasági Összeírás 2010

Az ÁMÖ adatai szerint a művelési ágak között kimagasló a szántók nagysága, melyek terület az összeírásakor 3221 ha volt. Szembetűnő a gyümölcsösök alacsony részaránya. Ezzel szemben a gyepterületek aránya viszonylag magas, ami az állattenyésztésnek kedvez. A szőlőterületek elsősorban a Somlyó-hegy lejtőjéhez köthetnek.

A gyümölcsösök részarányát az erdőterületek kiterjedése is meghaladja. Ennek jelentős része a város északi oldalán található.

Polgárdi természeti adottságai kapcsán külön kell szólni a bányászatról, mely az ókor óta jelen van a helyi gazdaságban, mivel a Somlyó- és a Szár-hegy mészkövet évszázadok óta hasznosították, de a termelés 20. században vett nagyobb lendületet. Kezdetben Batti-hegyen van a gépesítés adott nagy lendületet a termelésnek, mely ekkor elérte a Szár-hegyet is. Az '50-es évektől a '90-es évekig intenzív termelés folyt, a kitermelt követ Duna-újvárosba a Duna Vasműbe szállították. A termelés Vasmű technológiai változásai miatt a '90-es évektől visszaesett, de a kitermelt anyag kb. 40%-át jelenleg is a Dunaferr vásárolja meg. Emellett a mészkövet főleg utéptési célokra használják fel. A köfajtát jelenleg az érdi székhelyű Mésző és Dolomit Kft. üzemelteti.

Az iparban működő vállalkozások között nagyvállalkozás nem működik. A cégek többsége hazai, illetve helyi tulajdonú. A város ipara sokszínű, meghatározó ipari ágazatot nehéz kiemelni.

A városban működő cégek közül merítve a legjelentősebb a Vertikál Zrt., mely több mint 20 éves múlttal tekint vissza a hulladékgazdálkodási és a településüzemeltetési szolgáltatások területén. 1991-ben - többségi önkormányzati tulajdonnal - alakult részvény-társasággá Polgárdi székhellyel. A két évtized alatt a Zrt. szakmai befektetőként - a helyi önkormányzatokkal szoros együttműködéssel - több azonos tevékenységet ellátó cégben szerzett érdekeltiséget, ezáltal kialakítva a Vertikál cégcsoportot, mely napjainkban már egységes arculatával, országos szintű, komplex hulladékgazdálkodási rendszerrel működik.

1995 óta működik a városban a kazángyártással foglalkozó Gebotech Kft., mely hazai csa-ladi tulajdonban üzemel.

Szintén 20 éves múlttal rendelkezik Hembach Kft. műanyag gyártó és feldolgozó üzeme, amely főli a gyártásával és fogalmazásával foglalkozik.

A külföldi tulajdonú ipari vállalatként ki kell emelni a *Jack Filter Hungaria Kft.-t*. Az ausztriai székhelyű cég mely évtizedek óta a porleválasztási-, levegő- és klimatechnikai szűrő mé-diák vezető gyártói között van.

A város üzleti infrastruktúrája az elmúlt években jelentősen fejlődött, több iparosításra alkalmas zóna került kialakításra.

A helyi gazdaságfejlesztéshez szükséges vállalati környezet és az üzleti infrastruktúrális háttér fejlesztésének egyik jelentős lépése volt az egykori szöveti laktanya területén ipari terület kialakítása.

A város önkormányzata a "Polgárdiban a volt szöveti laktanya területén gazdasági-ipari terület létesítése" című KDOP-1.1/A-2008-0002 kódszámú pályázat keretében 120 000 000.- Ft EU-s támogatás felhasználásával barnamézös fejlesztésként egy 103 746 m²-es közművesített ipari terület létrehozása valósult meg kis- és középvállalkozások számára. Közművesítés kiterjedt a vízellátásra, a szennyvízelvezetésre, a csapadékvíz elvezetésére és üthálózat kiépítésére.

Az összességében több mint 300 millió forintos projekt eredményeként ma már 7 vállalko-zás működik az új ipari területen, számos új munkahelyet teremtv.

Az elmúlt évek másik jelentős gazdaságfejlesztési beruházása a sárbogárdi székhelyű V-DBK Fővállalkozói Kft. által létrehozott inkubátorház volt. A KDOP-1.1/B-09-2010-007 kódszámú "Vállalkozói Inkubátorház létrehozása Polgárdiban" című projekt mintegy 180 millió forintból valósulhatott meg, melyből 126 millió forint EU-s támogatásból származott.

Az önkormányzat működésének alapja, hogy a kötelező és önként vállalt feladatainak elvégzését, a közszolgáltatások ellátását finanszírozni tudja. A gazdálkodás alapját a költségvetés jelenti. Polgárdi Város Önkormányzata költségvetését pozitív egyenlegű, a stabilitásának fenntartására törekvő gazdálkodás jellemzi.

A gazdálkodást, vagyis a költségvetés tervezését és megvalósítását az elmúlt években befolyásolták és módosították azok a központi intézkedések, jogszabályok, amelyek a feladatellátás rendszerét, illetve a gazdálkodás módját jelentősen átalakították. A közoktatási feladatok állami átvételével 2013. január 1-jétől az e célra biztosított és egyéb önkormányzati átengedett források jelentős része az önkormányzati költségvetésből a központi költségvetésbe került átirányításra.

A költségvetés szerkezetében, az egyes tételek nagyságrendjében az utóbbi évek során bekövetkezett jogszabályok és kormányzati intézkedések módosulásokat generáltak. Az önkormányzatok egyes feladatait 2013-tól az állam finanszírozza. Ennek részeként 2013-ban a város általános iskolája is állami fenntartásba került.

Az önkormányzat költségvetése

1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

tézményrendszer

1.10 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és in-

A város jelentős agrár jellege miatt érdemes kitérni a termőföld ára is. Termőföld járási átlagára 2016-ban 1.201.000,- Ft közötti volt. A „Földet a gazdáknak” program 2015. őszi meghirdetése hatására a 2016-ban a termőföld-forgalom jelentősen növekedett. A székesfehérvári járásban 400%-ot meghaladó mértékben nőtt a forgalom, amely első sorban a szántó területeket érintette.

A gazdasági célú ingatlanok áráról sajnos nem állnak rendelkezésre statisztikai adatok. Értékeiket a piaci viszonyok határozzák meg.

Polgárdiban a lakástípusok között a családi házak átlagos négyzetméter ára 143.377 forint, a téglalakásoké 145.000 forint, a panelalakásoké 161.194 forint.

Polgárdiban a lakástípusok között a családi házak átlagos négyzetméter ára 143.377 forint, a téglalakásoké 145.000 forint, a panelalakásoké 161.194 forint.

Fejér megye átlagos értékeivel összevetve Polgárdi Székesfehérvár közelsége és az autópálya miatt kedvezőbb helyzetben van a megye periferikusabb településeivel, de a megyeszékhely vonzereje és az ottani ingatlanpiaci árak jelentősen megemelik a megyei átlagárakat, ami miatt Polgárdiban a jó fekvés ellenére relatíve olcsóbban lehet lakóingatlan vásárolni.

A lakóingatlanok megyei átlagára 202.918,- Ft/m². A megyében a lakóingatlanok átlagos mérete 129 m², átlagáruk 25.990.405 Ft.

A lakóingatlanok átlagos mérete 136 m², átlagáruk 19.623.421 Ft.

nyabb 83.750 forint, valamint az átlag ár 144.867 forint.

lanok között 2017 májusában a legmagasabb négyzetméter ár 193.333 forint, a legalacsonyabb 83.750 forint, valamint az átlag ár 144.867 forint.

A feladatellátásban jelentős változást eredményeztek a közigazgatás átalakulásával kapcsolatos intézményi változások, melyek járások hivatalka megalkulásával párhuzamosan a polgármesteri hivatal létszámának csökkenését eredményezte.

A gazdálkodást befolyásoló intézkedés volt 2015 márciusától a szociális ellátások szabályainak és finanszírozásának alapvető megváltozása, amely az 1.8.1.3 alfejezetben részletesen bemutatásra került.

Szintén befolyásolja az önkormányzat gazdálkodását az önkormányzati törvény azon előírása, mely szerint a költségvetési rendeleiben működési hiány nem tervezhető. Utóbbi szabály miatt a költségvetési kiadások és bevételek különbözőzetét csak belső finanszírozási tétellel lehet finanszírozni.

Az önkormányzati törvény az önkormányzatok kötelező feladatainak ellátásához biztosított központi költségvetési támogatást is új alapokra helyezte. A korábbi normatív alapú támogatás helyett bevezetésre került a feladatfinanszírozási rendszer.

Emellett a Magyarország 2013. évi költségvetéséről szóló 2012. évi CCIV. törvény alapján Polgári adóssághozjáról 60%-át vállalta át az állam az adóssághozjáról szóló kérésekben. Eszerint 494.414.429,- Ft összeg állami átvállalása történt meg.

A fentiek alapján a változások a változásokat követően az alábbiak szerint alakult.

23. táblázat: A költségvetés kiadásai és bevételei tételének alakulása (2013-2015)

	2013	2014	2015
1. Bevételek:	1 026 718	1 018 583	1 061 325
1.1. Saját bevételek	55 944	51 872	95 491
1.2. Helyi adók	127 683	153 031	220 984
1.3. Átengedett központi adók	13 336	15 947	15 935
1.4. Egyéb sajátos bevételek	2 815	2 705	2 539
1.5. Normatív támogatások	506 269	390 432	379 453
1.6. Felhalmozási bevételek	10 948	20 512	0
1.7. Működésre átvett pénzeszközök	100 117	112 163	84 965
1.8. Felhalmozási célú támogatások	93 159	89 788	184 443
1.9. Kölcsönök megterülése, értékpapírok bevétele	1 924	3 511	830
1.10. Hitefelvétel	388	109 639	9 588
1.11. Pénzmaradvány	103 272	54 498	54 676
1.12. Államháztartáson belüli megelőlegezések	2 516	12 796	12 421
1.13. Független bevételek	146 696	1 959	0
1.14. Intézmény finanszírozás	134 473		
2. Kiadások	961 715	986 181	959 958
2.1. Működési kiadások:			
2.2. Személyi jellegű kifizetések	208 784	244 774	230 561
2.3. Munkaadói járulékok	52 054	60 590	58 301

Az elmúlt években az Önkormányzat sok racionalizálási intézkedést, takarékosági szigorítást valósított meg ahhoz, hogy az intézményei zavartalanul működhessenek, az önkormányzat fizetőképessége maradjon és a tervezett feladatokat teljesíteni tudják, továbbá, hogy a kitűzött fejlesztési feladatokat, célokat is megvalósítsák.

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Év	Helyi iparüzési adó (EFT)
2005	68 748
2006	92 546
2007	68 787
2008	51 924
2009	84 061
2010	80 268
2011	98 334
2012	112 652
2013	110 829
2014	135 780
2015	195 007

24. táblázat: A helyi iparüzési adó bevétel alakulása (2005-2014)

Összességében elmondható, hogy az önkormányzat gazdasági helyzete évről évre nehezebb és egyre nagyobb problémát jelent az intézmények fenntartása és a kötelező feladatok ellátása. Polgárdi Város Önkormányzatát kiegyensúlyozott, hiány elkerülésére törekvő gazdálkodás jellemzi. 2013 és 2015 között a közhatalmi bevételek aránya ugyan nőtt, de ez a költségvetési szerkezet megváltozásának köszönhető. A helyi adók jelentik ennek a legnagyobb részét, melynek összege 2014-ben 153.031 eFt, 2015-ben pedig 220.984 eFt volt. Ennek legnagyobb részét a helyi iparüzési adó jelentette, amelynek befolyt összege az elmúlt években folyamatosan növekedett.

Forrás: Önkormányzati költségvetési beszámolók

2.4. dologi kiadások	356 578	336 199	289 132
2.5. pénzügyi jutt. Támogatások	56 317	39 397	19 788
2.6. speciális célú támogatások	33 559	34 046	37 705
2.7. intézmény üzemeltetés	272 822	229 831	248 782
2.8. társulásnak átadott pé	0	40 944	61 045
2.9. hitelezések	91 394	152 700	0
2.10. Fejlesztési kiadások	154 648	29 630	241 529
2.11. Felújítási kiadások	7 457	46 476	8 101
2.12. Támogatási kölcsönök	0	1 000	1 000
2.13. Államháztartáson belüli megőlegetések visszaigazolás	0	425	12 796

Tekintettel arra, hogy a bevételek – vagyonelem értékesítés nélkül – is meghaladták a bevételeket a fenti átalakítások ellenére Polgárdiban a költségvetésben tervezett feladatok teljesültek, a folyamatos feladatellátás, az intézmények alapvető működési feltételei biztosítottak voltak. Az önkormányzat működőképességét sikerült fenntartani, a likviditás folyamatosságát biztosítani.

Vagyongazdálkodás

Az önkormányzat vagyongazdálkodását Polgárdi Önkormányzat Képviselő-testületének az önkormányzat vagyonáról és a vagyongazdálkodás alapjairól szóló 4/2016 (IV.2..) önkormányzati rendelete szabályozza

Az önkormányzati vagyonnal kapcsolatos helyi politikák, alapelvek és feladatok Polgárdi Város Önkormányzata közép- (2012-2017) és hosszú (2012-2022) távú vagyongazdálkodási tervében kerültek meghatározásra, melyet 104/2012.(IX.25.) önkormányzati határozattal fogadott el a képviselő-testület.

Az önkormányzati vagyonrendelet előírja, hogy az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 91. § (2) bekezdés c) pontja szerint vagyonkimutatást kell készíteni és a zárszámadásról szóló rendelettel egyidejűleg a képviselő-testület elé kell terjeszteni tájékoztatás céljából.

Az önkormányzat vagyonl helyzetének alakulását az alábbi táblázat foglalja össze.

25. táblázat: Az önkormányzati vagyon alakulása (eFt) (2005-2014)

Év	Törzsvagyon	Üzleti vagyon	Kötvény és hitelemény
2005	2 401 607	868 206	70 785
2006	2 598 450	912 163	192 783
2007	2 540 007	166 129	777 031
2008	2 466 376	1 562 023	839 094
2009	2 341 317	2 214 470	802 766
2010	2 538 151	4 394 499	802 766
2011	2 464 443	7 714 263	942 625
2012	2 464 066	1 075 577	942 625
2013	2 968 418	589 574	315 925
2014	2 892 948	584 067	1 000

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Gazdasági Program

A gazdasági program elkészítését a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. § írja elő az önkormányzatok számára. A gazdasági program a képviselő-testület megbízatásának időtartamára vagy azt meghaladó időszakra szól.

Polgárdi város 2015-2019. évre vonatkozó gazdasági programját 66/2015.(IV.28) önkormányzati határozatával fogadott el a képviselő-testület.

A program két fő részből áll. az I. rész a vagyongazdálkodás céljait határozza meg, míg a II. rész a különböző szintű fejlesztési, szolgáltatási, illetve egyéb programokkal kapcsolatos célkitűzéseket, feladatokat összegzi.

1.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.) 13. § (1) bekezdésében kötelezően ellátandó feladatként határozza meg a településfejlesztés, településrendezés feladatokat.

A településfejlesztés komplex és sokszereplős folyamat, melyben az önkormányzat egyfelől, mint fejlesztő másrészt, mint a fejlesztési folyamat résztvevői közötti koordinátor jelenik meg.

A Mötv. 42. §-a szerint a képviselő-testület hatásköréből nem ruházható át többek között a településfejlesztési eszközök (településfejlesztési koncepció és az integrált településfejlesztési stratégia) és a településszerkezeti terv jóváhagyása, illetve a gazdasági program elfogadása.

A jogszabályi felhatalmazások alapján a stratégiai jellegű településfejlesztési kérdésekben döntési jogkörrel az önkormányzat képviselő-testülete rendelkezik. A képviselő-testület az általa elfogadott rendeletek és határozatok révén dönt többek között a településfejlesztési koncepció illetve az erre alapozott integrált településfejlesztési stratégia, továbbá a koncepció alapján kidolgozott településrendezési eszközök megállapításáról.

A településfejlesztési tervek megvalósulását segíti, hogy az Mötv. 116. §-a alapján a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, mely a képviselő-testület megbízatásának időtartamára vagy azt meghaladó időszakra szólhat.

A tervezett fejlesztések megvalósításának mindig van valamilyen pénzügyi vonzata, ezért ki kell emelni, hogy a tervekben foglalt elképzelések éves szintű megjelenítése az önkormányzati költségvetésben történik, melyről a képviselő-testület költségvetési rendelettel alkot.

A testület dönt a fejlesztési célra rendelkezésre álló pénzeszközök nagyságáról, a forrás-szerzést lehetővé tevő pályázatok benyújtásáról és ahhoz szükséges önrészt biztosításáról, a hitel felvételéről.

A képviselő-testület döntéseinek előkészítésében fontos szerepet játszanak a képviselő-testület különböző bizottságai.

A képviselő-testület Szervezeti és Működési Szabályzata (SZMSZ) szerint Polgármesteri Hivatalban 4 állandó bizottság működik: a Pénzügyi Bizottság, az Ügyrendi és Vagyongazdálkodási Bizottság, a Szociális és Egészségügyi Bizottság, valamint a Kulturális és Közművelődési Bizottság. Emellett lehetőség van eseti bizottságok létrehozására is.

Településfejlesztési szempontból a Pénzügyi Bizottság szerepe kiemelendő, mivel az SZMSZ szerint a képviselő-testület előkészítésével foglalkozó elképzelések, a) a helyi közszolgáltatások fejlesztésével foglalkozó elképzelések, b) a vállalkozások támogatásával kapcsolatos elképzelések, c) távlati és középtávú fejlesztési programok, d) településfejlesztési programok, koncepciók.

Emellett a település városiasodásának segítése érdekében javaslatot tesz plusz pénzforgások bevonására és megteremtésére.

A Bizottságnak a költségvetés és a zárszámadás véleményezése kapcsán beleszólása van a fejlesztési kiadásokba. A pénzügyi érintettség kapcsán részt vesz a beruházásokkal kapcsolatos döntések előkészítésében, megvalósításuk ellenőrzésében.

A városfejlesztéssel összefüggő döntések előkészítése és végrehajtása elsősorban a polgármester, jegyző valamint a polgármesteri hivatal egyes, érintett részlegeinek a feladata. A polgármester feladata és hatásköre, hogy lefolytassa a településfejlesztési és a településrendezési eszközök partnereségi egyeztetését, valamint a testület elé terjessze azok, illetve a gazdasági program tervezetét, a költségvetési rendelet tervezetét. Gondoskodik a város önkormányzati költségvetésének végrehajtásáról.

A helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköréről szóló 1991. évi XX. törvény 140. §. (1) alapján a jegyző településfejlesztést segítő feladata és hatásköre többek között hogy:

"a) elkészíti a helyi önkormányzat gazdasági programtervezetét, a költségvetéséről szóló koncepciót, majd a költségvetési törvény elfogadása után a költségvetési rendelet, illetve az ahhoz kapcsolódó, azt megalapozó rendeletek tervezetét;"

"j) részt vesz az önkormányzatot érintő térségi fejlesztési programok megalapozásában, véleményezésében, koordinálja a programok végrehajtásának helyi feladatait, információkat szolgáltat azok megvalósításáról;"

A városfejlesztéssel összefüggő döntések előkészítésében és végrehajtásában a Polgármesteri Hivatal szakembereinek vannak operatív feladatai.

1.10.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység

Az önkormányzat lehetőségeihez mérten számos közvetlen és közvetett eszközzel igyekszik biztosítani a helyi gazdaság fejlődését. A gazdasági szereplők működésének segítése munkahelyteremtés és -megőrzés, valamint az adóbevételek növelése és kiszámíthatósága érdekében is fontos feladat.

Az elmúlt években az önkormányzat csak számos gazdaságfejlesztést célzó tevékenységeket hajtott végre, illetve a jövőbeli elképzelések között is hangsúlyozott szerepet kapnak az ez irányú tevékenységek.

Az önkormányzat tevékenységében deklaráltan is megjelenik a gazdaság fejlesztésére való törekvés, a vállalkozásokat segítő attitűd. A képviselő-testület Szervezeti és Működési Szabályzata e területen a Pénzügyi Bizottság szerepét emeli ki:

"47. § (1) A képviselő-testület elé kizárólag a Pénzügyi Bizottság által nyújthatók be:

a) a helyi közszolgáltatások fejlesztésével foglalkozó elképzelések,

b) a vállalkozások támogatásával kapcsolatos elképzelések."

"52. § (1) A Pénzügyi Bizottság

k) közreműködik a vállalkozás-barát környezet kialakításában, javaslatot tesz az ezt elősegítő és szükséges intézkedések megtételére,"

Az elmúlt években az önkormányzat számos gazdaságfejlesztést célzó tevékenységeket hajtott végre.

A közvetlen gazdaságfejlesztő hatással bíró eszközök elsősorban a beruházásokhoz és a vállalkozások hatékony működéséhez szükséges infrastruktúra biztosítása. Polgárdi esetében közül ki kell emelni a gazdasági fejezetben bemutatott ipari terület kialakítását a volt szovjet laktanya területén, vagy az M7 autópálya közelében újabb gazdasági területek kijelölését, vagy akár az uttfeljesztésekkel az elérhetőség biztosítását. Bár nem az önkormányzat valósította meg, de ilyen közvetlen eszköz az inkubátorház kialakítása is. Az elmúlt évek uttfeljesztései elérhetőség biztosítása,

Az önkormányzat közvetett eszközei például a tudatos és jól felépített városmarketing tevékenység (pl. vállalkozások bemutatkozása lehetősége az önkormányzat honlapján), vagy a helyi közgazdasági adminisztratív segítségnyújtása, a helyi gazdaság szabályozása (pl. építési szabályok, terület használat szabályozása, engedélyezések, stb.), illetve a partner-ségi együttműködések a gazdasági szereplőkkel.

A gazdaságfejlesztés prioritása Polgárdi város 2015-2019. évre vonatkozó gazdasági programjában is kifejezésre került. Szembetűnő, hogy a fejlesztési programokat összefoglaló II. fejezetében először a helyi iparral és vállalkozásfejlesztéssel, az idegenforgalommal, az azt segítő infrastruktúrával, valamint a munkahelyteremtéssel kapcsolatos hangsúlyt és csak ezt követi a további településfejlesztési- és üzemeltetési elképzelések rögzítése

1.10.4 Foglalkoztatáspolitikai

Polgárdi város közvetlen foglalkoztatással, kapcsolatos dokumentumokkal (pl.: foglalkoztatási paktum, foglalkoztatási terv stb.) nem rendelkezik. Mivel 2011. január 1-től a Munkaügyi központok koordinálják a foglalkoztatást, ezért az önkormányzatok közfoglalkoztatási tervkészítési kötelezettsége is megszűnt.

Az önkormányzat foglalkoztatáspolitikával kapcsolatos céljai szempontjából a hatályos gazdasági programot áttekinthető, megállapítható, hogy az önkormányzat kétféle szerepet játszik a foglalkoztatáspolitikában.

Egyrészt a helyi foglalkoztatás érdekében a munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése-ben vállal feladatot. Ennek keretében segíti a helyi gazdaság megerősödését az infrastruktúrális háttér kiépítésével, valamint közvetett koordináló és ösztönző szerepben aktívan részt vesz a helyi munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehangolásában.

Másrészt a helyi közfeladatok ellátása során, intézményein és a közfoglalkoztatás rendszerén keresztül, mint aktív munkaerő-piaci szereplő is jelen van.

Az előbbiekhez kapcsolódva a város foglalkoztatáspolitikájának fontos eleme az ipari terület és a további gazdasági területek fejlesztése, hogy a vállalkozók számára munkahely megőrzési és munkahely teremtwi lehetőséget biztosítson.

Foglalkoztatásként az Önkormányzat 66 főnek biztosít munkahelyet. Emellett a közfoglalkoztatásban, mint aktív munkaerő-piaci eszközben rejlő lehetőségeket is intenzíven kihasználja. 2015-ben az önkormányzat 34 fő közfoglalkoztatottnak adott munkát. A tárgyévi költségvetési rendelemben 2016-ra az önkormányzat foglalkoztatott közfoglalkoztatottak éves létszám-előirányzatát 30 főben határozta meg.

		8 óras foglalkoztatott (fő)	6 óras foglalkoztatott (fő)	Közmunkás (fő)	Összesen (fő)
1.	Önkormányzat	12		34	46
2.	2016. évi terv	10		30	40
3.	Polgármesteri Hivatal	23			23
4.	2016. évi terv	25			25
5.	Óvoda	28			28
6.	2016. évi terv	28			28
7.	Könyvtár	3			3
8.	2016. évi terv	3			3
9.	Összesen	66	0	34	100
10.	2016. évi terv össze-	66		30	96

26. táblázat: Polgárdi Város Önkormányzatának 2015. évi létszámadata és 2016. évi terve

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Közfoglalkoztatásban részt vettek száma	19	50	75	24	100	150	172
Közfoglalkoztatásra fordított összeg [eFt]	12916	9693	21272	12733	10795	14319	43973

27. táblázat: A közfoglalkoztatás adatai Polgárdiban (2008-2014)

Forrás: Önkormányzat adatközlése

Az önkormányzat minél szélesebb körben igyekszik kihasználni a közfoglalkoztatás további lehetőségeit, ezért együttműködik más intézményekkel is. Ez alapján a helyi lakosság egy része más közmunakapcsolatokban részt vesz.

28. táblázat: Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma Polgárdiban

	2013 év	2014 év	2015 év	2016 01-08.hó
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása (fő)	21	49	32	48
Országos közfoglalkoztatási program támogatása (fő)	18	12	12	17
Járási startunka mintaprogram támogatása összesen (fő):	2	1	2	0
Mezőgazdaság	-	-	-	-
Belvízelvezetés	1	0	0	-
Mezőgazdasági földutak karbantartása	-	-	-	-
Bio- és megújuló energiafelhasználás	-	-	-	-

Az önkormányzat bérletkés állományát az alábbi táblázat foglalja össze:

Az önkormányzat tulajdonában álló lakásokkal és nem lakás céljára szolgáló helyiségekkel való gazdálkodást Polgári Város Önkormányzat képviselő-testületének a lakások és helyiségek bérletéről és elidegenítéséről szóló 7/2016. (IV. 27.) önkormányzati rendelet szabályozza, illetve az ebben meghatározott esetekben és terjedelemben az önkormányzat vagyonáról és a vagyongazdálkodás alapjairól szóló 4/2016 (IV. 2.) önkormányzati rendelet előírásait is figyelembe kell venni.

1.10.5 Lakás- és helyiséggazdálkodás

Forrás: <http://kozfoglalkoztatlas.kormany.hu>

	1%	2%	3%	4%	5%	6%	7%	8%	9%	10%
	11%	12%	13%	14%	15%	16%	17%	18%	19%	20%+
sa										
-- Belfüleit közutak karbantartása							0	1		
-- Illegális hulladéklerakók felszámolása					1	0				
-- Téli és egyéb értéktartó közfoglalkoztatás										
-- Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás								1		0
-- Egyéb startmunka mintaprogram										
Min összesen (fő):	41	62	46	65						
Közfoglalkoztatási mutató	0,84%	1,26%	0,94%	1,35%						
Ellátásban nem részesülő állás-keresők száma zárónapon (fő)	212	176	134	126						
Álláskeresési ellátásban részesülő állás-keresők száma zárónapon (fő)	43	46	43	43						
Foglalkoztatás helyettesítő támogatásban részesülő állás-keresők száma zárónapon	74	33	36	35						
Regisztrált állás-keresők száma zárónapon (fő)	329	256	214	203						
Nyilvántartott állás-keresők relatív mutatója	6,72%	5,22%	4,38%	4,22%						
Közfoglalkoztatási ráta	10,74%	18,46%	18,44%	24,22%						
Munka-vállaló korúak (15-64 év) létszáma (fő)	4 897	4 891	4 877	4 811						

Forrás: Önkormányzat adatközlése

Komfortfokozat	szociális berlakások	piaci alapon bére adott lakások	szakember lakások
Összkomfortos	300.- Ft/m ² /hó	700.- Ft/m ² /hó	300.- Ft/m ² /hó
Komfortos	260.- Ft/m ² /hó	400.- Ft/m ² /hó	200.- Ft/m ² /hó
Félkomfortos	130.- Ft/m ² /hó	350.- Ft/m ² /hó	150.- Ft/m ² /hó
Komfort nélküli	100.- Ft/m ² /hó	300.- Ft/m ² /hó	100.- Ft/m ² /hó

30. táblázat A lakber mértéke az önkormányzati bérlakások esetében Polgárdiban (2016)

szükségletének.

A rendelet előírása szerint az önkormányzati lakásokat elsősorban szociális helyzetű alap-
ján (szociális bérlakás) kell hasznosítani.

A szociális alapon történő bérbeadás mellett biztosítja az Önkormányzat a lakástörvény-
ben az önkormányzatok részére előírt elhelyezési és bérbeadási kötelezettségeket, vala-
mint az önkormányzatnál és költségvetési szervénél, az önkormányzat társulása fenntartá-
sában működő költségvetési szervnél, az önkormányzat tulajdoni részesedésével működő
gazdasági társaságoknál és a Polgári Rendőrség foglalkoztatott szakemberek (a to-
vábbiakban: szakember lakás) elh. jére, de legfeljebb 5 év határozott időre. elvezetését is, a
meghatározott jogviszony fenntartása ide

Amennyiben a megüresedett szakember lakásra a lakásbérleti jogviszony megszűnésétől
számított 30 napon belül nincs bérbe vételi igény, a lakást elsősorban szociális bérlakás-
ként, amennyiben arra nincs igény, piaci alapon kell bérbe adni. Ebben az esetben a hata-
rozott idejű bérleti szerződés időtartama legfeljebb 1 év.

Piaci alapon történő lakásbérbeadás esetén a bérbeadó pályázati kiírást tesz közzé,
amelyre a pályázók megadott tartalommal ajánlatot tehetnek.

A bérletkások elszórtan helyezkednek el a városban. A bérletkások között a rendelet szociális bérletkásokat, illetve szakember lakásokat különböztet meg. A bérletkások komfortfokozata szerint az 5 db szakember lakás összkomfortos, 2 db bérletkás komfortos, illetve 1 db

Forrás: Önkormányzat adatközlése

Bérlások száma kom- fortfokozat alapján		Bérlások száma szoba- szám alapján		Bérlések száma városre- szeként	
Osszkomfortos	5	1 szoba	2	Belváros	3
Komfortos	2	1,5 szoba	2	Kertváros I.	1
Félkomfortos	0	2 szoba	3	Kertváros II.	2
Szükségletlakás	1	2,5 szoba	1	Laktanya, TSZ	2
Komfort nélküli	0	3 szoba	0	Osszesen	8
Osszesen	8	3-nál több szoba	0		
-ebből szociális bérla- kás	3	Osszesen	8		

29. táblázat Polgári önkormányzati képviselők juttatásainak jellemzői (2016)

Az 1.1.2 alfejezetben jelezük, hogy 2014. december 31-ig Polgárdi és Nádassladány települések közös önkormányzati hivatala tartott fenn.

A Polgárdi Polgármesteri Hivatal a hatáskörébe tartozó közigazgatási ügyek, valamint az önkormányzat munkaszervezeti feladatainak ellátása mellett a fent nevesített két önkormányzat közös önkormányzati hivatala tartott fenn.

A hulladékgazdálkodásról a Közép-Duna Vidéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás útján gondoskodnak.

Az önkormányzat a Társulás által fenntartott - Polgárdi Gondozási Központ útján biztosítja.

Emellett az önkormányzat a Polgárdi Társulási Szociális és Gyermekjóléti Intézményfenntartó Társulás keretében, a Társulás által fenntartott Polgárdi Város Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat elnevezésű költségvetési szerv útján biztosítja a gyermekjóléti szolgáltatást.

Emellett az önkormányzat a Társulás által fenntartott Polgárdi Város Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat elnevezésű költségvetési szerv útján biztosítja a gyermekjóléti szolgáltatást.

Emellett az egészségügyi alapellátás működéséhez biztosítja az Egészségügyi Központot, valamint a köztestületi tüzoltóság működéséhez szükséges létesítményt.

Az önkormányzat a gyermek napközbeni ellátását családi napközi, és Peti Panni Családi Napközi II. működésével.

Az önkormányzat a gyermek napközbeni ellátását családi napközi, és Peti Panni Családi Napközi II. működésével.

Az önkormányzat az önálló költségvetési szervként működő intézmények mellett önként vállalt feladataihoz kapcsolódóan további intézményeket is fenntart, illetve biztosítja működését.

Az önkormányzat az önálló költségvetési szervként működő intézmények mellett önként vállalt feladataihoz kapcsolódóan további intézményeket is fenntart, illetve biztosítja működését.

Az önkormányzat az önálló költségvetési szervként működő intézmények mellett önként vállalt feladataihoz kapcsolódóan további intézményeket is fenntart, illetve biztosítja működését.

Az önkormányzat az önálló költségvetési szervként működő intézmények mellett önként vállalt feladataihoz kapcsolódóan további intézményeket is fenntart, illetve biztosítja működését.

Az önkormányzat az önálló költségvetési szervként működő intézmények mellett önként vállalt feladataihoz kapcsolódóan további intézményeket is fenntart, illetve biztosítja működését.

Az önkormányzat az önálló költségvetési szervként működő intézmények mellett önként vállalt feladataihoz kapcsolódóan további intézményeket is fenntart, illetve biztosítja működését.

Az önkormányzat az önálló költségvetési szervként működő intézmények mellett önként vállalt feladataihoz kapcsolódóan további intézményeket is fenntart, illetve biztosítja működését.

Az önkormányzat az önálló költségvetési szervként működő intézmények mellett önként vállalt feladataihoz kapcsolódóan további intézményeket is fenntart, illetve biztosítja működését.

Az önkormányzat az önálló költségvetési szervként működő intézmények mellett önként vállalt feladataihoz kapcsolódóan további intézményeket is fenntart, illetve biztosítja működését.

Az önkormányzat az önálló költségvetési szervként működő intézmények mellett önként vállalt feladataihoz kapcsolódóan további intézményeket is fenntart, illetve biztosítja működését.

Az önkormányzat az önálló költségvetési szervként működő intézmények mellett önként vállalt feladataihoz kapcsolódóan további intézményeket is fenntart, illetve biztosítja működését.

Az önkormányzat az önálló költségvetési szervként működő intézmények mellett önként vállalt feladataihoz kapcsolódóan további intézményeket is fenntart, illetve biztosítja működését.

Az önkormányzat az önálló költségvetési szervként működő intézmények mellett önként vállalt feladataihoz kapcsolódóan további intézményeket is fenntart, illetve biztosítja működését.

Az önkormányzat az önálló költségvetési szervként működő intézmények mellett önként vállalt feladataihoz kapcsolódóan további intézményeket is fenntart, illetve biztosítja működését.

Az önkormányzat az önálló költségvetési szervként működő intézmények mellett önként vállalt feladataihoz kapcsolódóan további intézményeket is fenntart, illetve biztosítja működését.

mányzati társulás munkaszervezeti feladatait, illetve a társulások költségvetése végrehajtásával és gazdálkodásával kapcsolatos feladatokat is ellátja. A polgármesteri hivatal látja el mindezeket a vonatkozó jogszabályokban meghatározott működési, és gazdálkodási feladatokat a Polgárdi város Roma Nemzetiségi Önkormányzat működéséhez kapcsolódóan is.

Az 1.8.1.1 fejezetben jeleztük, hogy az általános iskola 2013. január 1-jétől állami fenntartásba került. Fenntartója a Kiebitsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) - Székesfehérvári Tankerülete. Az iskola működési költségeit valamint az iskolai gyermekélelmezés költségeit az önkormányzat költségvetéséből fedezi.

Az intézmények fenntartása jelentős költségterheket jelent az önkormányzat számára. Annak érdekében, hogy az intézmények üzemeltetése költséghatékony módon történjen, az önkormányzat folyamatosan és tervezetten végzi a szükséges fejlesztéseket felújításokat, illetve energetikai célú fejlesztéseket hajt végre. A megvalósult fejlesztések a továbbiakban fejezetekben az intézmények bemutatásánál szerepelnek.

1.10.7 Energiagazdálkodás

Az energiagazdálkodás területén az önkormányzat külön koncepcióval, fejlesztési dokumentummal nem rendelkezik, azonban a hatályos gazdasági programjában célul tűzi az energia ellátás korszerűsítését, az energiaracionalizálást. A településfejlesztési célok között szerepel az intézmények energiaellátásának megújuló energiaforrásokkal történő biztosítása.

Emellett Polgárdi Város Önkormányzata képviselő-testülete a 167/2015. (X.26.) határozattal fogadta el a Polgárdi Város Fenntarthatósági terve c. dokumentumot, melyben többek között az energiagazdálkodásra vonatkozó feladatokat is megfogalmazásra kerültek. Ebben többek között szerepel a közvilágítás energetikailag korszerűsítése, a kültérleves, is a gázellátás fejlesztésére, továbbá az alternatív energiaforrások arányának bővítése, sőt a kapcsolódó szemléletformálás is.

Megállapítható, hogy az önkormányzat már az elmúlt években is folyamatosan törekedett a racionális energiagazdálkodásra, a megújuló energiaforrások hasznosítási arányának növelésére. Több olyan lépés is megemlíthető, amelyek a hatékonyabb energiafelhasználást támogatják. Másrészt a város az elmúlt időszakban számos energetikai megújítást hajtott végre az intézményekben. 2014-2015-ben valósította meg 37.369.214,- Ft Európai Unió támogatás felhasználásával az önkormányzat a "Fotovoltaikus rendszerek kiakasztása" c. KEOP-4.10.0/N/14-2014-0337 azonosítószámú projektjét, amely az önkormányzati épületek energetikailag korszerűsítésének, megújuló energiafelhasználásának fokozására irányult.

A projekt megvalósításával az önkormányzati középületek villamos energia igényének egy részét kiváltotta a kiépítésre kerülő megújuló energiaforrás hasznosító berendezés. A hálózati méretű napellenes kiserőműveket az alábbi közintézményekben helyezték el: Széchenyi István Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola, Széchenyi István Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola III. sz. épület, Orvosi Rendelő. Emellett az önkormányzat a KDOP-3.1.1/C-09-2009-0002 azonosító számú "Polgármesteri Hivatal épületének átalakítása, bővítése és a sportpályát kiszolgáló épület korszerűsítése

energiaracionalizálás és szolgáltatási színvonal növelése érdekében" című pályázatával 99.449.067 Ft támogatást nyert. Ennek keretében többek között megvalósulhatott a polgármesteri hivatal épületének átalakítása felújítása és bővítése. Ezen belüli energia-racionalizálást szolgáló fejlesztések is megvalósultak: külső nyílászáró cserek, homlokzati szigetelések, a fűtési rendszerhez új kazán beállítása. Továbbá megvalósult az épület akadálymentesítése is.

1.11 Településüzemeltetési szolgáltatások

Hagyományosan a településüzemeltetési feladatok körébe szokták sorolni többé-kevésbé minden mindazokat az önkormányzat által nyújtott szolgáltatásokat, közszolgáltatásokat és infrastrukturális ellátási feladatokat, amelyek a településen élő lakosság, vállalkozások, intézmények közszolgáltatásokhoz, komforttervezettséghez kapcsolódó igényeinek kielégítéséhez, illetve az elérhető, fenntartható települési környezet megteremtéséhez és fenntartásához szükséges.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.) azonban már elválasztja ezeket a szolgáltatásokat és a településüzemeltetési tevékenységet. Az MÖtv. 13. § (1) bekezdésében felsorolt, 21 kiemelt helyi közügy, valamint helyben biztosítható közfeladat között 2. pontban nevesíti a településüzemeltetési feladatokat, melyek a következők: köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményszeprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása

A településüzemeltetéssel kapcsolatos feladatok egy részét az Önkormányzat az általa létrehozott Polgári Városgondnokság Kft. révén végzi el. Egyes szolgáltatásokat külső partnerek bevonásával biztosít.

• köztemetők kialakítása és fenntartása,

Tekintettel arra, hogy Polgárdiban a temetők egyházi tulajdonban vannak, a város Önkormányzata a köztemető fenntartásáról a temetők tulajdonosával kötött együttműködési megállapodás útján gondoskodik

Szociális temetés esetére a temetőkről és a temetkezésről szóló 5/2001. (II. 13.) önkormányzati rendelet szerint a Református Egyház és a Római Katolikus Egyházak közösen tulajdonában lévő temetők kijelölt parcelláit lehet igénybe venni.

• közvilágítás,

A város villany és közvilágítás ellátását az E-ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. biztosítja.

• kéményszeprő

-ipari szolgáltatás

Az Önkormányzat a kéményszeprő

Tűzelestechnikai Zrt. (Kémény Zrt.) szolgáltatása útján biztosítja.

• a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása,

A feladatot a Polgári Városgondnokság Kft. látja el.

• közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása,

A feladatot a Polgárdi Városgondnokság Kft. látja el.

• *gépjárművek parkolásának biztosítása*

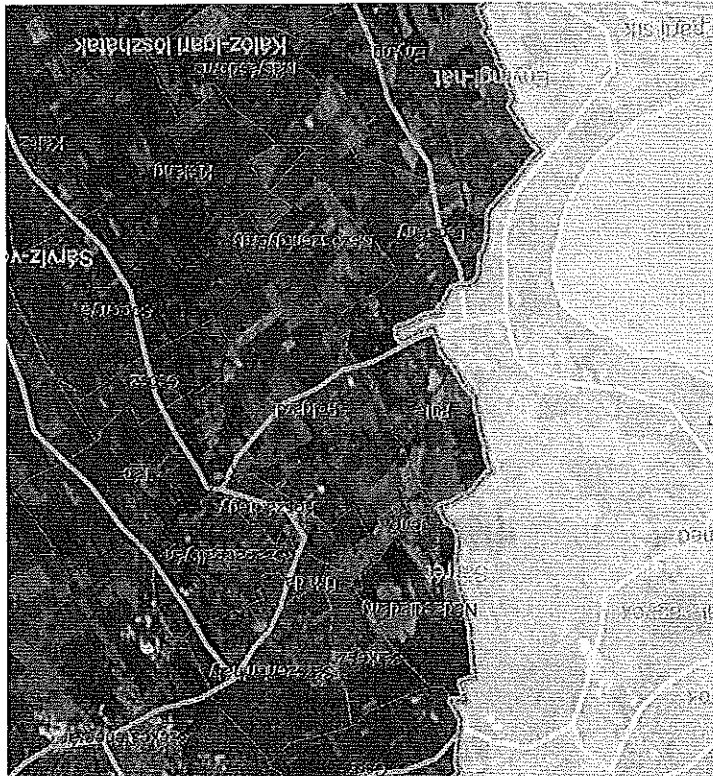
A városban díjköteles parkolók nincsenek. A parkolóhelyek kialakítását és fenntartását részben az Önkormányzat, részben az érintett ingatlan tulajdonosok, üzemeltetők végzik.

1.12 A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1 Természeti adottságok

Polgárdi területe földrajzilag az Alföldön, mint nagytájon belül a Mezőföld közepéhez, tovább szűkítve a Sárét és a Kaloz-Igari löszhátak kistájához tartozik. A két kistáj közötti határvonalat közelítőleg az M7 autópálya nyomvonala jelenti, így a város északi része (egyben belterülete) még a Sárét-hez, míg déli fele pedig a Kaloz-Igari löszhátak területének része.

5. térkép: Polgárdi területet érintő földrajzi kistájak

Forrás: Fejér Megye Területfejlesztési koncepciója

A Sárét a Bakony hegységtől DK-re fekvő a Sár folyása mentén elterülő, egykor mocsaras kistáj.

Földtani szempontból a Sárét a jelenlegi formáját a pleisztocén időszakban kezdődő súlyos lyedés határozta meg. A medencealjzat fő kőzetei a Velencei-hegységből ismert karbon gránit, valamint különböző paleozoos metamorf képződmények. A kistáj medencéje két, egymással párhuzamos ÉNy-DK-i irányú vető mentén szakaszosan süllyedt be.

A pleisztocén végén, esélyez az óholocénba is átnyúlva a poligenetikus medence középső és K-i része süllyedt erősebben. A késő pleisztocénban bekövetkezett tektonikus lezökke-

nés hatására kialakult medencébe a környező hegységekből dolomitörmelek, helyenként agyag került ide. Erre rakódott a patatok által szállított folyóvízi kavics- és homoktakaró. A holocén elején kialakult tóban nagy mennyiségű mészsízap rakódott le. A folyamatos súly-nyedés miatt az újholocénra a Sárét egykori tömedencéje teljesen ellaposodott, megindult a tözegképződés.

Az alaphegység felszíni kibúvásaai több helyen is megfigyelhetők, pl. Kőszárhegynél és Polgárdinál devon-karbon kristályos mészkőből álló sásbérces találhatók.

Kálóz–Igar–Iőszhátak területén földtanilag pliocénkorú agyagos, homokos tengeri üledék, pannon tábla rög. Az eredetileg élénkebb domborzati felszínre homokos lösztakaró került a jégkorszak végén, melynek vastagsága több helyen a 10 métert is meghaladja. A löszös tájat a felszínformáló erők a jelenkorban is folyamatosan alakítják. A felszíni vizek könnyen mélyebb árkot hoznak létre, a vízfolysók mellett néhol folyami homokcsávók is megjelennek. A lösz laza szerkezetének köszönhetően hiányosabb növényzetű területeken a felszínt a szelek és a nagy intenzitású, heves esőzések is könnyen károsítják.

Domborzat és talajviszonyok

Domborzatiilag a Sárét 103 és 222 m közötti tszf-i magasságú, központi része (Sáréti-medence) medencesíkság, D-i része enyhén hullámos, tektonikusan preformált völgyekkel szabdalt, dombiabi helyzetű hátak sorozata. Geomorfológiailag lépcsős szerkezetű.

A domborzat érdekes elemei a síkságból kiemelkedő kisebb hegyek. Füle község területén a Kő-hegy, illetve Polgárdi, Kőszárhegy és Szabadbattyán települések között a Somlyó-hegy és a Szár-hegy által alkotott vonulat. Legmagasabb pontja 228 m. A vonulat hossza 2,5 km, szélessége 150-500 m. A Szár-hegy uralkodó közete devon kristályos mészkő (Polgárdi Mészke Formáció)

A Kálóz–Igar–Iőszhátak egyenletlen síkság, mely ÉNy-DK-i csapású DK felé lejtő völgyközti hátak sorozatából és az őket tagoló, ugyanilyen irányú völgyekből, valamint szárazvölgyekből áll. A kistáj 105-172 m tszf-i magasságú. Területe néhol meredek, néhol enyhébb lejtőkkel tart a Sárét, illetve a Sio völgye felé.

A kistájának megfelelően Polgárdi domborzata is tagolt, változatos terepviszonyok jellemzők. A város tengerszint feletti magassága átlagosan 151 m. A beltérület egységesen D-i irányba lejt, a város területén a szintkülönbség kb. 38 m.

Talajtani adottságok alapján, Polgárdi területén a réti csernozjom a domináns talaj típus. A Sárét talajtakarója összesen 10 talajtípusból tevődik össze. Ezen belül a kistáj legnagyobb kiterjedésű talajtípusát a Nádasdlaány és Polgárdi vonaláig terjedő harmadidőszak ki üledékeken, attól K-re pedig löszös üledékeken képződött réti csernozjom talajok (41%) képviselik, melyek 80%-ban mezőgazdaságilag hasznosítottak, a fennmaradó területeket a települések foglalják el.

A Kálóz–Igar–Iőszhátak területén csernozjom, mészlépedékes csernozjom (összesen 80% körüli) és réti csernozjom (közel 10%) talajok a meghatározók. Kisebb területeken réti talajok, szikes talajok és lejtőhorordalék talajok is megjelennek, valamint az erodált területen humuszszkarbonát talajokat is találunk. Ezek a jó vízellátású, melyrétegu talajok a mezőgazdaság számára rendkívül jók, földminőségi értékük kimagasló, melynek köszönhetően a kistáj egyike a legnagyobb állagos termékenységű kistájának.

Eghajlat

A két kistáj területe mérsékeltlen meleg, száraz éghajlatú.

Éves napfénytartam

A Sárét területén az évi napsütés 1980 óra körül. Nyáron 800 óra alatt, télen 185 óra körül a napfénytartalom.
Az évi középhőmérséklet EK-en 10,2-10,4 °C, máshol 9,8-10,2 °C, a nyári félelvi 17 °C körül.

Évente 194-198 napon át (ápr. 2-6. és okt. 18-20. között) a napi középhőmérséklet meghaladja a 10°C-ot. A fagymentes időszak hossza D-en és NY-on 205 nap (ápr. 6-7. és okt 30. között). A nyári abszolút hőmérsékleti maximumok sokévi átlaga 34,0 °C körül, a téli abszolút minimumoké -16 °C.

A Káloz-Igari-Iöszhátak területét a csekély borultság mellett általában derült, napsütéses időjárás jellemzi. Az évi napsütéses órák száma 2000, a nyári 800, a téli 200 körül. A borult napok száma 80-90 körül mozog.

Az évi középhőmérséklet 10,0-10,1 °C, a júliusi középhőmérséklet elér a 21-21,5 °C-ot, míg tele enyhe, a januári középhőmérséklet általában -1,5 °C körül alakul. Az éves hőingadozás azonban jelentős, a hőmérséklet nyáron gyakran 33-34 °C körül, télen pedig -15-16 °C-ra is süllyedhet. A területen az évi fagymentes napok száma 194-195 körül.

Csapadék

A Sárét területén a csapadék évi összege sokévi átlagban 530-560 mm, de E-on az 530 mm-t sem éri el. A vegetációs időszakban 310-330 mm, E-on kevéssel 310 mm alatt eső várható. A legtöbb, 24 óra alatt lehullott eső 79 mm volt (Füle). Hótakarós nap a téli félelben 32-34 körül várható, 20 cm átlagos maximális vastagsággal.

Az ariditási index 1,26-1,30, E-on 1,33 körül. A Káloz-Igari-Iöszhátak területe a Dunántúli-középhegység szél- és csapadékkárnéka elterjedésében az évi csapadékösszeg általában mégis elér a 600 mm-t, melyből 340-360 mm a tenyészidőszakban hullik. A kistájon az egy nap alatt hullott legnagyobb csapadékot a Kislángon mérték (84 mm).

A Sárét esetében az uralkodó szélirány az É-Ény-i, második helyen a DK-i áll. Az átlagos szélsősebesség 2,5-3 m/s, a dombhátakon kevéssel meghaladja a 3 m/s-ot.

A Káloz-Igari-lőszrhátak területén a leggyakoribb szélirány szintén északi és észak-nyugati.

Vízrajz

A Mezőföld területén állandó vagy időszakos vízfolyás kevés található. Polgárdi vízrajzi helyzetét meghatározza a pleisztocén időszak után kialakult felszín. A jelentős természetes felszíni vízfolyások elkerültek. Vízrajzilag meghatározó eleme a Cinca-Csikgát (Cinca-patak), valamint a kapcsolódó belvízcsatornák. Kezeli a Cinca-Térsegi Vízi Társulat.

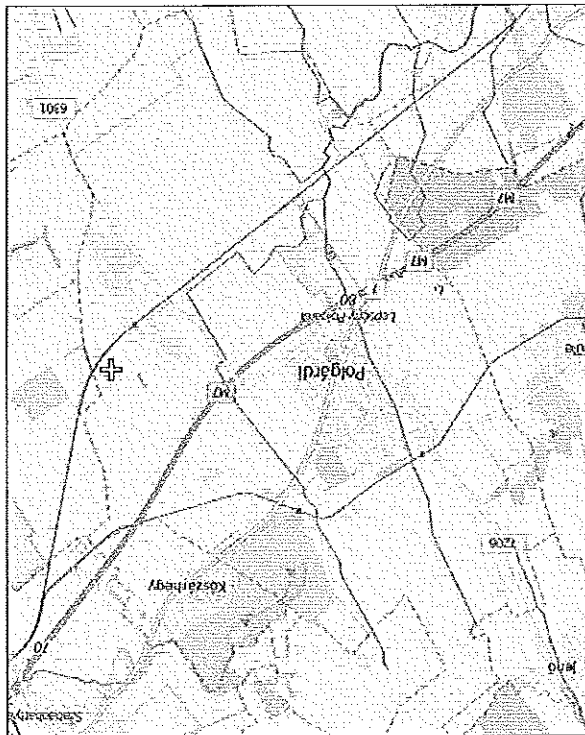
A Cinca-Csikgát a Sio bal oldali mellékvíze Fejér megyében, a Balatonról és környéke vizeit gyűjti össze a Balatonról keletre.

A Cinca-Csikgát a Sárét kistérség, Jénő község közelében ered. Polgárdi területét a patak 33+291 – 35+167 km szelvények között érinti.

A patak a város belterületén ÉNY-DK-irányban halad keresztül Felső folyásán követi a Dunántúli völgyeinek tipikus irányát: dél-délkelet felé folyik. Polgárdi déli oldalán nyugatias irányba fordul és meanderezni kezd keresztezve a Káloz-Igari-lőszrhátak északi területét.

Az állóvizek között a 1,5 ha területű horgászto érdemel említést, amelynek vízutánpótlását szintén a Cinca-Csikgát biztosítja.

6. térkép: Polgárdi és környékének vízrajza

Forrás: Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer (OKIR)

A város és térsége növényföldrajzi értelemben a Mezőföldi flóratartományba (Colocense)

tartozik.

A Sárét flórája és vegetációja alapján egyaránt átmeneti jellegű mutató, középhegyesség-peremi potenciális erdőssztyepp-terület, melyebb fekvésű részén lápi- és mocsári vegetációval. A ma nagyrészt jelentősen degradált, ill. főleg mezőgazdasági területeként hasznosított tájban, a terméseközeli vegetáció elszigetelt foltokban maradt fenn. Klimazonális vegetációtípusa a tatárjuháros-ősztyölgyes, ill. más hegylábi- és dombvideki elegyes foltgyesek, melyek ma fragmentális állományok vagy az erdőgazdálkodás során átalakított, eljelleltelenedett (pl. Nádasládány, Füle) erdők. Fajgazdag erdőssztyepp-flóra elsősorban – az évszázadok óta legfeljebb extenzíven hasznosított (legeltetés, üdőbb völgytalpokon kaszálás) – ősztölgyekben maradt fenn. A ősztölgyesek számos típusa (pusztai csenkesz – *Festuca rupicola*, pusztai és csinos árvalányhaj – *Stipa pennata*, *S. pulcherrima*), a felszáras gyepék és a sztyeppcserjések őrzik a pannon és kontinentális sztyeppterületek fajainak zömét (szennyes írtű – *Ajuga laxmannii*, csuklyás ibolya – *Viola ambigua*, sugaras zsoltina – *Serratula radiata*, késői pitypang – *Taraxacum serotinum*, pusztai meténg – *Vinca herbacea*, leánykőköröcsin – *Pulsatilla grandis*, budai imola – *Centaura sadleriana*, cseplesz megy – *Frunus fruticosus*, törpemandula – *P. tenella*, görhabszegfű – *Silene bupleuroides*, változó gurgolya – *Seseli varium*, csajkavirág – *Oxytropis pilosa*, harasztos káposzta – *Brassica elongata*, erdei szellőrózsa – *Anemone sylvestris*, tarajos búzafű – *Agropyron pectiniforme*, macskahere – *Phlomis tuberosa*). A kistáj paleozoos közetek alkotta kiemelkedésén (főleg a Szár-hegy devon mészkő platóján) különlegesség a középhegyességi szubmediterrán szikiagyep-fajok (deres csenkesz – *Festuca pallens*, ezüstaszott – *Paronychia cephalotes*, szitör – *Hornungia petraea*, borzas szulák – *Convolvulus cantabrica*, szikai üröm – *Artemisia alba*), ill. a mézskedvelő-tölgyes szigetserű megjelenése. Növényföldrajzilag jelentősek a mélyebb fekvésű – lecsapolt, elgyomosodott, tözegebányászati áldozataul esett – részek fennmaradt láprétfoltjai (fátyolos nösztróm – *Iris spuria*, lápi nyúlifarkú – *Sesleria uliginosa*) és fragmentális szikesei (sziki ősztörzsa – *Aster tripolium* subsp. *pannonicus*, sziki úrtű – *Plantago maritima*) is.

Gyakori előhelyek: OC, P2b, L2a, RC, OB, B1a; közepesen gyakori előhelyek: H5a, H4, E1, BA, P2a, RB; ritka előhelyek: A3a, B5, D2, D34, I1, J1a, M2, M6, L1, G2, H3a, K1a, P45.

Fajszám: 600-800; védett fajok száma: 40-60; őzönfajok: bálványfa (*Allanthus altissima*) 3, selemkőró (*Asclepias syriaca*) 1, tájidegen őszirózsa-fajok (*Aster* spp.) 1, akác (*Robinia pseudoacacia*) 4, japánkésesűrtű-fajok (*Reynoutria* spp.) 1, aranyvessző-fajok (*Solidago* spp.) 5. (Forrás: <http://www.novenyzetterkep.hu>: BAUFER Norbert, CSOMÓCS Agnes)

A Káloz-ligari ősztölgyes az erdőssztyepp-zóna része, a ősztölgyes nagy része potenciálisan erdős terület; azonban legnagyobb részét ma művelt területek, főként nagy-táblas szántóföldek borítják. A terméseközeli növényzet fragmentált (átlagosan néhány hektáros) foltokban maradt fenn, ősztölgyes, mocsárak, mocsárretek képviselik. Értékesebb, regenerációra képes vegetáció főként a Bozót-patak völgyében, az abból kiágazó ősztölgyekben, valamint a tájegyesség déli részén, a Sio-völgyébe torkoló völgyrendszerében él. A fasszerű vegetáció leggyakrabban akácok ültetvényekből áll, de fennmaradtak a tájra egykor jellemző ősztölgyes erdők kicsiny foltjai, valamint az ártéri ligeterdők, a mocsárerdők, a patakmenti fűzések és a fűzlapok fragmentumai is. Elterjedtek, és jelenleg is terjednek a galagonyás és kőkenyes cserjések. A száraz ősztölgyesek állományai fajgazdagok, a jellegzetes elemek jelen vannak

1.12.2.2 tájhasználat értékelése
Polgári terület földrajzilag az Alföldön, mint nagytájon belül a Mezőföld középtájon, tovább szűkítve a Sárét és a Kálóz–Igar–Iőszhátak kistájakhoz tartozik.

A település nagy része mezőgazdasági művelésű terület, szántó. Az erdőterületek aránya igen alacsony.
Az elmúlt századokban az ember által használt területek fokozatosan növekedtek, meg, amelyen az emberi beavatkozások nyoma is megtalálható.

A település tájakaterét a síkvidéki és domborzati adottságok változatossága határozza meg, amelyen az emberi beavatkozások nyoma is megtalálható.
1.12.2.1 tájörténeti vizsgálat

1.12.2 Tájhasználat, tájszerkezet

valamint hozzájuk kapcsolódóan a kisterméti ragadozók.
A város térségében is jellemzőek a Magyarországon elterjedt apróvadak (nyúl, fácán) valamint a nagyvadak között az őz, róka. Ragcsálói a mezei nyúl, ürge, hörcsög, egérfélék, mind előfordulnak a megyében.
A természetvédelmi szempontból kiemelt jelentőségű fajok néhány kivételtől eltekintve előhelelyei a legkülönbözőbb fajok számára adnak lehetőséget a szaporodásra, táplálkozás-
A legjobban vizsgált és legismertebb gerinces csoport a madarak. A megye változatos gerinces állatvilág szintén nevezhető közeli teljesnek.
előhelelyek mellett is. Mint az ország területének nagy részén itt is az ismeretek jobbra a Fejér megye állatvilága a növényvilághoz hasonlóan rendkívül változatos a mai átalakult A Sárét állatvilágát gazdag kétélűfauna jellemzi, rovarvilága kevésbé kutatott.
(Nagyalföld) faunajárás része.

A Mezőföld állatvilága a Pannonicum (Alföld) faunakörzetén belül az Eupannonicum

Állatvilág

(Forrás: <http://www.novenyzetterkep.hu>: HORVÁTH András)
(*Reynoutria* spp.) 1, akác (*Robinia pseudacacia*) 4, aranyvessző-fajok (*Solidago* spp.) 3.
pennsylvanica) 1, amerikai alkörmös (*Phytolacca americana*) 1, japánkeserűtű-fajok
ványa (*Allianthus altissima*) 3, seiyemkőré (*Asclepias syriaca*) 2, amerikai köris (*Fraxinus*
Fajszám: 600-800; védett fajok száma: 40-60; őzönfajok: zöld juhár (*Acer negundo*) 1, bál-
BA, P2a, P2b, B5, J6, nitka előhelelyek: OA, RA, M2, H4, B3, J3, A1, A23, J1a, J2, B2, L2x.
Gyakori előhelelyek: RC, B1a, D34, E1, H5a; közepesen gyakori előhelelyek: OB, RB, OC,
tek közepesen fajgazdagok, jellemző bennük a szürke aszat (*Cirsium canum*).
kisebb arányban gyékényesek, tavikákások, illetve magassásrétek képviselik. A mocsár-
fü – *Dictamnus albus*, törpemandula – *Prunus tenella*). A völgyali mocsarakat nádasok,
további erdősztyepp-fajok figyelhetők meg (macskahere – *Phlomis tuberosa*, nagyzevő-
Corydalis pumila), melyek unikális összetételű fragmentumokban élnek. Az erdők peremén
Doronicum hungaricum, bogláros szellőrzsa – *Anemone ranunculoides*, törpe keltike –
zása – *Veratrum nigrum*, erdei borkőré – *Thalictrum aquilegifolium*, magyar zergevirág –
erősödik a flóra kollin-montán jellege, az erdei fajok aránya megemelkedik (pl. feketé
– *Anemone sylvestris*, tarka sáfrány – *Crocus reticulatus*). A kistáj délnyugati része felé
borzas peremizs – *Inula hirta*), és erdősztyepp-elemekben is gazdagok (erdei szellőrzsa
áraz löszgyepekben további sztyeppré-fajok élnek (sugaras zsoltina – *Serratula radata*,
(késői pitypang – *Taraxacum serotinum*, magyar kutyatej – *Euphorbia glareosa*). A felsz-

A két kistáj közötti határvonalat közelítőleg az M7 autópálya nyomvonala jelenti, így a város északi része (egyben beltérülete) még a Sárteréhez, míg déli fele pedig a Káloz-ligati-ídszhaták területének része.

A Sárret a Bakony hegységtől DK-re fekvő a Sár folyása mentén elterülő, egykor mocsaras kistáj.

A tájhasznosítás és a természeti értékek felhasználása során meg kell őrizni a tájak természetességét és természetközeli állapotát, továbbá gondoskodni kell a tájak esztétikai adottságait és a jellegét meghatározó természeti értékek, természeti rendszerek és az egyedi tájértékek fennmaradásáról.

A külterületek nagy részére jellemző, hogy intenzív mezőgazdasági művelés alatt állnak. A nagy szántóföldi táblák között nagyon kevés fásor, erdősáv található, s ennek több hátrányos következménye is van. A szél sebességét a fásorok jelentősen csökkenteni tudnák, s ezzel a talajnak a szél általi elhordását (defláció) jelentősen mérsékelni lehetne. A problémák különösen a téli, kora tavaszi időszakban jelentkeznek, mikor a szántóföldek még nincsnek növényzettel borítva. A fásorok ökológiai szerepe is rendkívül nagy: ezeken az ökológiai folyosókon keresztül lehet biztosítani a vadon élő állat- és növényvilág vándorlását a kultúrterületek között, és ezzel biztosítani, hogy a természetes élővilágban ne következzen be az elzárttság miatt a genetikai állomány leromlása. A fásorok, erdősávok biztosítanak megfelelő élelteret az énekesmadaraknak is, melyek a kártevők irtásában jelentős szerepet játszanak. Jelentős erdőtag a nyílvántartás szerint a település északi részén, az M7 úttól délre pedig erdőtagként nyílvántartott fásorok találhatók.

1.12.3 Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1 Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület nincs a településen.

1.12.3.2 Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Nemzetközi természetvédelmi oltalom (Natura2000, UNESCO) alatt álló területek Polgárdi területén nincsenek.

Nemzeti természetvédelmi oltalom alatt álló területek a településen nem lettek kijelölve. Polgárdiban az önkormányzat által helyi jelentőségű védett természeti területtel nyílvántartott területek nincsenek.

1.12.3.3 Ökológiai hálózat

A Nemzeti Ökológiai Hálózat funkcionális elemei (magterület, puffer övezet, ökológiai folyosó) közül az alábbiak megtalálhatók a település területén.

Polgárdi esetében az M7 autópálya nyomvonaltól D-re a Cinca-Csikgát patak mentén magterület, valamint ökológiai folyosó került lehatárolásra.

Magterületek nevezzük a hálózat föltszerű, tetszőleges kiterjedésű területeit, melyek ideális nagyság esetén a lehető legtöbb populációnak, illetve az ezekből felépülő életközösségeknek az élőhelyei és genetikai rezervátumai.

A magterületek közötti kapcsolatot a sávok, folytonos élőhelyek, vagy kisebb-nagyobb megszakításokkal jellemezhető élőhely-mozzaikok, láncolatok, az úgynevezett ökológiai

A belterületi részek Polgárdiban túlnyomórészt falusias illetve kertvárosi jellegűek. A város régi részai (Kossuth utca, Dózsa György utca környéke) a hagyományos paraszti gazdaság és életmód jegyében épültek, ezeken a területeken több régi parasztház is áll még. A város egyéb részein modern családi házak jelenléte jellemző. A Munkácsi-, Fáy- és ún. "TSZ"-lakótelepek jelentenek ez alól kivételt, a szépen parkosított lakótelepek kétszintes lakóházaival.

1.13.1.1 Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A város zöldfelületi rendszerét a zöldterületek (közparkok, közterületek), erdőterületek és az egyéb övezetek zöldfelületei alkotják. Polgárdi belterületéhez (475 ha) viszonyítva a belterületi zöld terület (2,8 ha) aránya (0,6%) alacsonynak mondható. A településen két közpark található, valamint a Könyves Kálmán utcán található egy kettős fasort, mely tulajdonképpen a település egyetlen fásora. Megállapíthatjuk, hogy a város belterületének jelentős része alacsony beépítettségű – családi házas – lakóterület, amely jellegéből adódóan nagyobb zöldterületi arányt képvisel.

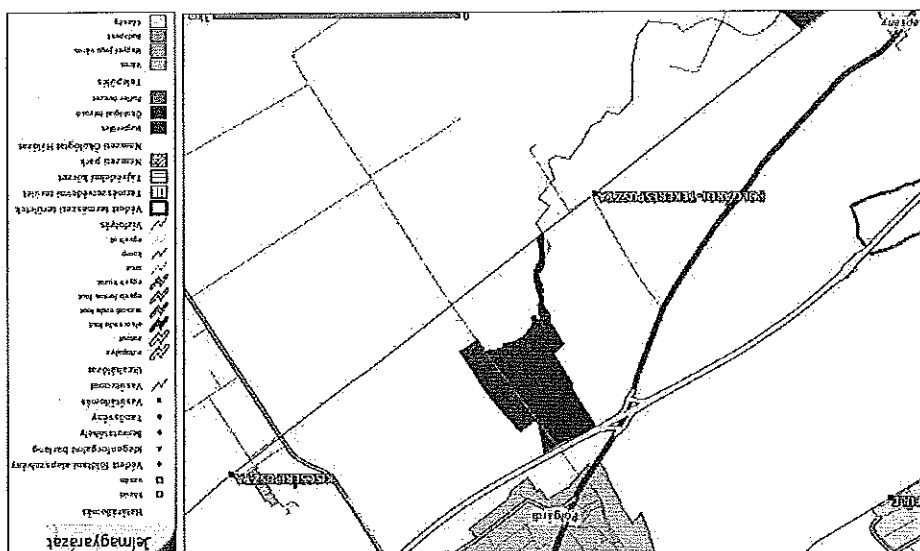
1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

1.13 Zöldfelületi rendszer vizsgálata

Tájhasználati konfliktus a területen lényegében nincs, a jelentősebb illegális hulladéklerakók felszámolására kerültek, rekultivációval tájba illesztésük megtörtént. A rekultiválendő területek között a bánya területére a bányatulajdonosnak kötelezettsége van, a bányászati befejezésével, illetve a munkálatok folyamán a rekultivációt fokozatosan végzik.

1.12.4 Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

Forrás: Természetvédelmi Információs Rendszer

7. térkép: Polgárdi nemzeti ökológiai hálózati elemei

folysók biztosítják. Ezek az élőhelyeket, élőhely komplexumokat kötik össze, egyben biztosítják a génáramlást az egymástól elszigetelt populációk között.

1.13.2 A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

A város beltérületi részsein kevés a közösségi célú zöldfelület, a rekreációs, park-jellegű terület.

A vonalas zöldfelületek fejlesztésének elmaradása, továbbá a koncepcionálisan átgondolt zöldfelületi rendszer kialakításának és a kijelölt zöldterületek funkció bővítésének elmaradása, a területek degradációját, továbbá szintén a városkép romlását vonja maga után.

A beltérületi fejlesztésére, illetve új, közösségi, rekreációs célú zöldfelületek kijelölésére és kialakítására mindenképpen szükség van a városban.

Az egyedi fák, fasorok telepítésével biztosítható a zöldfelületi kapcsolat kialakítása a nagyobb összefüggő zöldterületek között. Az utak mentén olyan fasorok kialakítása indokolt, melyek a jelenlegi városi környezet miatt intenzív igénybevételeknek (pl. szűk, légszennyezés) is ellenállnak.

1.13.1.2 Zöldfelületi ellátottság értékelése

A városban magas a zöldfelületek aránya.

A kedvező adottságokból kiindulva Polgári város környezeti jóvölképet elsősorban a zöldfelületek, parkok állapotának megőrzése és fejlesztése, valamint a természeti területek állapotának fenntartása, javítása határozza meg.

A természetes zöldfelületek közül különösen az erdőterületek, vízforrás mellett a gyep- és vízfelületek, valamint vízforrások, vízfelületek védelmét biztosították, a jelenlegi állapotukban való megőrzés elsődleges feladat.

A beltérületen örvendetesen sok a zöldterület. A Városháza előtt igenyesen kialakított park létesült, itt került felállításra Baththyány Lajos szobra is. A Baththyány-liget a Cinca mentén a 711. sz. út és a Deák Ferenc utca közötti területen jött létre, emellett emlíst érdemel a Május 1. utca teljes hosszban kialakított park is. A Városházánál található park után a Baththyány-liget a város leginkább gondozott parkja, itt sétány, padok, szabadtéri színpad található, valamint a Baththyány-emlékmű. A többi zöldterületen a kaszálás kivül más tevékenység nem történik, ahol azonban (mint pl. a Május 1. utcában is) a lakók padokat, tüzrakóhelyet létesítettek, s a park a közösségi élet színtere is lett.

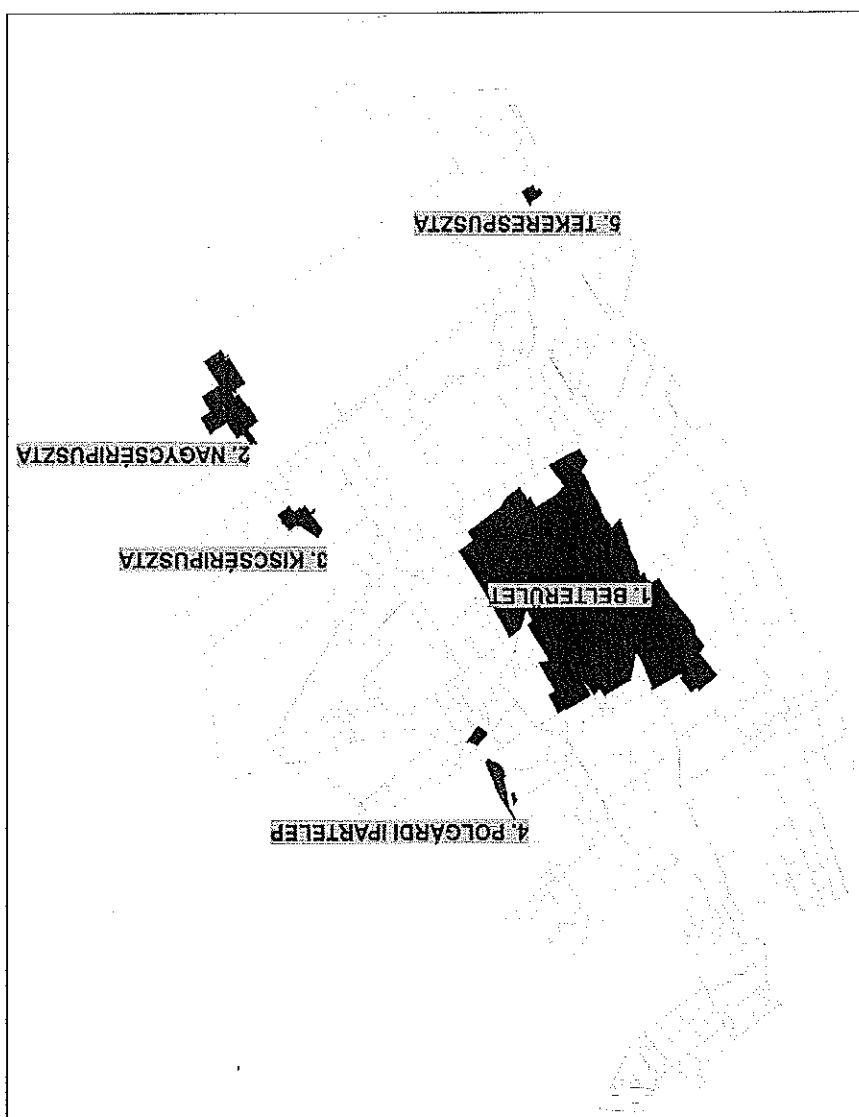
A város külterületeit borító erdők (89,8 ha) és rétek (86,3 ha) csak kis területi arányt képviselnek. A mezőgazdasági művelés alá eső területek közül a szőlők (26,4 ha), gyümölcsösök (6,7 ha), valamint a szántók (3056 ha) tesznek ki nagyobb területet.

A külterületek nagy részére jellemző, hogy intenzív mezőgazdasági művelés alatt állnak.

területfelhasználási egységek kerültek meghatározásra:
 A hatályos településrendezési tervekben a település igazgatási területén az alábbi
 1.14.1.3 Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

Beépítésre nem szánt területek
 A beépítésre nem szánt területekre vonatkozóan a termőföld művelési ágakat tartalmazó
 részletes vizsgálatot a V-01 jelű, az ingatlan-nyilvántartás szerinti művelési ágak és minő-
 ségi osztályok című tervlap tartalmazza.

Beépítésre szánt területek
 minőségi osztályok
 1.14.1.2 Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a
 Az ingatlan-nyilvántartási adatokból kiderül, hogy a település építési telkeinek jelentős ré-
 sze lakóingatlan. A középületek, közintézmények jellemzően a város központi részén talál-
 hatók. A gazdasági és üzemi épületek többnyire a belterületi részek határára, ill. a külterü-
 leten elszórtan épültek.

Béépítésre szánt területek

Lakóterületek

- Nagyvárosias lakóterület [Ln]
Az épület magasság nagyobb, mint 12,5 méter.
A megengedett legnagyobb beépítettség: 80 %
- Kisvárosias lakóterület [Lk]
Az épület magasság legfeljebb 12,5 méter.
A megengedett legnagyobb beépítettség: 60 %
- Kertvárosias lakóterület [Lke]
Az épület magasság legfeljebb 7,5 méter.
A megengedett legnagyobb beépítettség: 30 %
- Falusias lakóterület [Lf]
Az épület magasság legfeljebb 7,5 méter.
A megengedett legnagyobb beépítettség: 30 %

Kertvárosias területek fejlesztésére a terv főleg tömbfelújításokra tett javaslatot. Nagyvárosias lakóterület fejlesztésre a volt lakotanya területét jelölte a terv.

Vegyes területek

- Településközponti vegyes terület [Vt]
A megengedett legnagyobb beépítettség: 80 %
 - Központi vegyes terület [Vk]
A megengedett legnagyobb beépítettség: a település legnagyobb mértékű lakóterületi beépítettségénél legfeljebb 25%-kal megnövekedett érték.
- A vegyes területek fejlesztésére beltérületen lévő beépítetlen területeket jelöl ki a terv, a volt lakotanya területén rehabilitációval, barnamezős fejlesztéssel egybekötve.

Gazdasági területek

- Kereskedelmi szolgáltató terület [Gksz]
A megengedett legnagyobb beépítettség: 60 %
 - Egyéb ipari gazdasági terület – nem jelentős mértékű zavaró hatású ipari termelő tevékenységek céljára szolgáló terület [Geip-MU]
A megengedett legnagyobb beépítettség: 50 %
 - Egyéb ipari gazdasági terület – mezőgazdasági üzemi terület [Geip MU]
A megengedett legnagyobb beépítettség: 50 %
- Zöldmezős fejlesztésként kijelölt jelentős mértékű tervezett gazdasági területek találhatók a tervben a központi beltérület keleti határában, a 7. számú főút és Május 1. u. által határolt területen valamint az M7 autópályára és 7. számú főút keresztezésétől keleti irányba elterülő területre.

Különlleges területek

- Nagykiterjedésű sportterületek [Ksp]
A megengedett legnagyobb beépítettség: 20 %
- Temetőterület [Kt]
A megengedett legnagyobb beépítettség: 10 %
- Szennyvíztisztító terület [Kszt]
A megengedett legnagyobb beépítettség: 40 %
- Bányaterület [Kb]
A megengedett legnagyobb beépítettség: 10 %

Térületfelhasználási egységek	Térület mérete (ha)	Közigazgatási terület nagyságához viszonyítva %-ban
Lakóterületek	448,96	6,2 %
Vegyes területek	42,8	0,6 %
Gazdasági területek	243,16	3,3 %
Különleges területek	69,12	0,9 %
Beépítésre szánt területek összesen:	804,04	11 %
Közelkedési és közműterületek	291,88	4 %
Zöldterületek	10,32	0,2 %

A területfelhasználási egységek teljes településre vetített területi arányait a következő táblázat mutatja be:

Természetközeli terület [Tk]

- Víznyelők terület [V-VB]
- Állóvizek terület [V-TÖ]
- Víznyelők terület [V-VF]

Vízgazdálkodási területek

- Szabadidő központ számára tartalek fejlesztési területként fenntartott általános mezőgazdasági terület [Mä-T/Kszk]
- Szélerőmű park számára tartalek fejlesztési területként fenntartott általános mezőgazdasági terület [Mä-T/Ksze]
- Általános mezőgazdasági terület [Mä]
- Kertés mezőgazdasági terület [Mk]

Mezőgazdasági területek

- Erdőterületek
- Egészségügyi, szociális turisztikai erdő [Ee]
- Védelmi erdő [Ev]

Erdőterületek

- Lakóterületi közpark [Z-KP/L]
- Városi közpark [Z-KPV]

Zöldterületek

- Városi közutak [Köu]
- Autópályák [Köu-AP]
- Országos főutak [Köu-OFU]
- Országos mellékutak [Köu-OMU]
- Vasúterület [Köu-VA]

Közelkedési és közműterületek

- Hulladékkézelés és talaj-erő-gazdálkodás terület [Khu]
- A megengedett legnagyobb beépítettség: 20 %
- Garázsok terület [Kgar]
- A megengedett legnagyobb beépítettség: 40 %

1.14.2.1 Telekmorfológia és telekméret vizsgálata
Polgárdi telekstruktúráján egyértelműen nyomon követhető a fejlődés. A szabálytalan, orgánikusan nőtt utcák a település természetes növekedésének részeként alakultak ki, mint például a József Attila utca, Vörösmarty utca, Rákóczi Ferenc u. és Kossuth u. Mindezt alátámasztja az I. katonai felmérés.

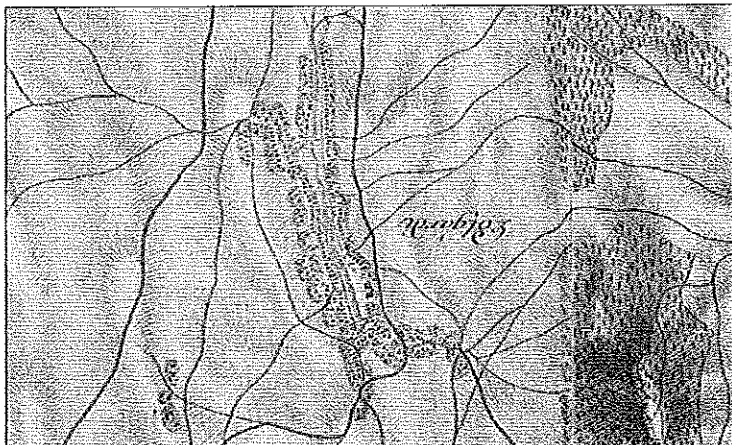
1.14.2 A telekstruktúra vizsgálata

1.14.1.6 Konfliktussal terhelt (szörmösödött, degradálódott) terület
A szörmösödés kifejezés olyan területekre jellemző, melyek az épített környezetükben és társadalmi összetételükben negatív irányban eltérnek az átlagostól. A szörmösödött, degradálódott terület általában a városokra jellemző.
Polgárdi esetében kiugróan szörmösödött, nagyobb kiterjedésű terület nem határozható meg, egy két telek esetében tapasztalható inkább csak itt-ott a nagyobb mértékű degradálódás.

1.14.1.5 Alulhasznosított barnamezős területek
Polgárdiban jelentős mennyiségű alulhasznosított terület, épület található, szinte mindig funkcionális körben. A lakóterületen tömbbelső állnak a lakófunkció számára kihasználatlanul. A beépítetlen lakótelekek is felhívják a figyelmet a terület jelenős kihasználatlan-ságára. Az ellátó funkciók körében is találni üresen álló, használaton kívüli épületeket. Nagy lehetőség rejt magában a beltérrel szemben az egykori lakóterület.
Fejlesztési igények esetén ezen barnamezős területek felhasználása lenne kedvező a rendezettebb, értékesebb településképp elérésére érdekében.

1.14.1.4 Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos)
A település kialakult területfelhasználási rendszere a kialakult funkciókkal többnyire összhangban van. Beépítetlen tömbbelső és barnamezős fejlesztési területek jellemzik a település beépítésre szánt területeinek egy részét. A település gazdasági helyzete következtében nem történt meg a hatályos szerkezeti tervben kijelölt zöldmezős fejlesztési területek (gazdasági és lakó) felhasználása.
A település intézményi ellátottsága kielégítő, az igények széles skáláját kielégítő közszolgáltatásokat tud nyújtani az egészségügy, szociális ellátás, az oktatás, valamint a közigazgatás területén helyi és a járási körzetben egyaránt. Ugyanakkor azt mindenképpen meg kell említeni, hogy kulturális és közmuvelődési funkciói hiányosak. Az intézményekről további részletek az 1.8.1 Humán közszolgáltatások c. fejezetben találhatók.

Erdőterületek	242,28	3,5 %
Mezőgazdasági területek	5827,47	80,7 %
Vízgazdálkodási területek	32,21	0,5 %
Természetközeli terület	7,8	0,1 %
Beépítésre nem szánt területek összesen:	6411,96	89 %
Polgárdi közigazgatási területe összesen:	7216	100 %

Az új telekosztások és parcellázások során kialakult tömbök szabályosak és geometrikusak, melyek kialakítása során elnyerte a város mai teleksztruktúráját. A későbbiekben kialakított tömbökkel a megévő városmágtól (Cinca patak) nyugati irányba kezdett nőni a város területe.

A beltérii telkekre vonatkozó telekméret vizsgálatot a *Telekméret vizsgálat beltérii területen* című rajz tartalmazza.

Az 10 000 m² feletti telekméret főleg az intézményekre, sportterületekre és üzletekre, re, ill. a nagy kiterjedésű gazdasági létesítményekre jellemző.

1.14.2.2 Tulajdonjogi vizsgálat

1.14.3 Önkormányzati tulajdon kataszter

1.14.4 Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

A településre külön geodéziai felmérés nem készült, azonban a vizsgálatok során a hiteles ingatlan-nyilvántartási adatok kerültek felhasználásra.

1.14.5 Az építmények vizsgálata

1.14.5.1 Funkció, kapacitás

Az épületek nagy része a területhasználtnak megfelelően lakóépület - jellemzően a beltérii koncentrációval - azon belül is főleg családi ház, 1 lakás számára. Nagyonb társas-házak a volt lakanya területén található településen kialakítva (Május 1. lakótelep). Az épületek zömében F+3+TT illetve F+4 szint magasság, lépcsőházanként 10-10 lakással. Kisebb társasházak találhatóak aFáy Andrásház lakótelepen, Munkácsy Mihály lakótelepen és az Ifjúság utcában telkenként 4, 8, 16 lakással, F+1 szint magasság. Az intézményépületek döntően a város központjába koncentráálódnak.

Kereskedelemmel, vendéglátással, szolgáltatással kapcsolatos épületek elsősorban a központi területeken, ill. a fő utak mentén, ill. elvéve a lakóterületeken – a lakófunkcióval vegyesen - működnek.

A gazdasági funkciójú épületek többnyire a beltérii területek szélén, ill. a külterületen üzemelek. A gazdasági épületek zömében raktárcsarnokok, tároló silók, mezőgazdasági gépgarázsok, telep épületei, stb.

ságban is. lődés indult Polgárdiban. A helyi lakosság tövékenyen részt vett az 1848-49-es szabad- közösgként sok uradalmi szolgát vonzott letelepedésre, majd a 19. században polgári fej- A török kiűzése után Polgárdi környéken hamar megszerveződtek a majorságok. Polgárdi- lleket), így népességszáma drasztikusan visszaesett. tős adózatás áldozata lett (mind a magyar földesurak, mind a törökök fizették a helyb- 1543-as eleste után szilárdult meg a környéken, ám hatásterületől léven szó sokszor ket- került, és egészen 1945-ig a Batthyányok kezén maradt. A török fennhatóság Fehérvár Polgárdi első említtése 1277-ből való. A település 1397-ben Batthyány György birtokába somlyó, nyugatra klarissza kolostor helyezkedett el. A közepkorban három település volt a mai Polgárdi helyén: Cinca, Polgárdi és Bökeny- Polgárdi térségében húzódott egy fontos római út, nem volt messze Gorsium (Tá) sem.

beérés alkalmával rejthette el a SEUSO kincseket. gár, esetleg a római hadsereg magas rangú tisztje, helytartója lehetett. Valamelyik barbár (mai nevén Balaton) mentén élt a mai Polgárdi szőlőhegyén Seuso, aki gazdag római pol- Birodalom csapatai. Az akkor még nagyobb kiterjedésű, partjain ingoványos Lacus Pelso útvonala mentén terült el. A mai Dunántúli időszámításunk előtt 12-ben foglalták el a Római nem kerültek elő. Mindez arra enged következtetni, hogy a környék fontosabb vándorlasi „Polgárdi területéről számos őskori és ókori lelet került elő, de állandó település nyomai 1.14.6.1 Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településma

1.14.6 Az épített környezet értékei

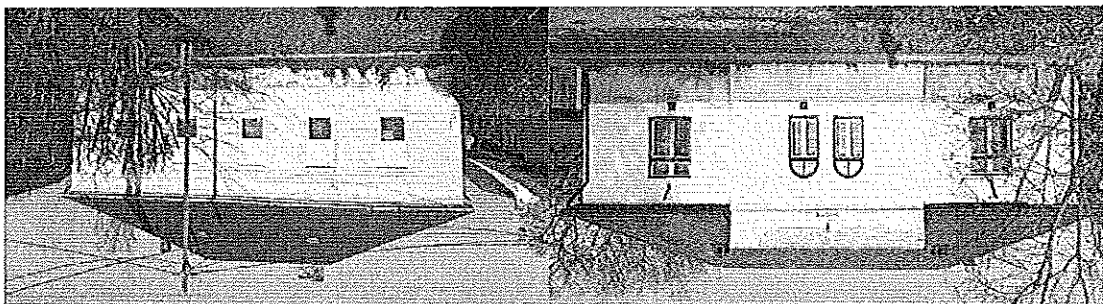
lakótelep. zó erre a jelenségre a május 1. lakótelep, a Fáy Andás lakótelep és a Munkácsy Mihály Több területen is jellemző még a kétszintes, lapos tetős, többalakos társasház is. Jellem- területihasználat. Polgárdi lakótelepének zöme sátoros vagy nyeregtes kialakítású. A tömbbelsőben maradtak nagy belső terek, ahol jellemző a mezőgazdasági, vagy keres- nyeknek.

utcaik megfelelő térerányúak, elég helyet biztosítva a közlekedési és közmu létesítmé- A történelmi településrészen jellemző a tölt vonalvezetésű utca. A tervezett, szabályozott sok

1.14.5.4 Településszerkezet, helyi sajátosságok: utcakép, térerány, jellegzetes épülettípu-

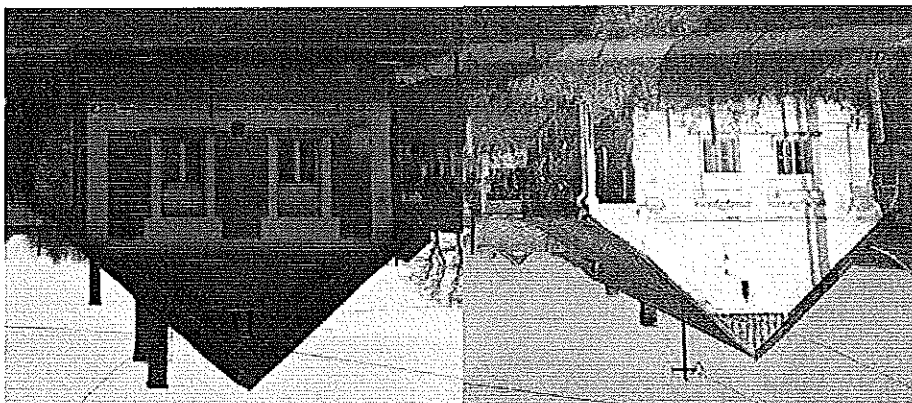
az intézményépületeknél jellemző. épült „kockaházaknak” a sátoros kialakítás. Lapostető szinte csak a lakótelepeken, illetve magasak (lakótelepeken). A téridomok zömében magasabbnak, jellemző a 70-es években kiegészítik a helyenként F+T és F+1 magas épületek. A legmagasabb házak F+4 szint A település nem rendelkezik magas épületekkel, jellemzően földszintes a beépítés. Ezeket 1.14.5.3 Magasság, szintszám, tetőidom

szabadonálló beépítési mód. nyek, nagyobb kereskedelmi létesítmények és az üzemi épületek esetén jellemző a sorú. A kisvárosias és nagyvárosias lakóterületeken telepszerű a beépítés. Az intézmé- dalhatáron álló beépítés a jellemző. A központi belterületen szabadonálló helyenként zárt- A kertvárosias és falusias jellegű lakóterületeken a keskenyebb telekméretek miatt az ol- 1.14.5.2 Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

Jellegetes épülettípusok még a történeti településrészen, a Cinca patak mellett futó Kos-suti utca mentén lévő, az utcavonalával párhuzamos irányú nyeregtes kialakítású épületek. Az utcai homlokzaton általában négy ablak található.

A helyi népi építészeti sajátosságokat hordozó házak nagy részét átalakították napjainkra. A lakóépületek tömege, tetőgerincének tengelyiránya bővítés során több helyen változott, ezáltal L vagy T alaprajzú, illetve az utcával párhuzamos tengellyel kialakított épületek is találhatók a településen. A lakótelekek hátsókerterei méretüktől függően kerterént, gyümölcsösöket, udvarként funkcionálnak.

1.14.6.3 Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

A településen elsősorban találhatók a XIX. század végén, XX. század elején épített népi lakóházak egyenes záródású több fajú kialakításban épített oszlopos tornácokkal. Az utcai homlokzatokon általában két ablak látható, a tornácajtó nem minden esetben volt jellemző a településen. Az utcai homlokzat oromfala vakolatdíszítéssel készült. A lakóházak mögött helyezkedtek, helyezkednek el többnyire a melléképületek, gazdasági épületek.

§ alapján szankcionálják.

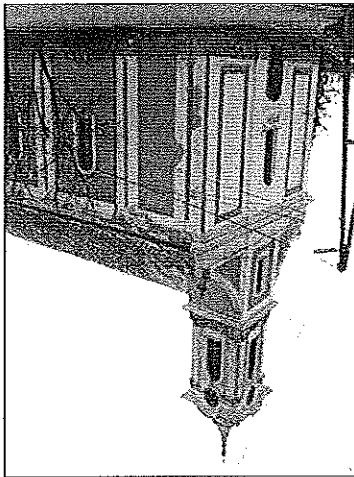
A régészeti lelőhelyek megőrzését, megsemmisítését, gondatlan kezelést a Köt. 82. intézkedésig gondoskodni.

szüneteltetni, a helyszínt és a lelet örzéséről - a felelős örzés szabályai szerint - a hatóság azt haladéktalanul bejelenteni, a tevékenységet a hatóság intézkedésének kézhezvételéig értemben köteles a tevékenységet azonnal abbahagyni és a feltárást jogosult szervnek leírni, vagy lelet kerül elő, a feltárást (a munka felelős vezetője) a Köt. 24. § (2) bekezdés kezdése szerint. Ha bármilyen tevékenység során régészeti feltárást nélkül régészeti em-törökenni kell a régészeti örökség elemeinek helyszíni megőrzésére a Köt. 24. § (1) be-Valamennyi, a régészeti feltárást esetén kívüli előkerült régészeti emlék, ill. lelet esetében is Váratlanul előkerült régészeti emlékek esetében az alábbiak szerint kell eljárni.

1.14.6.4 Világörökségi és világörökségi várományos terület
A Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ adatszolgáltatása és az OTT 3.6. melléklete alapján Polgárdi nem része a világörökségi és világörökségi várományos területnek.

1.14.6.5 Műemlék, műemlék-együttes
A Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ adatszolgáltatása alapján, Polgárdiban az alábbi 1 épület szerepel a műemléki nyilvántartásban:
Református Templom (hrsz: 1405)
Kossuth u. 135.

"Magyarország műemlékjegyzéke Fejér Megye" az alábbi leírást adja a műemlék templomról:
"Szabadon álló, egyhajós, a nyolcszög három oldalával záródó, homlokzati tornyos templom, a záródás fele kontyolt nyeregzetűvel. D-i oldalon négyzet alaprajzú, kontyolt nyeregzetű előcsarnok. Tornya órapárhányra állított, törtvonalú gúlasíssakkal fedett, az oromzat sarkain kövazák. Csehsüveg boltozatos tér, kosárfűves záradékkal, a Ny-i oldalon háromnyílásos karzat. Berendezés: kétfős papi székkel egybeépített empíre szűcsék, 1873; fehér márvány úrasztala, 1896. Orgona: 1911 (Rieger-orgonagyár). Épült 1807–1811-ben. 1945-ben felújították."

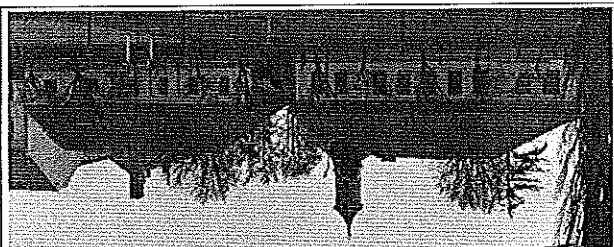
1.14.6.6 Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely
Polgárdi területén nem található műemlékvédelem alatt álló történeti kert, temető vagy temetkezési emlékhely.

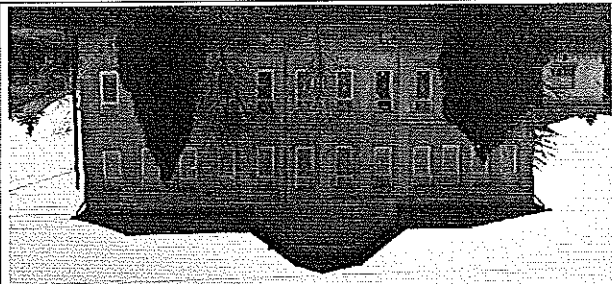
1.14.6.7 Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet
Az 1.14.6.5. pontban ismertetett műemlék Ref. Templom műemléki környezetébe tartozó telkek a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ által adott adatszolgáltatás szerint a 1404, 1408/1 és a 1409 hrsz-ok.

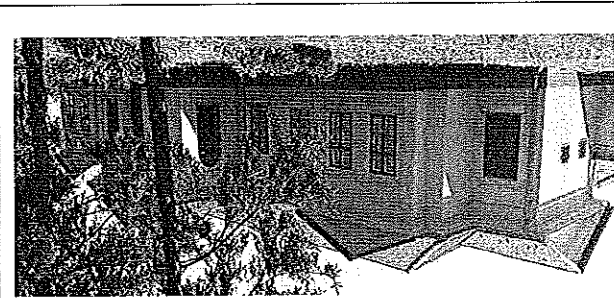
1.14.6.8 Nemzeti emlékhely

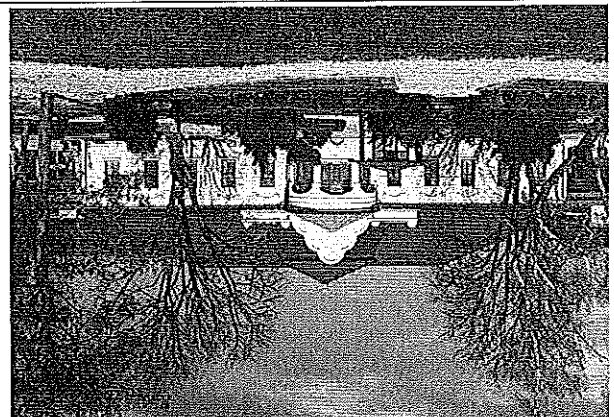
Polgárdi közigazgatási területén nincs nyilvántartott nemzeti emlékhely.

1.14.6.9 Helyi védelem
A helyi védelem célja a település szempontjából hagyományt őrző, az ott élt és embe-
rek, közösségek munkáját és kultúráját tükröző sajátos megjelenésű, a településképet
meghatározó építészeti és táji érték védelme.
A helyi szinten értékes épületek, építmények védelme Polgárdiban jelenleg nem megol-
dott. Helyi védelemre érdemes helyi építészeti örökség védelme érdekében – valamint a
jogszabályi előírásoknak eleget téve - az önkormányzatnak településképi rendelet megál-
kotására lenne szüksége, melyben védette nyilvánít helyi védelemre érdemes művi értéke-
ket. A település jellegzetes építészeti és településképi karakterének megőrzése érdekében
többek között az alábbi építmények képezhetik helyi művi érték részét:

	Cím: Polgárdi, Kossuth u. 135 – 137. HRSZ 1404, 1405
	JELLENLEGI RENDELTELTÉSE: református egyház
	AZ ÉPÜLET LEÍRÁSA: Az épület utcával párhuzamos tengelyű kontyolt tetővel létesült.
	VÉDEMD: Az épület tömege, homlokzata.

	Cím: Polgárdi, Kossuth u. 185. HRSZ 1435/3
	JELLENLEGI RENDELTELTÉSE: intézményi
	AZ ÉPÜLET LEÍRÁSA: Az épület kétszintes, utcával párhuzamos tengelyű tetővel létesült.
	VÉDEMD: Az épület tömege, homlokzata.

	Cím: Polgárdi, Kossuth u. 175 - 177. HRSZ 1427/2
	JELLENLEGI RENDELTELTÉSE: Katolikus Plébánia
	AZ ÉPÜLET LEÍRÁSA: Földszintes, kontyolt nyeregletes épület. Utcai homlokzatán közép-timpanonnal lezárt enyhe kiülésszerű színt.
	VÉDEMD: A plébánia épülete és környezete.

	Cím: Polgárdi, Polgárdi Ipartelepek HRSZ 034/26, 034/27
	JELLENLEGI RENDELTELTÉSE: szociális otthon
	AZ ÉPÜLET LEÍRÁSA: A Bathány-vadászkastély 1830-as években épült, előszór mint földszintes gazdasági épület, amihez aztán később több épületet építettek, kb. az 1910-es évekre nyerte el mai formáját.
	VÉDEMD: A szociális otthon épülete, a kápolna és környezete.

Cím: Polgárdi, Kossuth u. 175 - 177.

HRSZ 1427/2

JELNÉLEGI RENDELTESE: Római Katolikus

Templom

AZ ÉPÜLET LEÍRÁSA:

Az első templomról 1458-ból vannak írásos

emlékek.

1753-ban a kápolna (második templom)

megáldását Bozsóthi Péter palotai esperes

végezte el. Az új kis templom kőből épült. Ez

a templom, illetve kápolna csak szentélye

akart lenni egy későbbi nagy templomnak,

ami az idők viszonyosságai és a körülmények

miatt 1852-ig változatlanul eredeti alakjában

maradt. A szabadságharc lezajlása után újból

megkezdődött az istentisztelet a kis temp-

lomban. 1852-ben gr. Balthyány István új

templom építéset határozta el a régi kis

templom homlokzati rajzát, mint az építendő

új – sorrendben harmadik – templomot. 1853.

év tavaszán vette kezdetét az építés. A kö-

müves munkát Schlett György közműves, az

ácsmunkát Rigler György fehérvári ácsmes-

ter végezte. Vodiczka Sámuel uradalmi tiszt-

tartó ellenőrzése és felügyelete alatt ugyanez

év aug. közepére készen állott az új temp-

lom. Az eddigi (sorrendben a második) kis

templom repedezett boltozatát lebontották,

két öllel alacsonyabbra szállították és ezen

átalakítással az új, harmadik templom szen-

télyét képezte 1927-ig.

Az új harmadik templom oltárképét a grófi

családnál lévő Endresz Antal rajztanár festet-

te. A kép Szent István királyt ábrázolja, amint

felajánlja koronáját a Boldogságos Szűz Má-

riának. A kép műemlék, ami ma is átalakított

negyedik templom oltárképét képezi.

A harmadik templom 1873-ban átalakítás

ment át – a mennyezetet és tornyokat maga-

sították. 1873-tól 1927-ig az apró helyreállí-

tásokon kívül a harmadik templom lényeges

változásra nem esett át. 1929-ben a temp-

lom épületét sürgős volt javítani. A hívek

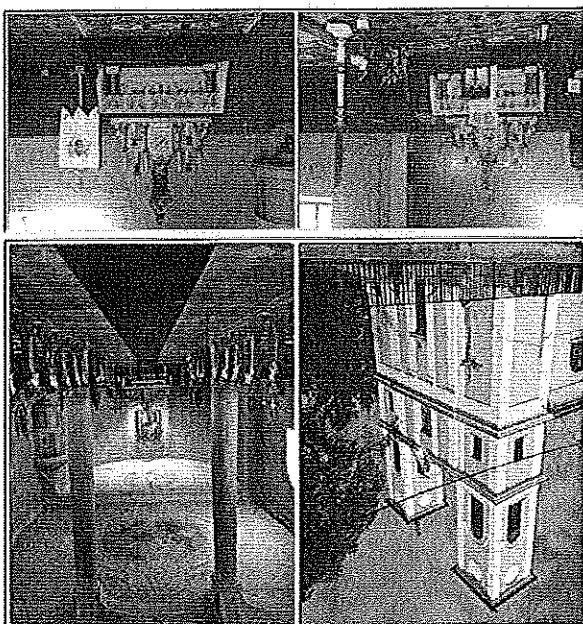
sürgetésére a kegyúri család elrendelte a

templom renoválását. A renoválás munkála-

itait használták fel a hívek arra, hogy a temp-

lomot megnagyobbítsák.

VÉDENDŐ: A templom épülete és környezete.

1.14.7 Az épített környezet konfliktusai, problémái

A település problémáit és értékeit összefoglaló probléma és értéktérkép ábrázolja.

1.15 Közlekedés

1.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Polgárdi jelentős útvonalak súlypontjában fekszik, ebből adódóan a város szerepét erősítő tényező a település földrajzi helyzete, a jó közúti és vasúti megközelíthetősége.

A városon áthaladó M7 autópálya, valamint a Budapest-Gyékényes nemzetközi törzshálózati fővonal az V. számú Velence – Trieszt/Fiume – Ljubljana – Maribor – Budapest – Ungvár – Ljiv – Kijev páneurópai közlekedési folyosó (más néven: Helsinki-folyosó), V/b jelzésű (Fiume – Zágráb – Budapest) korridorjához tartoznak, mely hazánk EU tagsága révén a transzeurópai közlekedési hálózat (TEN-T) részét képezi.

A nemzetközi hálózati kapcsolatok mellett hazai nagytérégi kapcsolatai is jelentősek. Az M7 gyorsforgalmi út és a 7. sz. elsőrendű főút a város területén lévő csomópontban találkozik. A két elsőrendű út EK felé a megyeszékhely Székesfehérvárral, valamint Budapesttel teremtenek közvetlen kapcsolatot. A hálózati kapcsolatok szempontjából Polgárdi közlekedési kapcsolatait a Balaton közelsége is alapvetően meghatározza.

Az autópálya és a vasúti fővonal a Balaton déli partja felé jelentenek kapcsolatot, míg a Balaton északi partja is közvetlenül elérhető a városon keresztülfutó vasúti mellékvonalon, vagy összekötő úton.

A város a szomszédos települései elsősorban közúton érhetőek el. Ebben az autóbuszos közösségi közlekedésnek is jelentős szerep jut. Ezek a kapcsolatok elsősorban a helyi és térségi lakosság mindennapi tevékenysége (foglalkozás, tanulás, stb.) szempontjából jelentősek. A városhoz az ingázás Székesfehérvár felé jellemző. Annak ellenére, hogy járás-székhely szerep megszünt Polgárdi terméshétes kapcsolatai a vonzaskörzetében fekvő településekkel továbbra is működnek, ami a városba történő rendszeres napi utazásokat is generál.

Polgárdi légi, vagy vízi úton közvetlen elérhetőséggel nem rendelkezik, ilyen közlekedési infrastruktúra a városban nem üzemel.

nyilvánítva az Országos Közúti Adatbankban az alábbiak szerint:
70464 M7 Polgárdi csomóponti út jobb lejáró „A” ág
70465 M7 Polgárdi csomóponti út bal lejáró „B” ág
70466 M7 Polgárdi csomóponti út jobb lejáró „C” ág
70467 M7 Polgárdi csomóponti út bal lejáró „D” ág
Mindemellett az autópálya csomópontjának le- és feljáró ágai is önálló jelzéssel vannak is.

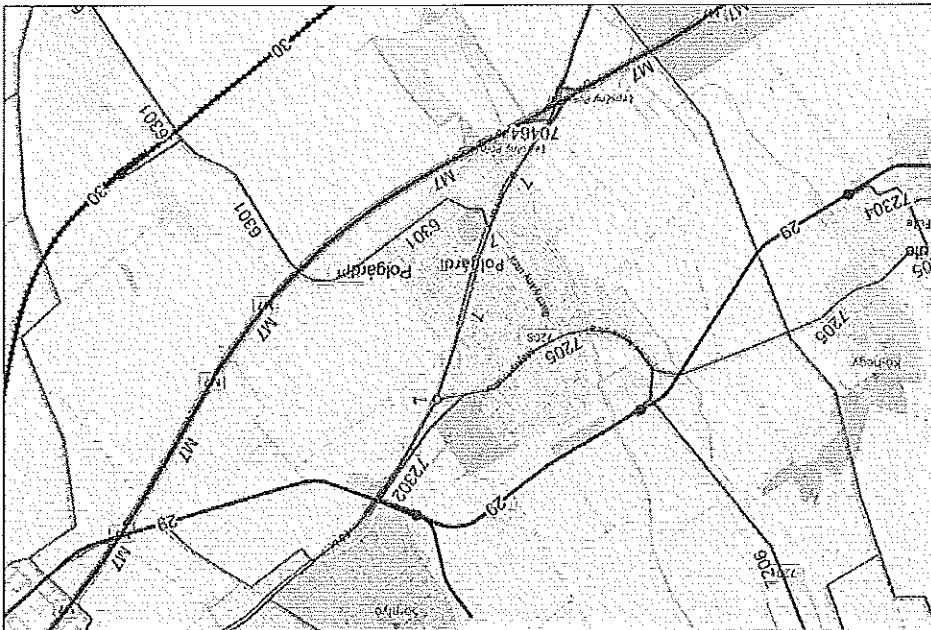
Az országos közúthálózat részét képezi még Polgárdi területén a 72302 jelű Polgárdi ipari-telepek állomáshoz vezető út, valamint a 63303 jelű Kiscseripusztai állomáshoz vezető út jelentenek kapcsolatot.

- a 6301 j. Mátyasdomb-Polgárdi összekötő út Kiscseripusztai városrész felé
- a 7206 j. Polgárdi-Nádasdladány összekötő út Jendrő felé
- a 7205 j. Polgárdi-Balatonakaratya összekötő út Füle, illetve a Balaton felé

kapcsolják össze.
A főúthálózati elemeken kívül a várost a szomszéd településekkel kisebb összekötő utak

Polgárdit il. rendű főút nem érinti.
A csomópontja van a város területén.
A 7. sz. főút a város belterületén EK-DNY irányban szeli át és a két útnak közvetlen autópá-határától kissé délre futva, közelítőleg a közigazgatási terület közepén halad keresztül, míg közül az M7 autópálya, valamint a 7. sz. elsőrendű főút érinti. Az autópálya a belterület Az előző fejezetekben leírtak szerint Polgárdit az országos közúthálózat elsőrendű útjai

1.15.2 Közüti közlekedés

8. ábra: Polgárdi és környezete közlekedési hálózata

2004. év	1441
2003. év	1444
2002. év	1354
2001. év	1257
2000. év	1163
Időszak	Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint (db)

32. táblázat A Polgárdiban üzemeltetett személygépkocsik száma 2000-2015

A közlekedési szokásokat és ezzel a közúti közlekedés helyzetét befolyásolja a település motorizációs foka. Az alábbi táblázatból látszik, hogy az elmúlt 15 évben a Polgárdiban üzemeltetett személygépkocsik száma – a 2008-as válságot követő 2-3 év kivételével - folyamatosan növekedett. A motorizáció foka azonban még így is jelentősen elmarad a megyei értéktől. 2014-ben a száz lakosra jutó személygépkocsik száma Polgárdiban 28 szgk/100 lakos volt, amely nem érte el a megyei 32,6 szgk/100 lakos értéket.

Polgárdiban nincs jelzőlámpás csomópont. A város területén két körforgalom működik. Mindkettő a 7 sz. főút csomópontjaiban (Battthyány és Május 1. utcák bekapcsolásánál). A várost érintő két vasútvonal és a közutak találkozásánál az önkormányzati és az országos utak esetében is szintbeni közúti-vasúti átjárók működnek. Kivéve a 7. sz. főutat, amely felüljáróként halad át a 29. sz. vasúti pályára városi nyomvonal szakasza felett. A 30. sz. vasútvonal és a 6301-es közút keresztezésénél lévő vasúti átjáró, valamint a tekeresszakai megállóhelynél lévő vasúti átjáró fénysorompóval biztosított. A 29. sz. vasútvonal és a 7202-es (Vasút u.) és a 7205-ös közutak, továbbá a Polgárdi ipartelepek állomástól a Somlyói út fele vezető út keresztezésénél lévő vasúti átjárók szintén csak fénysorompóval biztosítottak.

A város helyi közútjainak hossza 2014-ben összesen 104,233 km volt, melyből 36,071 km kiépített, 68,162 km pedig kiépítetlen helyi közút volt. Belterületen a kiépített közutak hossza 29,071 km volt, és csak 5,662 km nem volt kiépítve. Kültérületen viszont 7 km kiépített közút mellett 62,5 km hosszúságban van kiépítetlen közút. Belterületen a helyi közút részét képező 30 méter és 30 méternél kisebb szabad nyílású hid 3 darab van, melyek a Cinca-patakon történő átkelést segítik. Emellett a 7. főút is keresztezi belterületen a Cinca-t. A gyűjtőutak átlagos szélessége 4,4 méter, míg a kiszolgáló és lakóutaké 3,8 m. A város 2014-ben a bel-és külterületi helyi közutak fenntartására 14,311 eFt-ot, üzemeltetésükre pedig 411 eFt összeget fordított.

A 7. sz. főút mellett a 3 nevesített összekötő út is érinti a város belterületét. A 6301 jelű város belterületének D-i részén csatlakozik a 7. sz. főúthoz. A 7205, illetve az abból elágazó 7206 jelű összekötő utak a belterület E-i részén szintén a 7. sz. főúthoz csatlakoznak. A 7025-ös belterületi szakasza (József Attila utca, Május 1. utca), valamint a 6301-es belterületi szakasza (Szabadtság u., Dózsa György u.) városi gyűjtőútként működnek. Emellett a belterületen a Battthyány utca és a Kossuth Lajos utca játszik fontos gyűjtő út szerepet. A város úthálózati rendszere az országos közutakhoz igazodik. A történelmi városmagtól (Cinca-patak két oldala) eltekintve alapvetően párhuzamos és merőleges elemekből áll.

- Polgárdi, Kisvárd, Kisvárd Székhely
- Kiskőrös, vasútállomás bejárati út
- Kiskőrös, vasútállomás
- Polgárdi, városháza

Polgárdiban KNYKK Középnyugat-magyarországi Közlekedési Központ Zrt. helyközi busz-
járatok közlekednek. Autóbusz pályaudvar a városban nem található, a buszjáratok az
alábbi 14 darab megállóhelyet veszik igénybe.

Távolsági autóbusz közlekedés

Helyi autóbusz közlekedés
Helyi közösségi közlekedés szolgáltatás Polgárdiban nem működik. A szolgáltatás faja-
los költsége a város adottságaihoz (alacsony lakosság, rövid belterületi távolságok,
stb.) adódóan is gazdaságilag nem lenne. Emellett a város számos helyközi járat keresztezi,
amely a városban belüli tömegközlekedést is segíti.

Polgárdi földrajzi helyzetéből adódó jó közúti kapcsolatai révén autóbusz közlekedése is
jelentős.

1.15.3.1 Közúti közlekedés

1.15.3.1 Közúti

Forrás: Polgárdi Rendőrség önkormányzati beszámolója 2016

Összes:	2011	2012	2013	2014	2015
Halálos kimenetelű:	0	0	3	0	0
Súlyos sérülés- sel járó:	2	3	2	5	5
Könnyű séru- lással járó:	6	5	2	4	3
Anyagi káros:	2	8	3	2	8
Összes:	10	16	10	11	16

3.3. táblázat Közúti közlekedési balesetek száma Polgárdiban 2011-2015

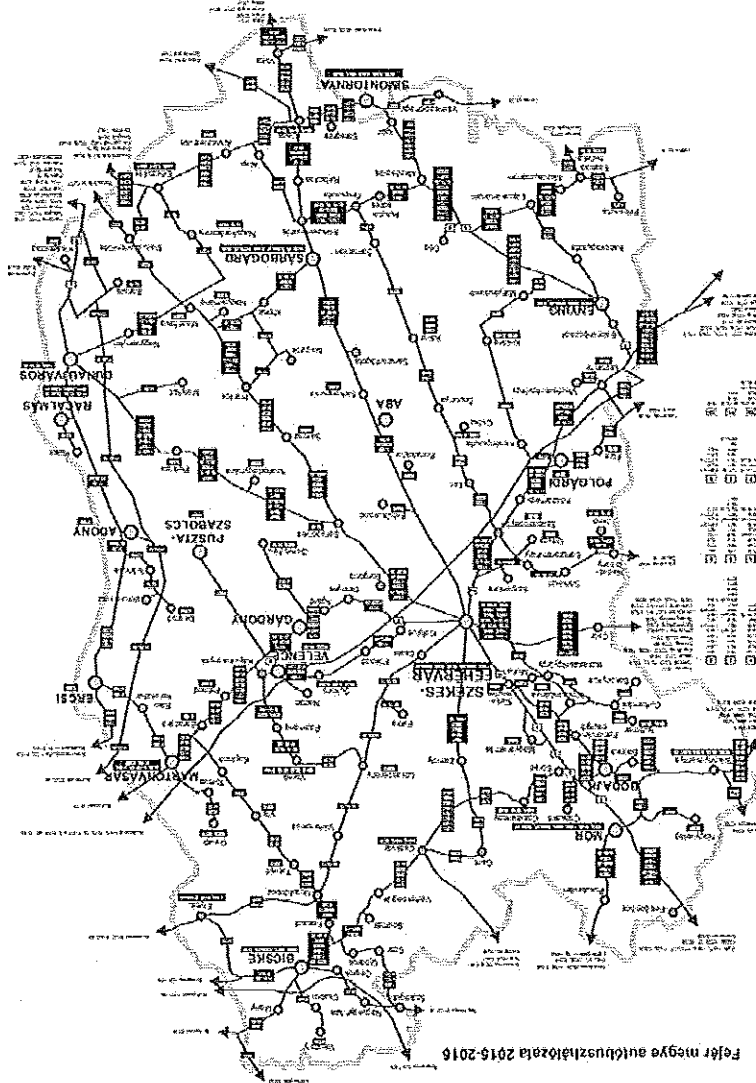
A közlekedésbiztonság szempontjából elsősorban a főközlekedési utak, különösen a 7. sz.
főút teljes szakasza számít kimondottan balesetveszélyesnek. A balesetek többsége jel-
lemzően külterületi szakaszokon történik. A balesetek okozói szerint vizsgálva első helyen
a személygépkocsik által okozott balesetek állnak.

Forrás: KSH

2005. év	1516
2006. év	1583
2007. év	1656
2008. év	1711
2009. év	1706
2010. év	1694
2011. év	1713
2012. év	1754
2013. év	1828
2014. év	1909
2015. év	1974

- Nagycsérpuszta, bejárati út
- Polgárdi, Dózsa Gy. u. 58
- Polgárdi, ipt. vasútállomás lejáró
- Polgárdi, József u. 20.
- Polgárdi, kislángi utelágazás
- Polgárdi, Krisztián köz
- Polgárdi, Magtár
- Polgárdi, malom
- Polgárdi, Piac tér
- Polgárdi, szövetkezeti bolt

8. térkép: Polgárdi szerepe a megyei buszhálózatban

Forrás: www.knykk.hu

A távolsági autóbusz járatok közül az alábbi járatok útvonala érinti Polgárdit:
 1171 Budapest-Erd-Szekesfehervar-Lepsény-Siófok
 1173 Budapest – Szekesfehervar – Enying – Tamási
 1174 Budapest – Szekesfehervar – Siófok – Igal – Kaposvár

A két vasútvonal forgalma a Balaton közelsége miatt szezonális kiemelkedést mutat. Az É-, illetve az D-I vonal állomásain, egy átlagos munkanapon a 2015/2016. évi menetrend alapján 9-10 pár személyszállító vonat áll meg, azonban ez a szám a nyári időszakban indított kiegészítő balatoni járatok miatt jelentősen növekszik, illetve ebben az időszakban a két vonal menti végállomásainál távolabb fekvő településekről (pl.: Szombathely) induló személyvonatok is közvetlenül közlekednek erre.

Az egyvágányú, dízelvontatású vasútvonalon az engedélyezett sebesség 80 km/h, az engedélyezett tengelyterhelés 21,0 t.

Polgárdi északi részén a MÁV 29-es számú Székesfehérvár-Tapolca vonala halad keresztül. A vonal egyvágányú, nem villamosított. Ehhez a vasútvonalhoz két helyi állomás tartozik Polgárdi és Polgárdi-Ipartelep megnevezéssel.

Polgárdi északi részén a MÁV 29-es számú Székesfehérvár-Tapolca vonala halad keresztül. A vonal egyvágányú, nem villamosított. Ehhez a vasútvonalhoz két helyi állomás tartozik Polgárdi és Polgárdi-Ipartelep megnevezéssel.

Polgárdi közlekedésében jelentős szerepet játszik a vasúti közlekedés. A város fejlődését segítette, hogy Polgárdi hamar elérte a vasúthálózat. 1861-ben a Déli Vasúttársaság Budapest-Székesfehérvár-Gyékényes vasútvonala, amely a Budapest-Székesfehérvár 30a vasúti fővonal folytatása, így a fővárossal teremt közvetlen kapcsolatot. A vasútvonal várost érintő szakasza egyvágányú. A vasútvonal Polgárdi érintő szakaszán kiscseripusztai állomás és Polgárdi-Tekerespuszta megállóhely működik. A 600 m-es engedélyezett vonathosszal rendelkező vasútvonalon a Szabadbattyán-Lepsény az engedélyezett sebesség 120 km/h, az engedélyezett tengelyterhelés 21,0 t.

1.15.3.2 Köötütpályás

Az autóbusz közlekedés infrastruktúrája helyi szinten még fejlesztésre szorul. A település területén a buszmegállók csak egy része rendelkezik fedett utasváró pavilonnal. Emellett a megállóhelyeken jellemzően a kiépített buszből, illetve a le- és felszállást segítő járdaszínpadok is hiányoznak.

Az utas tájékoztatás a megállóhelyeken hagyományos táblás rendszerű. A középnyugati magyarországi közlekedési központ Zrt. internetes honlapján korszerű utastájékoztató rendszer és e-jegyrendszer alakított ki, amelyet Polgárdi lakossága is igénybe vehet.

A vasúti és közúti közlekedés összekapcsolását, illetve a tovább utazást segítő autóbusz-csatlakozás csak a Polgárdi vasútállomásnál és a kiscseripusztai állomásnál vehető igénybe.

- 1563 Sítók – Székesfehérvár – Mór – Győr
- 1628 Keszthely – Veszprém / Balatonfüred – Székesfehérvár – Tatabánya
- 1842 Tatabánya – Székesfehérvár – Sítók – Hévíz
- 1844 Tatabánya – Székesfehérvár – Balatonfüred – Keszthely
- 8060 Székesfehérvár – Szabadbattyán – Polgárdi
- 8062 Székesfehérvár – Polgárdi – Kisláng
- 8065 Székesfehérvár – Lepsény – Enying
- 8066 (5581) Székesfehérvár – Lepsény – Enying – Simonfortnya
- 8067 Székesfehérvár – Enying – Dég – Szabadbattyán
- 8068 Székesfehérvár – Polgárdi – Füle
- 8070 Székesfehérvár – Nádassdány – Jendő

A két vonalon a helyi utasforgalom alacsony, így jegykiadás nem működik az állomásokon. Az állomásepületek leromló állapotúak. A MÁV internetes honlapján is működik korszerű utastájékoztató rendszer és e-jegyrendszer, amelyet szintén használni tud a város lakos-
sága.

1.15.4 Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Polgárdi településmerete és a domborzati viszonyok kedveznek a kerékpáros közlekedés-
nek. A kerékpáros hálózati infrastruktúra ennek ellenére a városban kevésbé kiépült.
A város egyetlen kiépített kerékpárútja a 7. sz. főút mentén található. Az 1,1 km és egy 0,2
km-es szakaszról álló kerékpárút fizikailag nem elválasztott közös gyalog-kerékpárútként
halad a Balaton út mellett.
Az önkormányzat 2015-ben mintegy 6 millió forintot saját forrásból finanszírozva építette ki
a 7-es főút mellett található kerékpárút megvilágítását gyalogos- és közlekedésbiztonsági
okok miatt.

A helyi közutak között kerékpárút nem szerepel.

Polgárdi Város Önkormányzata sikerrel pályázott a Környezet és Energia Operatív Prog-
ram keretén belül a Fenntarthatóbb életmódot és foglalkoztatási lehetőségeket népszerűsítő,
terjedősüket elősegítő mintaprojektek tárgyában kiírt pályázaton (KEOP-6.2.0/A/11-2011-
0112).

A 9.810.650.- Ft támogatásból az általános iskola 3. sz. épületének udvarán megépült egy
40 férőhelyes fedett kerékpártároló, illetve felújításra került a Tornacsarnok két öltözője.

A termésszejtáró és kerékpáros turizmus, üthálózat és közlekedés fejlesztésével összefü-
gő kormányzati feladatokról szóló 1364/2011. (XI.8.) Kormányhatalmazat alapján a Kormány
kiemelt állami fejlesztésnek tekinti az EuroVelo 6 Duna menti kerékpárút és a Budapest-
Balaton kerékpáros útvonal kiépítését.
A 106 km hosszúságúra tervezett Budapest-Balaton kerékpáros útvonal tervezett nyom-
vonala Polgárdin is áthalad. A kerékpáros főút Székesfehérvártól a Szabadbattyán – Kö-
szárhely – Polgárdi – Füle – Balatonfőkajár – Balatonakaratlya vonalon megépülve 2020-
ban érheti el a Balatont.

Polgárdiban a 2014. évi adatok alapján közel 73,6 km gyalogút és járda van, melyből
14,256 km kiépített és 59,344 km kiépítetlen hosszúságú.
Polgárdi önkormányzata gazdasági programjából is kitűnik, hogy a város különös gondot
fordít a járdák fokozatos felújítására. Az elmúlt évben megvalósult beruházás eredménye-
ként például mintegy 100 m hosszú, 3 m széles térköves járdaszakasz épült meg a Deák
F. utcában.

1.15.5 Parkolás

A városban fizető parkolási rendszer nem működik. Polgárdi területén 115 db ingyenes
parkolóhely található. A településen közterületi parkolóhelyek az intézmények, a szolgáltató-
tő és kereskedelmi létesítmények környezetében találhatóak. Az elmúlt évben a Deák F.
utca és a Kossuth L. utca sarkán az önkormányzat saját erőből megvalósított fejlesztés
keretében 16 parkolóhelyet épített. A belváros forgalmasabb részein megfigyelhető az út
szélén és út mellett parkolás. A beépítés jellegéből adódóan a lakóterületeken, telken belül
történik a járművek elhelyezése.

1.16 Közművesítés

1.16.1 Víziközművek

A hazai víziközmű ellátás, szolgáltatás aktuális és jövőbeni feladatokat jelentő súlypontjai az üzemelő és távlati vízbázisok biztonságba helyezése, az ivóvízellátás vízminőségi problémáinak rendezése, a szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás fejlett európai országokhoz viszonyított elmaradásának megfelelő útemben történő felszámolása a vízbázisvédelem szempontjaira is figyelemmel és a megújult szabályozásoknak megfelelő víziközmű szolgáltatási struktúra, díjrendszer kialakulása.

1.16.1.1 Vizgazdálkodás és vízellátás (ívó-, ipari-, tüzelő-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

Polgárdiban a vízellátási és csatornázási feladatokat FEJÉRVIZ Zrt. végzi. A város a Közsärhegyi Üzemtermékek területéhez tartozik. Polgárdi ivóvízellátását jelenleg elsősorban a Közsärhegyi Vízmű/1 víziközmű-rendszer biztosítja. A Vízműhöz Polgárdin kívül még Közsärhegy, Szabadbattyán, Sárszentmihály, Sárkeszi, Nádasdadi, Jend és Urhida községek tartoznak. Emellett a városhoz tartozó Kiscsörpuszta ellátása a Közsärhegyi Kistérségi Vízmű/2 víziközmű-rendszerrel biztosítható.

Közsärhegyi Kistérségi víziközmű-rendszer a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény 79.§ (1) bekezdése alapján FEJÉRVIZ Zrt. tulajdonából települési önkormányzati tulajdonba került. Jelen esetben annak ellátási területén fekvő települések önkormányzatainak osztatlan közös tulajdonába az alábbi tulajdoni arányban: Jend 6%, Közsärhegy 7,3%, Nádasdadi 8%, Polgárdi 31,3 %, Sárkeszi 2,7%, Sárszentmihály 13,6%, Szabadbattyán 20,5%, Urhida 10,6%.

A FEJÉRVIZ Zrt. a 2013. január 1-jei vagyonátzállást követően Polgárdi Város Önkormányzata és a hét másik települési önkormányzat közös tulajdonába került víziközmű-rendszer vagyonkezelési formában üzemelteti.

Polgárdi ivóvízellátása felszín alatti vizekből történik. A város vízigénye átlagosan 850 m³/nap (csúcsban 1490 m³/nap). A kutak vizét gyűjtő medencék mellé telepített gépház szivattyúi egy DN200 távvezetékken át továbbítják a vizet Közsärhegyen átvezetve a polgárdi vízfogyasztókhoz. A fogyasztásból adódó kiegyenlítést a Somlyó hegyi 2x200 m³-es tároló (oldal tároló) biztosítja, Tf.:216.0mBf. A vízmű kapacitása megfelelő, de a regionális vízellátó rendszer jelenleg vízhiányos, fejlesztések, beépítések csak a vízbázisok bővítésével együtt lehetséges.

A városi ivóvíz vezeték hálózata hossza 2014-ben 46 km volt. A statisztikai adatok alapján szembejövő, hogy 2011-ig gyakorlatilag 100 %-os volt a településen a közüzemi ivóvízhálózatra bekapcsolt lakások száma. 2011-ben lakásállomány ugrásszerűen növekedett, amit a közművesítés még nem ért utol, így csak 97,78 %-os arányú bekapcsolást jelent.

A városban vákuumos szivott rendszerű szennyvízgyűjtőhálózat épült ki. A szennyvízgyűjtő hálózatba kapcsolt lakások száma a 2011. évig közelítőleg stagnált, majd a lakásállomány növekedésével arányosan a bekapcsolt lakások száma is növekedett. A bekötött lakások száma 2008-ban 1508 db, 2014-ben 1977 db volt. A város szennyvízgyűjtő-hálózatába 2008-ban a lakások 73,02 %-át, 2014-ben pedig 84,42 %-át kapcsolták be.

Szennyvízgyűjtő-hálózat

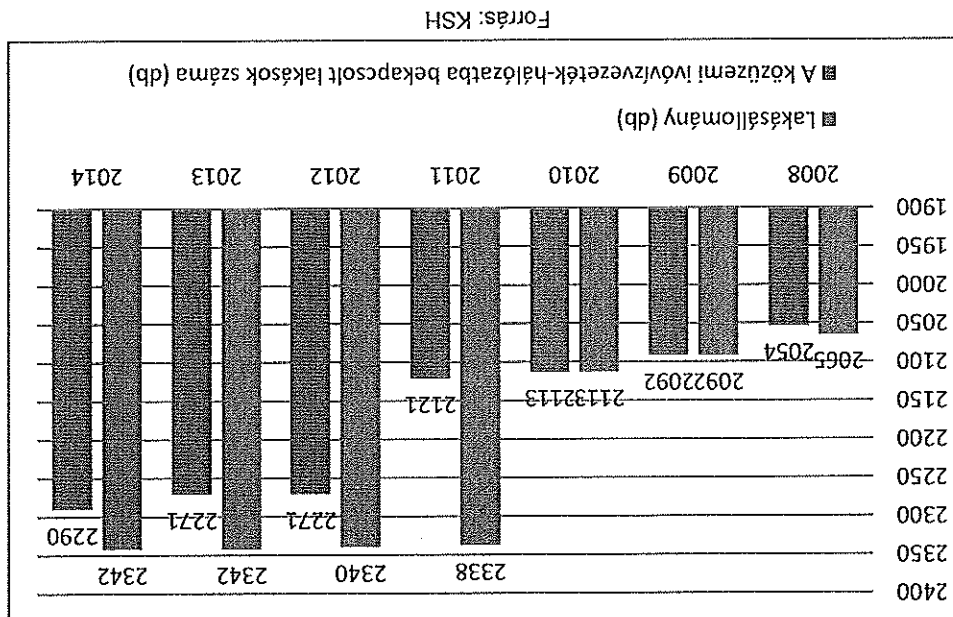
Polgárdiban a szennyvízelvezetést és tisztítást szintén a FEJÉR Víz Zrt. üzemelteti. A városi szennyvízgyűjtő telep bővítését néhány éve készítették el. A csatornahálózat hossza 59,7 km. A szennyvízgyűjtő telep kapacitása 6125 LE (lakosegységeként). A város szennyvízét feldolgozó Polgárdi szennyvíztisztító telep (Polgárdi Községi Községi szennyvíztisztító telep) naponta 1050 m³ szennyvizet tisztít (III. szennyvíztisztítási fokozat), amely nitrogén és foszfor eltávolítási fokozatot is tartalmaz (III. szennyvíztisztítási fokozat). Szennyvíztisztító a Cinca-patak keleti oldalán épült ki NAIRAM rendszerű technológiával a városból kb. 800 m-re.

Szennyvíztelep

1.16.1.2 Szennyvízelvezetés

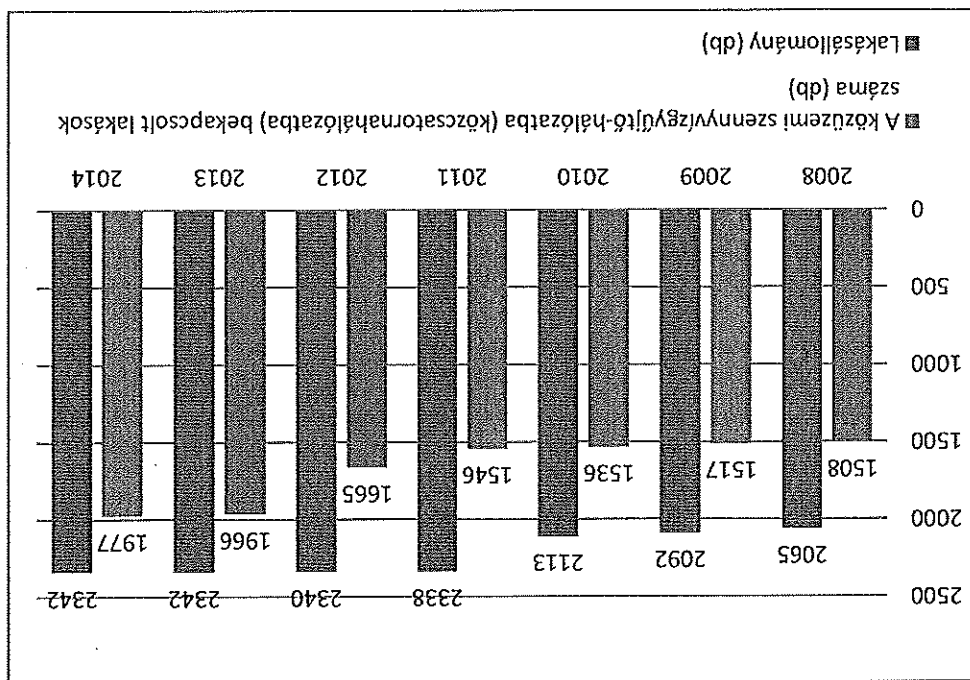
Polgárdiban hővíztermelés nincs.

Termásvízhasználat

9. ábra: A közütemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások számának (db) változása Polgárdiban a teljes lakásállományhoz viszonyítva

10. ábra: A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások számának változása Polgárdiban a teljes lakásállománnyhoz viszonyítva

Forrás: KSH

A kiscséterpusztai településrész szennyvízhálózattal történő ellátása megoldandó feladat.

A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz összegyűjtését, elszállítását és a szennyvíztelepen történő elhelyezését Polgárdi Város Önkormányzatának 16/2015. (IX.30.) önkormányzati rendelete alapján szintén a Liquid Porter Kommunális Szolgáltató Kft. jogosult és köteles ellátni közszolgáltatási szerződés alapján.

A közszolgáltató az ilyen módon gyűjtött kb. 885 m³/év mennyiségű szennyvizet ártalmatlanítás céljából szintén kizárólag Polgárdi szennyvíztisztító telepre köteles elhelyezni.

Szennyvízkibocsátás

A csatornahálózaton, illetve szippantással összegyűjtött szennyvizek tisztítás után általában felszíni víz befogadóba kerülnek. A tisztított szennyvizek biológiai bontható szervesanyagot, növényi tápanyagokat és kisebb mennyiségben előforduló egyéb anyagokat (nehezen bontható szerves vegyületeket, sokat, fémeket, esetleg toxikus vagy hormonhátartást befolyásoló anyagok) is tartalmaznak. A szerves- és tápanyagok vonatközösségben a felszíni vizek közvetlen terhelését legnagyobb arányban a kommunális szennyvízbefvezetések okozzák. A vízi ökoszisztémák ezeket az anyagokat általában a természetes nagyságától és a befogadó vízhozama által biztosított hígulás mértékétől függően képesek tolerálni.

A tisztított szennyvíz nyomócsövön keresztül jut a Cinca-patakba.

A kibocsátási pont Cinca-Csikgát patak 32,832 fkm-enél található. A kibocsátott szennyvíz mennyisége 199,580 m³/év.

„Polgárdi-vákuumos szennyvízelvezető rendszer fejlesztési javaslat

Polgárdi város szennyvízelvezetése ISEKI típusú vákuumos szennyvízgyűjtő hálózat kiépítésével valósult meg 1998-ban. A település fejlődése, a lakosság számának folyamatos növekedése miatt napjainkban a kibocsátott szennyvíz mennyisége több, mint amennyire az elvezető rendszer másfél évtizede méretezték. A gravitációs csatornára általánosságban jellemző nagy szabad kapacitás a vákuumos hálózatokon nem áll rendelkezésre. Így Polgárdiban olyan egyedi probléma áll fenn, hogy nemcsak az új fejlesztési területeken, hanem a meglévő csatornázott utcákban sem lehet utólagosan a rendszerhez csatlakozni. Az elmúlt 20 évben közel félszáz olyan lakóingatlan épült a településen, ahol kapacitáshiány miatt zárt szennyvízgyűjtőt kellett kiépíteni és rendszeresen szippantó autót kell igénybe venni.

A csatornahálózat problémái napjainkban:

1. a szennyvízhálózat egyes részei jelentősen túlterheltek, a szennyvízforgalom meghaladta a méretezési kapacitást
2. a vákuumgépház kapacitása kicsi, nem biztosít elegendő tartályokot sem rendkívüli üzemre, sem fejlesztésből eredő mennyiségi növekedésre
3. a vákuumos szennyvízgyűjtő hálózat egyes ágvegei túl messze találhatók a központi gépházától, így gyakoriak a vákuumhiányból eredő üzemeltetési problémák
4. a meglévő, túlterhelt vezetékekre további szennyvízbocsátás a teljes rendszer kapacitásbővítése nélkül nem lehetséges.

A meglévő elvezető rendszer teljes átépítésére, - nagyobb kapacitású, kisebb háttérfejlesztésekkel is bővíthető gravitációs gyűjtőhálózatra, nincs realitás. A település fejlődését is korlátozó szennyvízelvezetési probléma az alábbi fejlesztési javaslattal orvosolható:

1. Megkerülő vezetékek kiépítése a volt lakanya területéről
Új szennyvízvezetékek kiépítésével a volt lakanya területén felújított társasházak és az ipari park szennyvíze közvetlenül a szennyvíztisztító telepre juttatható. A lakanya területén az utóbbi évtizedben dinamikus nőtt a kibocsátott szennyvíz mennyisége. Az ipari park beépítésével, valamint a lakanya kihasználatlan területeinek fejlesztésével keletkező többlet szennyvízmennyiség elvezetése a megkerülő vezetékek kiépítése nélkül rövidtávon sem lehetséges.
- Az új gravitációs vezetékek nyomvonala mentén - ahol azt a magassági viszonyok lehetővé teszi - a túlterhelt vákuumrendszerrel utcarészek is átköthetők válnak.
A megkerülő ág kiépítésére 2009-ben engedélyezési terv is készült, melyet a lehatható nyabbb nyomvonala kiépítés tekintetében célszerű felülvizsgáltatni. A kb. 4 km gravitációs vezetékek és 1,4 km nyomóvezetékek, valamint egy darab közterületi áttemelő kiépítési költség kb. 216 Mft.

2. Vákuumgyűjtő hálózat szétválasztása új vákuumgépház építésével
A vákuumos szennyvízelvezető rendszer központi elemeként funkcionáló gépház jelentősen túlterhelt. Új vákuumgépház kiépítésével a hálózat szétválasztatva válik két, közeli azonos szennyvízforgalmu öblözetre. Így mindkét gépház megfelelő tartályokkal rendelkezne. A hosszú ágvegeken tapasztalható vákuumhiány megszűnne. A korábban nem engedélyezett új lakóingatlanok ráköthetők válnának. Emellett az új vákuumgépház elhelyezése lehetővé tenné a település 70 sz. főút mellett, jelenleg még beépítetlen beltéri egy-ségének fejlesztéséből keletkező többlet szennyvízmennyiség fogadását is.

Az új gépház kiépítésének és a csatornahálózat szétválasztásának költsége, az ágyégek monitorozásával kb. 167 Mft.
A körülbelül 383 Mft-os összköltségű hálózatfejlesztés megvalósulása esetén a település demográfiai fejlődését is korlátozó szennyvízelvezetési probléma hosszú időre megszűn-
tethető.
Szabadbattyán, 2016. november 25.
Fazekas Lajos
üzemeltetőség-vezető
sk.”
Polgárdi vákuumos rendszerű szennyvízcsatorna hálózat kapacitáskihasználtság szem-
pontjából feltett szakaszai:

Május 1. u. (Kossuth utcától) – Bem u. – Erkel F. u. – Barátság u.	1-0-0
Bethlen G. u. – Erkel F. u. – Mártírok u.	1-3-0
Erkel F. u.	1-3-1
Bethlen G. u.	1-3-2
Mátyás kir. u. – Erkel F. u. – Berzsényi D. u.	1-4-0
Zrínyi M. u.	1-4-1
Május 1. u. – Május 1 lakótelep (volt TSZ lakótelep)	1-5-0
Május 1. u. – Barátság u.	1-6-0
Liszt F. u. (Bocskai saroktól) – Bocskai I. u. – Béke u.	3-0-0
Bocskai I. u.	3-4-0
Arany J. u. + a lakópark	3-4-1
Bocskai köz	3-5-0
Arany J. u. – Balatoni u.	3-6-0
Kossuth L. u. – Madarász u. – Balatoni u. – Szabadság u. – Esze T. u. – Táncsics M. u. – Könyves K. u. – Béke u. – Liszt F. u. – Gábor A. u.	4-0-0
Kossuth L. u.	4-1-0
Damjanich J. u.	4-2-0
Balatoni u.	4-3-0
Balatoni u.	4-4-0
Szabadság u. – Dózsa Gy. u.	4-5-0
Szabadság u.	4-5-1
Esze T. u. – Ady E. u.	4-6-0
Jókai M. u.	4-7-0
Könyves K. u.	4-8-0
Március 15. u.	4-9-0
Ady E. u.	4-10-0

1.16.1.3 Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A belterületi vízrendezés kifejezetten önkormányzati feladat és a települések felszíni vízelvezetésével foglalkozik. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdése tartalmazza a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatokat körében ellátandó helyi önkormányzati feladatokat, melynek 11. pontja szerint az önkormányzat feladata a helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás.

A települések belterületén elvégzendő vízrendezési munkákat befolyásolják a település jellemző körülmények, mint például a település szerkezete, vízhálózata, hidrologiai jellemzők, lejtési viszonyok, talajtani adottságok, stb. A település szerkezete, beépítettsége nagyban meghatározza a vízrendezési művek vonalvezetését, a nyílt vagy zárt rendszerű árkok, csatornák kialakítását. A sűrűn lakott, burkolattal ellátott helyeken a zárt rendszerek szükségesek (bár számos hátrányt hordoznak), míg a laza - falusias vagy zöldövezetes településeken a nyílt, tájba illő vízelvezető árkok kialakítása javasolt.

A felszíni vízrendezés tekintetében Polgárdi város teljes területe a Cinca-patak vízgyűjtő-jéhez tartozik. A Cinca-patak befogadója a Sio-csatorna.

A város felszíni vízelvezetése a 70-es évek közepére csaknem a település teljes területén elkészült, mely magában foglalja a csapadékvíz elvezető rendszer kiépítését és a Cinca-patak medrének rendezését is.

A kiépült csapadékvíz elvezető rendszer főleg út menti, nyílt földmédru árkokkal vezeti a csapadékvízt a Cinca-patakba.

A patak a belterületen ÉNy-DK irányban halad keresztül. A város középső szakaszán kb. 600 fm hosszban a patak medre rendezett, burkolt, alsó és felső szakasza földmédru.

A város önkormányzata a település 2013-ban 150.000.000,- Ft-os EU támogatás felhasználásával igyekezett a város északi részén a csapadékvíz elvezetést megoldani, mivel ott még a közelmúltban évente jelentős csapadékvíz által okozott károk érték ezeket a területet. A KDOP-4.1.1/E-11 Helyi és térségi jelentőségű vízvédelmi rendszerek rekonstrukciója c. intézkedés keretében megvalósult "Polgárdi Erkel F. utca és környékének csapadékvíz elvezetése" megnevezésű projekt keretében a csapadék belterületről való biztonságos elvezetésének érdekében a vízkárokkal veszélyeztetett területen a csapadékvíz elvezető infrastruktúra fejlesztése valósult meg. Megtörtént az Erkel F. utca és a környező utcák vízelvezetésének a leválasztása a Május 1. utcáról, saját kapcsolódás megteremtése közvetlenül a befogadóval. A projekt eredményeként 6310 fm-en újult meg a csapadékvíz elvezető rendszer, megépülhetett 2062 fm burkolt árok, 69 fm folyóka, 756 fm átereszt, 272 fm csatorna, és 3161 fm földárk. A fejlesztésekhez kapcsolódóan a csapadékvízek helyben tartása érdekében 780 m²-en földárkok részű stabilizációt hajtottak végre tüvesítéssel, a csapadékvízek helyben tartására. A fejlesztés eredményeinek hatására az érintett projektterületen összesen 470 fő, több 167 háztartás mentesült a csapadékvíz elöntések okozta károktól, illetve projekt területén az önkormányzati utak állapotát a víz a továbbiakban nem károsítja.

1.16.2 Energia

1.16.2.1 Energiagazdálkodás és energiaszolgáltatás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

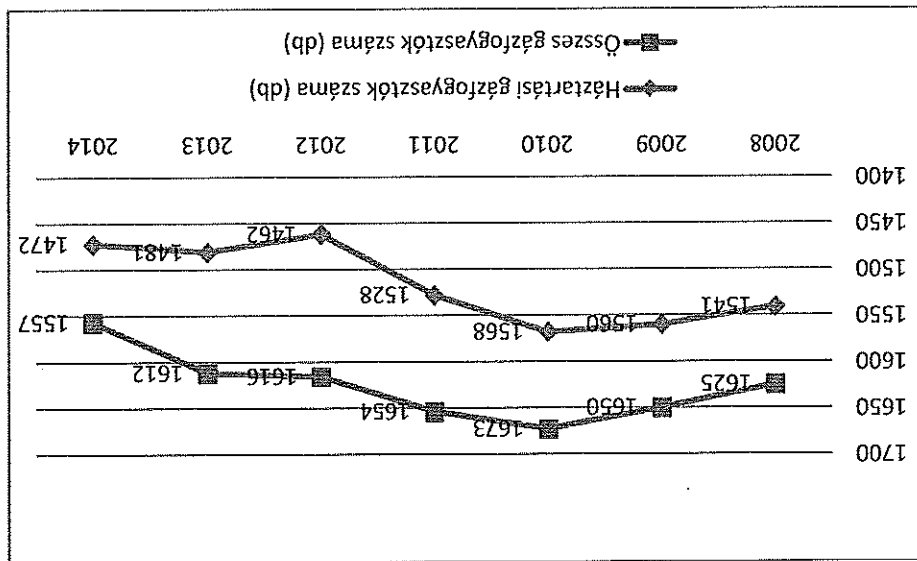
A település területén az energiaszolgáltatás alapvetően két módon történik:

- Földgáz: A térség gázellátását az országos nagygyomáshű gázvezeték átmérő 600 mm méretű Adony - Papkeszi közötti üzemelő vezeték biztosítja. Ez a vezeték látja el a Mezőszentgyörgytől délre lévő gázátadó állomást gázenergiával. A gázátadó állomásból kiinduló DN 200-as ún. zsalú nagyközépnomáshű gázvezeték a vasút mellett létesült, amelyről szintén DN 200 mm méretű vezeték ágazik le Polgárdi el-látására, amely a 7-es számú főút mellett lévő gáznyomásszabályzó állomást táp-lálja meg.
- Elektromos energia: A városi elektromos légvezeték hálózatról történik a lecsatlá-kozás.

Polgárdiban a gázközművek kiépítettsége teljesnek mondható, a jelenlegi igényeket a meglévő kapacitások megfelelően ellátják.

A nyomásszabályzó kiinduló max. 4 bar nyomású középnomáshű hálózat a településen 3 bar nyomáson üzemel. A hálózat gerincvezetéke DN 200-DN 110 mm méretű, amelyről a leágazó elosztóhálózat többsége DN 63-as, azonban néhány helyen található DN 32-es is. A városban a földgázszolgáltatást korábban az E.ON Energiaszolgáltató Kft. végezte. 2016. január 1-jétől az egyetemes földgázszolgáltatási tevékenységet a FŐGÁZ Zrt. látja el. Az alábbi diagramok a város földgáz felhasználását szemléltetik.

11. ábra: A földgázfogyasztók számának alakulása Polgárdiban (2008-2014)

Forrás: KSH

A fenti ábrán látható, hogy 2010 óta a városban a gázfogyasztók száma folyamatosan csökken.

A lenti ábra szerint a gázfogyasztók számának csökkenésével közelítőleg arányos a városi fogyasztók részére szolgáltatott gáz mennyiség csökkenése. A földgázfogyasztás mérté-kenek csökkenése leginkább a lakosság körében szembevetendő.

Forrás: KSH

Háztartási villamos-energia-fogyasztók száma (db)	Villamosenergia-fogyasztók száma (db)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
2 581	2 780	2 629	2 640	2 675	2 681	2 666	2 833	2 841

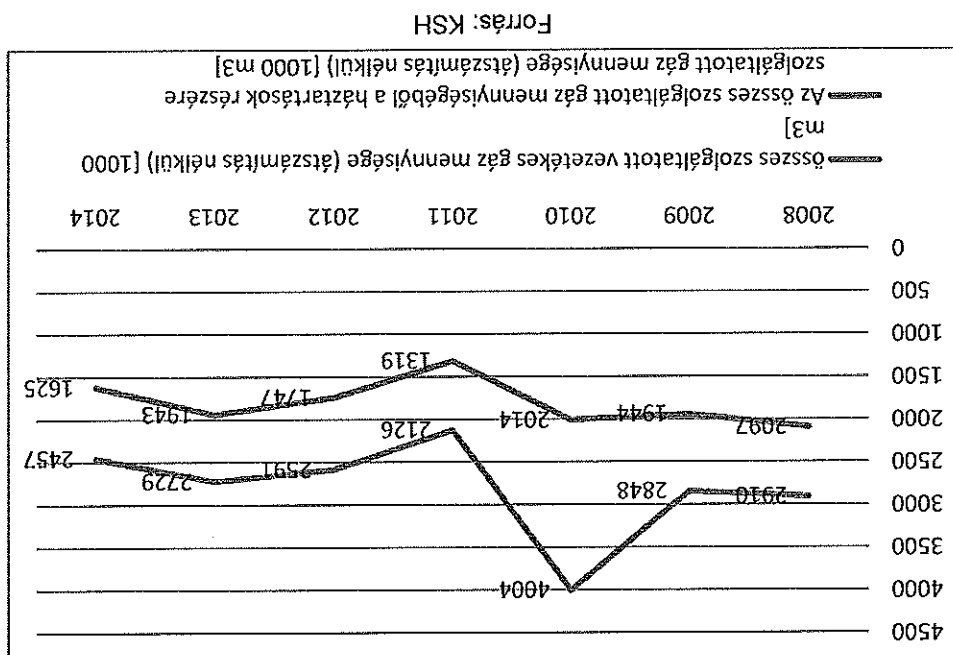
34. táblázat: A villamosenergia-fogyasztók számának alakulása Polgárdiban (2008-2014)

A következő táblázat alapján megfigyelhető, hogy a városban a villamosenergia-fogyasztók száma folyamatos növekedést követően az elmúlt 2-3 évben csökkent.

lepcsényi vonal) vételezi a település a villamos energiát. A villamosenergia-fogyasztók száma folyamatos növekedést követően az elmúlt 2-3 évben csökkent.

A kötetkező táblázat alapján megfigyelhető, hogy a városban a villamosenergia-fogyasztók száma folyamatos növekedést követően az elmúlt 2-3 évben csökkent.

A kötetkező táblázat alapján megfigyelhető, hogy a városban a villamosenergia-fogyasztók száma folyamatos növekedést követően az elmúlt 2-3 évben csökkent.

12. ábra: A szolgáltatott gáz mennyiségének alakulása Polgárdiban

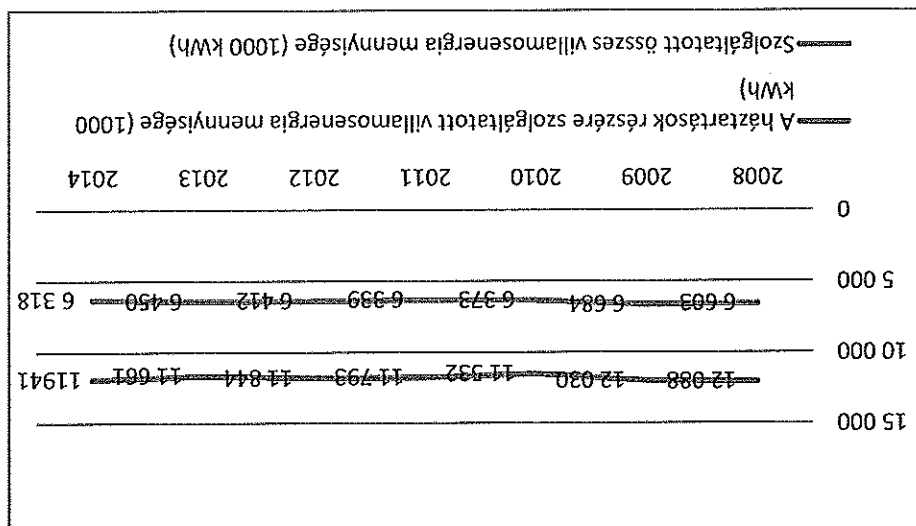
Forrás: Onkormányzati adatszolgáltatás

Év	A közvilágítás éves fogyasztása (kWh)	A fénnyforrások száma (db)	A fénnyforrások beépített teljesítménye (kW)
2005	165000	1654	163,7
2006	166000	1660	164,3
2007	167000	1678	166,1
2008	168000	1688	167,2
2009	169000	1710	169,3
2010	170000	1719	170,1
2011	173000	1730	171,2
2012	174000	1751	173,3
2013	185000	1846	182,7
2014	190000	1895	187,6

14. ábra: A közvilágítás mutatóinak alakulása Polgárdiban (2005-2014)

Az önkormányzat által biztosított települési közvilágítás az elmúlt 10 évben folyamatosan bővült, ezzel arányosan a közvilágítás éves fogyasztása is növekedett. A fogyasztás költ- ségeit csökkentheti a települési fénnyforrások technológiai (pl.: LED) korszerűsítése.

Forrás: KSH

13. ábra: A szolgáltatott villamos energia mennyiségének alakulása Polgárdiban

A fenti megállapítást árnyalja, a következő diagram, amely szerint a városban a szolgáltatott villamos energiamennyiség már közvetlenül a 2008. évi válságot követően csökkenteni kezdett. A fogyasztók számának emelkedése ellenére a fogyasztás mértéke azóta sem érte el a 2008. évi szintet.

1.16.2.2 Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezeti tudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A megújuló energia több fontos területen váltja a hagyományos energiát, melyek napjainkban leginkább az áramtermelés, illetve a fűtés területén terjedtek el. A legfontosabb megújuló energiaforrások a szélenergia, a napenergia, a biomassa, a vízenergia és a geotermikus energia. Utóbbi két energiaforrás érdemi felhasználásával Polgárdi esetében nem számolhatunk, de a város több tekintetben is jó megújuló energia potenciállal rendelkezik.

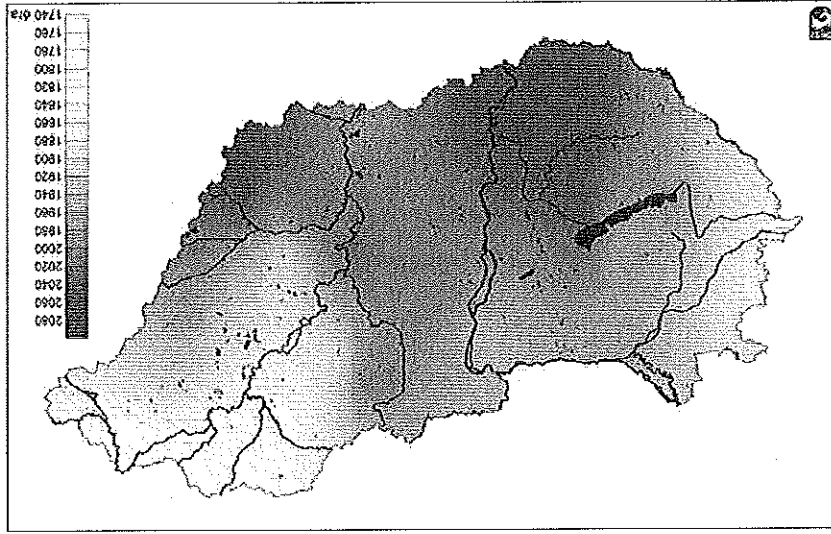
15. ábra: Megújuló energiaforrások hasznosítására javasolt területek Magyarországon

Forrás: Energiapolitika 2000 Társulat - PYLON Kft. 2006 (www.enpol2000.hu)

Napenergia

17. ábra: Az évi átlagos napfénytartam (óra) Magyarországon az 1971-2000 közötti időszak alapján

Forrás: www.mel.hu

A fenti térképek alapján, Polgárdi környékén az évi átlagos napfénytartam kb. 2000 óra/év, amely kb. 4700 MJ/m² mértékű energia besugárzást (globálisugárzás). Ez az érték alkalmas arra, hogy a napenergiát hatékonyabban hasznosítani lehessen. Erre a városban önkormányzati szinten is történtek már törekvések.

Polgárdi területén is alapvetően a hagyományosan elfertélt napenergia hasznosítás fordul elő, vagyis melegvíz termelésre, fűtésre, valamint villamos energia előállításra telepítettek fotovoltaiikus energiahasznosító berendezéseket, napkollektorokat. Előre láthatóan ennek az energiatörzshozzájárulásnak a hasznosításában további terjedés várható.

Biomassza

Polgárdi mezőgazdasági potenciálja és természeti környezete jó alapot biztosít növényi terméskből, növényi, állati hulladékokból, melléktermékekből, előállítható energiahordozó a biomassza hasznosítására.

Erre vonatkozóan több kezdeményezés is történt a városban.

A Vertikál Zrt. a hulladékgazdálkodási tevékenysége mellett 2010-ben a GOP 2.1.4-09/K Környezetközponu technológia fejlesztés megnevezésű pályázati felhívás alapján elnyert 30.219.000,- Ft-os EU támogatás igénybevételeivel valósította meg a „Pellethalási technológia bevezetése fosszilis energiahordozók kiváltására a Vertikál Zrt.-nél” című projektjét melynek keretében komplett pelletáló üzemet épített a polgárdi telephelyén, amelyben a tevékenysége során hozzá jutó hulladékokból – első lépésben – saját részére tüzelőanyagot kíván előállítani.

A projekt célja volt az előnyös környezeti és tüzeléstechnikai tulajdonságokkal rendelkező kombipellet-tüzelőanyag termékek kifejlesztése, pellet-üzem létesítése, pellet-termékek előállítása lakossági és ipari biomassza tartalmú hulladékokból, valamint szilárd mezőgazdasági energianövényekből, melléktermékekből, a fosszilis energiahordozók kiváltása érdekében.

Polgárdiban a biomassza hasznosítására vonatkozó több innovatív projektet valósított meg a Terra Humana Kft. A 130 millió forint összköltségű projektet 99.450.000,- forintos európai uniós támogatással valósították meg. Az „Innovatív bio-energetikai és környezetvédelmi eljárás és prototípus fejlesztése című, GOP-1.1-08/1-2008-0010 azonosítószámú projekt célkitűzése biomassza integrált és pirólízissel kombinált, hő- és villamos energia termelő prototípus berendezés kifejlesztése.

A Gyula Majorban működő cég tevékenysége során a mezőgazdasági és élelmiszeripari melléktermékek hatékony, gazdaságos és jövődelemtermelő újrafelhasználásának széles körű lehetőségeit kutatja.

Az állattenyésztőknek komoly nehézséget okoz, hogy a felnevelt állatok testtömegének körübelül feleét élelmiszereként hasznosítani. A maradék húst és csontot fehérje fel dolgozóknak ártalmatlanítva kezelik. Hús- és csontlisztet állítanak elő belőle, amelynek tápba keverését az Európai Unióban 2001-től megtiltották.

Az órási mennyiségű vágóhídi melléktermékek ártalmatlanítása jelentős költség. A csontliszt közvetlen elégetése nehézkes, közvetlen hasznosítása nem biztonságos és nem gazdaságos. Az új szentesítési technológiával a problémás anyagból értékes végterméket lehet előállítani, amely során magas foszfortartalmú csontszén - termésket tartalmazó - és biogáz keletkezik.

Katalizátorok segítségével, az olajfinomításhoz hasonlóan a szerves alapanyagokat faktorkra bontva viszont sikerült a már elterjedt gázmotorban elégethető biogázt és bio foszfor talajjavító tápanyagot ebből is előállítani.

1.16.2.3 Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Magyarországnak az Európai Unió felé, a Csatlakozási Szerződésben a környezeti célkitűzések, infrastruktúra és az energiahatékonyság terén több olyan kötelezettséget vállalt, amelyek végrehajtásában az önkormányzatoknak is jelentős szerepe van. Ezek között a kötelezettségek között szerepel a megújuló energiatörvények alkalmazása és energiahatékonysági fejlesztések

Az energiatárolók növelése és a megújuló energiatörvények fokozott alkalmazása az ellátásbiztonságra és a klímavédelemre irányuló nemzeti és EU 2020 célkitűzések megvalósításának legfontosabb tényezői. Az Európa 2020 Stratégia az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés elérésnek alapjait képezi, a klíma- és energiapolitika területén három fő célkitűzést fogalmazott meg 2020-ig:

- az üvegházhatású gázok 20%-os csökkentését az 1990-es szinthez képest,
- a megújuló energiatörvények felhasználásának 20%-ra történő növelését a teljes energiatároláson belül,
- valamint 20%-os energiahatékonyság-javulást.

Magyarország az Európa 2020 Stratégia céljainak eléréséhez kapcsolódóan Nemzeti Reform Programjában vállalta, hogy az EU emisszió-kereskedelmi rendszerén kívül az üvegházhatású gázok kibocsátását (2005-ös szinthez képest) legfeljebb 10%-al növeli, a megújuló energiatörvények részarányát 14,65%-ra emeli, valamint 18%-os teljes energiatárolást ér el 2020-ig.

A legfőbb környezeti védelmi és energiahatékonysági célok teljesítésében az önkormányzatok is jelentős szerepet játszanak a települések energiatörvényekkel. Ilyen tevékenységek lehetnek pl. energiatárolékonysági programok, intézkedések pl. középületekben, közvilágítás terén;

- területi használat tervezése, közlekedés-szervezés szabályozása;
- tanácsadó, koordinátor szerep;
- ösztönző szerep: pl. megújuló energiatörvények, biomassza használatára;
- pénzügyi konstrukciókkal, támogatás nyújtásával való ösztönzés.

A korábbi fejzésekben már bemutatásra került, hogy a környezeti szempontból kedvező megújuló energiatörvények támogatása Polgárházban prioritást élvez. A város hatályos települési fejlesztési koncepciójában és célként szerepel a megújuló energiatörvények hasznosíthatóságának felmérése. A 2014-es KEOP pályázat keretében több közintézményben fotovoltaiikus rendszerek kiépítése történt meg. Az intézmények tetőjére több mint 200 db napelerm került felhelyezésre, hozzájárulva a környezeti tudatos energiatörvények használatához.

1.16.3 Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezetékek nélküli hírközlési építmények)

Az elektronikus hírközlési infrastruktúra lehet:

- távközlési ellátás
- műsorszórás, kábel tv ellátás

A szolgáltatások felügyelője a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH), annak illetékes főosztályai, területi irodái. A településszinten szolgáltatási jogosultsággal rendelkező szolgáltatókról az NMHH nyilvántartást vezet, melyek köre lényegesen bővebb, mint ahány szolgáltató tényleges szolgáltatást végez, de az egyenlő piaci feltételek alapján a szolgáltató szabad kiválasztása biztosított.

Telefonhasználat

Az NMHH nyilvántartása szerint a 2017. márciusi állapot szerint Polgárdi területén 64 vezetékes távközlési szolgáltató áll rendelkezésre.

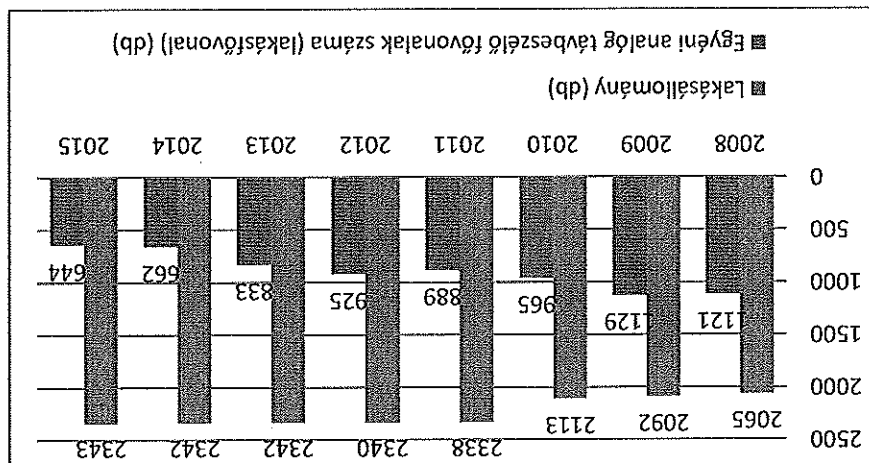
A város távközlési hálózatát a Telekom üzemelteti a székesfehérvári 22-es körzet részeként. Telefonközpont a posta épületében üzemel.

A város szabályozási terve szerint a távközlési kábel hálózat vegyes összetételű. A jellemzően a főutak és a gyűjtőutak mentén földkábelt húzódik, míg a város többi részén légkábel- és, légvezetékes. A Deák és Batthyány alepítvány épült. A tervek szerint a jövőben a földkábel hálózat bővítése a cél.

A vonalas telefonellátás zavartalan, igény szerint rendelkezésre áll, azonban a napjainkban elterjedt mobilkészülékek miatt egyre kevesebb háztartásban van igény a vonalas telefonra, így az elmúlt években számos háztartásban mondták vissza a vonalas telefon-szolgáltatást.

2008-ban még a háztartások több mint fele (54,29%) rendelkezett vezetékes telefonvonalalal. 2015-re ez az arány közel felére, 27,49%-ra csökkent.

18. ábra: Az egyéni analóg távhírvonalak számának változása Polgárdiban (2008-2015)

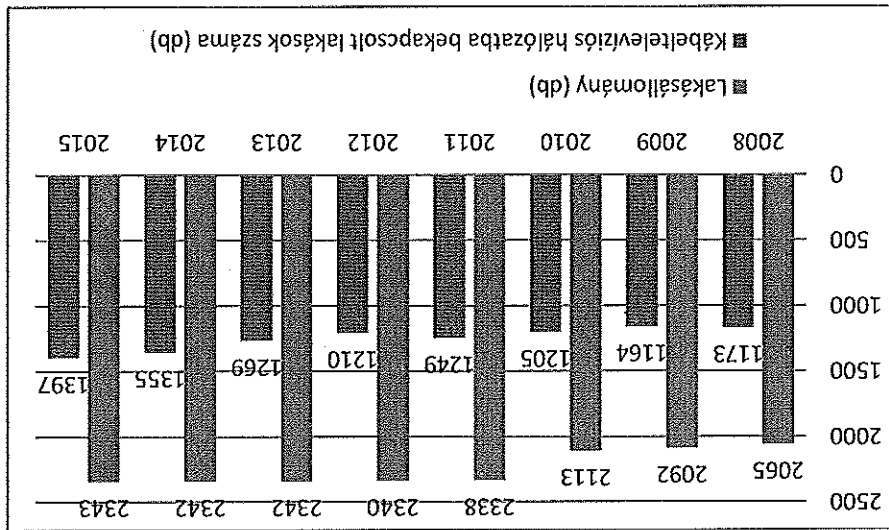

Forrás: KSH

Szintén a mobilhálózat és a mobiltelefonok használatának elterjedésével magyarázható, hogy a város területén a nyilvános távhírvonalak állomások száma az elmúlt években fokozatosan csökken. 2005-ben még 10 db volt, 2015-ben pedig már csak 3 db volt a városban.

Az országos mobiltelefon hálózatok szolgáltatásai mellett a városban más mobiltelefon-szolgáltatók is elérhetők az alábbiak szerint:

Forrás: KSH

19. ábra: Kábeltelevíziós hálózatra bekapcsolt lakások számának változása Polgárdiban (2008-2015)

A bekapcsolt lakások száma 2015-ben 1397 db volt, ami a teljes lakásállománnyhoz viszonyítva 59,62 %-os arányt jelent.

Forrás: NMHH

Sorsz.	Szolgáltató neve	Tényleges kezdés
1	ANTENNA HUNGÁRIA Magyar Műsorszóró és Rádióhírközlési Zrt.	2013.03.25.
2	EuroCable Magyarország Kábeltelevíziós, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	2015.10.16.
3	Externet Telekomunikációs és Internet Szolgáltató Nyrt.	2011.10.01.
4	Invitech Megoldások Zrt.	2016.07.01.
5	i-TV Digitális Távközlési Zrt.	2014.01.01.
6	Magyar Telekom Távközlési Nyrt.	2006.11.06.

35. táblázat: Televízió műsorszolgáltatók Polgárdi területén (2017)

Kábeltelevíziós szolgáltatás
Polgárdi területén a kábeltelevíziós hálózatra bekapcsolt lakások száma az elmúlt években az elérhető szolgáltatók számának bővülésével folyamatosan emelkedett.

Forrás: NMHH

Sorsz.	Szolgáltató neve	Tényleges kezdés
1	Agnátus-Pont 2004 Távközlési Szolgáltató Kereskedelmi és Ipari Kft.	2013.02.14.
2	AT és T Globális Hálózati Szolgáltatók Magyarország Kft.	--
3	Frondeo Team Kft.	2016.12.12.
4	IT-Services Hungary Szolgáltató Kft.	--
5	Magyar Telekom Távközlési Nyrt.	1993.11.04.
6	Netone Telecom Távközlési és Szolgáltató Kft.	2012.12.01.
7	NISZ Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt.	2011.10.06.
8	Pro-M Professzionális Mobilrádió Zrt.	--
9	Stratos Wireless Inc.	2006.05.08.
10	Telefonica International Wholesale Services Hungary Kft.	2011.06.01.
11	Telenor Magyarország Zrt.	1994.06.16.
12	UPC Magyarország Telekomunikációs Kft.	2014.11.10.
13	Vodafone Global Enterprise Limited	2011.12.14.
14	Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt.	2002.07.16.

Az internet használat általános elterjedését a technikai eszközök is követték. Mára a számítógépek mellett számos mobil eszköz képes internet elérést biztosítani így ennek a szolgáltatásnak a vizsgálata nem lehet teljes körű.

Az NMHH nyilvántartása szerint Polgárdi területére vonatkozóan több mint 100 db Internet hozzáférési (elérési) szolgáltatató rendelkezik aktív, működő piaci jogosultsággal.

Az internet-elfőltetések száma azonban jól jelzi, hogy a fix telepítésű eszközök esetében is folyamatosan növekszik a felhasználók száma. 2013-ban a statisztikai adatok szerint Polgárdiban 1265 db internet előfizetőt tartottak nyilván, míg 2015-ben 1482 db-ot. Ez a szám magasabb a kabelfelelvezős hálózatba bekapcsolt lakások számánál. Amennyiben ehhez a mobil eszközöket is hozzá számítjuk kijelenthető, hogy a városban az internethasználat folyamatosan bővül, az internetet felhasználó lakosság aránya rövid időn belül többszörösévé vált.

1.17 Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

1.17.1 talaj

A vizsgált területen az uralkodó talajtípusok a csernozjomok.

A terület talajának fizikai féleségei:

- homok - %
- homokos vályog - %
- vályog 4,2 %
- agyagos vályog 77,1 %
- agyag 18,8 %

Az adatokból látható, hogy a közepes és nehéz mechanikai összetételű területek aránya a meghatározó. Ezeken a területeken található talajok hajlamosak a tömörödéssre, ezért az agrotechnikai műveletek sorába a mélylazítást feltétlenül el kell végezni.

1.17.2 felszín és a felszín alatti vizek

Felszíni vizek

Polgárdi város közigazgatási területén két időszakos vízfolyás van: a Cinca-Csikgát patak és a Kiscséri árok. A nem szennyezett csapadékvizeket nyílt árokba vezetik.

Felszín alatti vizek

A talajvíz a Sárét medencéjében 4 m felett van, csak a D-I magasabb peremeken süllyed mélyebbre. Kémiaiag kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos jellegű. Keménysége 15-25 nk° közötti. A szulfáttartalom csak DK-en emelkedik 60 mg/l fölé, ph: 7,0-7,5. A rétegvizek mennyisége csekély, itt már kb 9 m mélységben jellemző a nyugalmi talajvízszint.

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolása a sároló 27/2004. (XII. 25.) KVM rendelet alapján a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken fekszik az alábbiak szerint:

32 táblázat: Polgárdi Város érzékenységi besorolása

Polgárdi		X		
Település	Fokozottan érzékeny	Érzékeny	Kevésbé érzékeny	Kiemelten érzékeny f.a. terület

1.17.3 levegőtisztaság és védelme

Polgárdi a Mezőföld természettörténeli nagyterületi egységben, a Duna-Sárvíz-közén, a Sárét községben helyezkedik el. A község Veszprém és Fejér megye területén található, kiterjedése 400 km². Polgárdi a község dél-keleti részén fekszik.

A község nagy része éghajlati vonatkozásban a mérsékelt mérsékelt és mérsékelt meleg típus határán fekvő, száraz éghajlatú község. Az évi középhőmérséklet 9,5-9,7 °C körül mozog. A csapadék évi mennyisége 550-580 mm közötti.

A területen található növényzet részint a klímaviszonyok és az emberi beavatkozás függvénye, ugyanakkor a növényzetnek a települések mikroklímájában meghatározó szerepe van, így kihat a levegő minőségére is.

A levegő minőségének alakításában meghatározó a települési légszennyezési források és a hátszennyezés. A terület kedvező fekvésénél fogva hátszennyezéssel (transzmisszió) nem kell számolni.

A települési légszennyezési források az alábbi kibocsátásból állnak össze:

- ipari és szállítás,
- a közlekedés, valamint,
- az egyedi és lakossági tülések

emissziója határozza meg.

A tapasztalt adatok alapján a nem ipari jellegű települések átlagos légszennyezési szintje általában 75-85 %-ban lokális, 15-25 %-ban regionális eredetű. A kritikus bejegyzés szintje mérték koncentráció értékeket általában 70 %-ban a közlekedés és a háztartási tülés, 5 %-ban az ipari kibocsátások okozzák.

ipari és szállítás

Polgárdi városban a szállítás és ipari jellegű gazdasági szervezetek tevékenységéhez kapcsolódó környezeti elemek igénybevétele és a keletkező környezetterhelés a rendelkezésre álló adatok és ismeretek alapján lehetővé teszi, hogy ezeket a szektorális ágazatok együttesen vizsgáljuk.

Az ipari és szállítás egységeinek meghatározott légszennyezőanyag kibocsátás felelt az illetékes Környezetvédelmi Felügyelőségek irányába bejelentési kötelezettségük van.

Az alábbi táblázatban foglaljuk össze OKIR adatbázis alapján megadott összes kibocsátást sok mennyiséget légszennyezőanyagok szerinti bontásban.

Összegezve megállapítható, hogy a település ipari és szolgáltatási tevékenységével a környezetet csak minimális mértékben terheli.

Közelkedés

A közúti közelkedésből származó légszennyezőanyag kibocsátások mértéke összességében nem tekinthető számottevőnek, azonban lokálisan kedvezőtlen légszennyezettségi viszonyok alakulhatnak ki a város egyes területein.

Fűtés légszennyezőanyag kibocsátása

Polgárdi városban a fűtést egyedileg oldják meg a lakók, távhőszolgáltatás sehol nincs. A településen kiépült a vezetékes gáz, és a lakások jelentős részén a rákötés megtörtént.

A lakossági fűtésből származó légszennyező-anyagok mennyisége nem számottevő, azonban az esetleges egyéb tüzelési módokból származóan lokális légszennyezettségi problémák alakulhatnak ki az alacsony kibocsátási magasság és az égetési hatások miatt.

1.17.4 zaj- és rezgésterhelés

Polgárdi zajhelyzetének elemzése során – mint általában – három fő területre kell kitérni. Ezek a következők:

- közlekedés
- ipari tevékenységek
- kulturális, szórakoztató ipar.

A település környezeti zajhelyzetét döntő módon a közlekedés határozza meg. Az üzemi vagy szolgáltatási jellegű létesítmények zaja lokálisan hat, általában csak a közvetlen környezetben érzékelhető, vagy okoz problémát. Ezzel szemben a közlekedés az egész település szükséglete, így kisebb nagyobb mértékben minden közlekedési létesítmény környezetében kell zajterheléssel számolni. A legnagyobb zajszintek a főközlekedési utak mentén adódnak.

Polgárdi jelentős útvonalak súlypontjában fekszik, így a városnak jó közúti kapcsolatai vannak. Az ország jellegzetesen sugaras úthálózatából az egyik legforgalmasabb a 7. számú főút, mely a településen keresztül halad, és döntő módon meghatározza a város közlekedési helyzetét. A főútnak a várost átszelő szakasza 2x1 forgalmi sávon halad. Közvetlen kapcsolatot ad Székesfehérvár és a Balaton között.

A 7. számú főút átlagos napi forgalmából származó környezeti zajterhelés számított értéke nappal 67, éjjel 60 dB, ami meghaladja a megengedett értéket. Az M7 autópálya újdíjasításával további forgalomnövekedéssel is számolni kell, ami a környezeti hatásokat is fokozza, így vizsgálni kell a lehetséges intézkedéseket.

A településtől délre húzódik az országban elsőként megépült M7 autópálya nyomvonala, mely igen jelentős forgalmat bonyolít le, különösen a nyári idegenforgalmi időszakban. Polgárdi térségében az autópálya forgalma meghaladja a 20.000 egységjármű/nap mérté-

ket. Az autópályán történő közlekedésből jelentős környezeti zajterhelés származik. Az üttegelytől mért 210 m-es távolságon belül meghaladja a vonatkozó határértékeket.

A települési mellékutak kistérségi kapcsolatok, és az autópályával való összeköttetést is kell a forgalomból származó zajterheléssel. Reprezentatív forgalomszámolás alapján végzett műszaki számításokkal meghatároztuk a város fő- és gyűjtőútjain a közlekedési zajterhelést.

Polgárdi közlekedésében jelentős szerepet játszik a vasúti közlekedés. A várost északi részen érinti a MÁV Budapest – Tapolca vasúti fővonal, melynek forgalma igen jelentős. Számolni kell továbbá a vasútállomáson folytatott tevékenységek környezeti hatásaival is. A telepítési körülmények, a védendő létesítmények elhelyezkedése alapján a vasúti közlekedésből származó zajvédelmi problémával nem kell számolni.

A Polgárdi közigazgatási területén keresztülhaladó, nagy forgalmú MÁV Budapest – Nagykanizsa vasútvonal várostól való távolsága miatt zajvédelmi problémát nem okoz.

Az ipari létesítmények zajhatása helyi problémát okoz. Jelentős zajterhelés az adott területen intézkedést igényel, de a teljes település zajhelyzetét nem befolyásolja döntő mértékben. Ipari létesítmények környezeti zajterhelésével a Bálint major térségében, illetve a volt TSZ központ területén létesült üzemekből, az Ipartelepen működő kőbánya üzemeltetéséből, valamint a város déli térségében üzemelő ideiglenes aszfaltkeverő telep hatásként kell számolni.

Problémát okozhatnak azonban a kulturális, szórakoztató létesítmények, rendezvények. Különösen igaz ez a szabadtéri rendezvények zajhatására, mivel szabad téren igazán hatékony módszer a hangosító berendezések üzemeltetéséből származó környezeti zajterhelés megszüntetésére nem ismert. A térség idegenforgalmi célú fejlesztése esetén meg kell találni az összhangot az állandó lakók, illetve a pihenni vágyók, és a szórakozási igény között.

1.17.5 sugárzás védelem

A környezeti gamma-dózisteljesítmény passzív eszközzel történő mérése egy 100 mérési helyszínből álló országos mérőhálózatot tartanak fenn. A mérőhálózat mérési helyszíneire negyed, illetve felvenne küldik ki a termolumineszcens detektorokat (TLD). A detektorokat a szabadban helyezik ki. Polgárdi területén nem lett kihelyezve TLD. Polgárdi Székesfehérvár vonzaskörzetbe tartozik, így tájékoztató jelleggel az ott kapott eredményt adjuk meg. A TLD-k kihelyezési időtartamára vonatkozó állagos dózisteljesítmények alapján, Székesfehérvár területén 2012 negyedük negyedév + 2013 első negyedében 77,2 nGy/h és 2013 második negyedévében 58,1 nGy/h eredményeket kaptak. A mérési eredményeket levegőben elnyelt dózisban kifejezve (Da) adták meg, az értékek jellemző hibája 5% körül.

jelentése

Forrás: Országos Környezeti Sugárzásvédelmi Ellenőrző Rendszer (OKSER) 2013. évi

1.17.6 hulladékkezelés

A Vertikál Zrt. hulladékgazdálkodási feladatokat és településüzemeltetési szolgáltatásokat lát el Polgárdi Város és a környező településeken. Főbb tevékenységek közé tartozik a közisztasági tevékenység (települési szilárd hulladékgyűjtés, -szállítás, -kezelés valamint szelektív hulladékok előkezelése, hasznosítása), városüzemeltetés, településszisztasági tevékenység, építőipari tevékenység (méllyépités, magasepités, kommunális hulladéklérakó építése, hulladéklérakók rekultivációja) stb.

A Polgárdi térségi kommunális hulladéklérakó telep Fejér megye nyugati részén helyezkedik el, Székesfehérvártól DNY-ra, a Polgárdi Fülével összekötő közúttól északnyugatra, kb. 1,1 km-re található. Polgárditól nyugatra 1,5 km-re, Fülétől északra 2,0 km-re fekszik, a kiemelkedő, több csúcsból álló Köhég keleti oldalán.

A létesítmény szélesebb környezetét tekintve a Mezőtöld északnyugati széléhez tartozik, átlagos magassága 200 m, kitétségre a délies jelleg a jellemző. Északról és nyugatról a fölő magasodó heggyen (Köhég) zárt erdő terület, míg a másik két irányból szántó határolja.

A lerakóhely Polgárdi 092/3, 092/4, 093/2, 093/3, 093/4, 098/1, 098/6 hrsz-ú ingatlanokon helyezkedik el, ezen belül a kommunális hulladéklérakó a 092/4 és a 093/2 hrsz-ú ingatlankon fekszik (Polgárdi település statisztikai azonosító száma: 1752 5.) Ugyan csak ezen a területen valósul meg a hulladékok előkezelése is.

A hulladéklérakó telep létesítése előtt a helyszínen részben kőbánya működött, részben mezőgazdasági művelés folyt. Az előkezelő elhelyezése a korábbi erdőterület igénybevételét tette szükségessé. A Zrt. rendelkezik a szükséges engedéllyekkel.

1.17.7 vizuális környezetterhelés

Vizuális környezetterhelés Polgárdi városban nem jelentős, azonban a hirdetőtáblák, a különféle graffitik, az elszórt szemét, a jellegetlen utca táblák, a zavaró üzlet feliratok, a város képét rontják.

1.17.8 árvízvédelem

Polgárdi város közigazgatási területén két időszakos vízfolys van: a Cinca-Csikgát patak és a Kiscseri árok. Árvíz helyzet nem valószínű a településen.

1.17.9 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A konfliktus helyzeteket a környezeti elemeken keresztül vizsgáljuk az alábbiakban.

Levegő állapot
Vizek állapot
Talaj állapot
Élővilág állapot
Épített környezet állapot

A környezeti állapotának értékelése alapján szükséges meghatározni a több fejlődési, fejlesztési irányokat. Ennek egy jól bevált módszere az ún. SWOT analízis, amely a belső és külső tényezők alapján vizsgálja az adott állapotot és meghatározza a kitörési irányokat. A gazdasági életben már bevált módszerrel biztosítható, hogy a valós állapotból kiindulva

Kerüljenek a stratégiai célok kijelölésére. Az aktualizálási analízist a 2008-ban elkészített Környezetvédelmi program.

Az egyes betűk jelentése:

- S – erősségek (strengths)
- W – gyengeségek (weaknesses)
- O – lehetőségek (opportunities)
- T – fenyegetések (threats)

(Az erősségek és a gyengeségek a belső állapotot jellemzik, míg a lehetőségek és a fenyegetések a külső körülményeket.)

Az analízis részletes bemutatását a 33 számú táblázat tartalmazza.

33. számú táblázat: SWOT analízis

Erősségek		Gyengeségek	
<ul style="list-style-type: none"> • termelő és szolgáltató szektor környezet-terhelése alacsony • a levegő minősége jó • magas a városban a zöldfelületek aránya • kedvező táji adottságok • megfelelő az infrastrukturális ellátottság (víz, szennyvíz, gáz, villamos energia) • a talajok állapota jó • jelentős művelési ásványvagyron • mezőgazdaságilag művelhető területek aránya magas, szántóföldi növénytermesztés fejlett 		<ul style="list-style-type: none"> • az átmenő forgalomból származó zajterhelés értéke magas • illegális hulladéklerakó helyek több helyen találhatóak • tájsebek, felhagyott ipari területek nagy aránya • csapadékvíz elvezető árkok állapota csak részben megfelelő • a szennyvízelvezetés és tisztítás nem üzembiztos, az egyedi intézmények szennyvíztisztítása nem megoldott • nincs helyi védettségű terület • az útburkolatok minősége általában nem megfelelő, feltöredezett, vályús • az utak és csapadékvíz elvezető árkok környezete elhanyagolt • kevés az erdők, erdősávok aránya • a természetközeli területek védelme nem megoldott • a Battyányi kastély parkja elhanyagolt, rendezetlen • a lakosság nem ismeri a környezet állapotát és a helyi értékeket • hiányzik a helyi értékekre vonatkozó környezettudatos nevelés, és a helyi civil szervezetek környezetvédelmi összefogása 	
Lehetőségek		Fenyegetések	
<ul style="list-style-type: none"> • kedvező földrajzi elhelyezkedés és megközelíthetőség • kistérségi természetvédelmi fejlesztési együttműködés kialakítása • külső források bevonása a környezet- és 		<ul style="list-style-type: none"> • környezetterhelő tevékenységek betelepülése a városba • a forgalomból származó környezeti káresemény 	

Összességében megállapítható, hogy Polgárdi város területén nincs olyan tevé-
kenség, mely környezeti konfliktust okozna.

A kedvező adottságokból kiindulva Polgárdi város környezeti jóváértékét elsősorban a zöld-
felületek, parkok állapotának megőrzése és fejlesztése, valamint a természetli területek
állapotának fenntartása, javítása határozza meg. Különös gondot kell fordítani a település
összsképzésének javítására, az elhagyott és felhagyott ipari (mezőgazdasági) területek, majo-
rok hasznosítására, az elhanyagolt épületek és utak javítására.

A környezet védelme, a természeti értékek megőrzése a város sajátos helyzetéből adódó-
an az elmúlt időszakban nem kapott kiemelt hangsúlyt. Ennek oka elsősorban az volt,
hogy a térségben lényeges környezeti terhelést okozó szennyező anyagok mennyisége
nem változott ki visszafordíthatatlan folyamatokat.

- A jóváérték alapelvei:
- fenntarthatóság;
 - megelőzés;
 - elővigyázatosság;
 - övátosság;
 - felelősség;
 - partnerség;
 - ökológiai szemlélet.

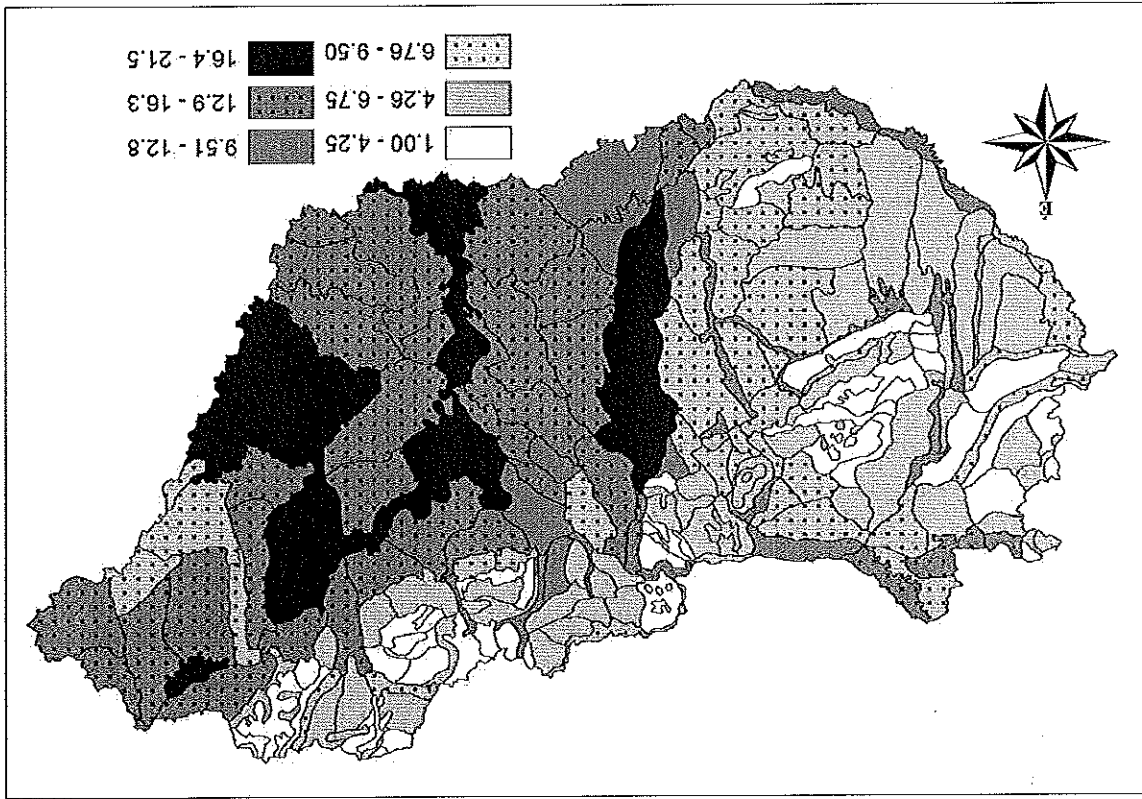
Forrás: Polgárdi város 2008 Környezetvédelmi program PROGRESSIO Mérnöki Iroda Kft.

természetvédelmi fejlesztésekbe	• ökoturizmus és "szelíd turizmus" kialakí- tása
• öko- és extenzív mezőgazdálkodás fej- lesztése	

1.18 Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

A települések katasztrófavédelmi besorolásáról, valamint a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól szóló 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet módosításáról szóló 61/2012. (XII. 11.) BM rendelet 1. melléklete szerint Polgárdi a II. katasztrófavédelmi osztályba került besorolásra.

A természeti veszélyeket tekintve összességében Polgárdi a közepes kockázatu kistájak közé tartozik.

forrás: <http://geogis.detek.unideb.hu/kutatas/termeszetiVeszelyek.php>

1.18.1 Építésföldtani korlátok

A földtani viszonyok és a morfológiai adottságok ismeretében már előzetesen megítélhető azon sajátosság, hogy bármilyen ember által kezdeményezett beavatkozások, változások vagy újabb területfelhasználások (mélyépítés, műtárgyak, melloráció, lakóterület növelése, nyomvonalas létesítmények stb.) következményeként a felszínmozgásos természeti jelenség fokozottan kialakulhat, érvényesülhet.

A települések rendezési, szabályozási tervében e természeti sajátosságot szerepeltetni szükséges az adott (felszínmozgásra hajlamos) területrészeket azonosíthatóságával, pontos megnevezésével. Ezek figyelembe vételével településrendezések, emberi beavatkozások során a földcsuszamlás, az omlás elkerülhető.

1.18.1.1 Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

Polgárdi területén kúlszíni bányaterület található. Melyművelésű bányászattal érintett, alá-bányászott területek nincsenek.

Magyarországon a barlangok ex lege védelem alatt állnak, azaz megismerésüktől kezdve, külön védetté nyilvánítási eljárás lefolytatása nélkül is védett természeti értékek minősülnek; s törvény mondja ki azok kizárólagos állami tulajdonjogát is. Magyarország barlangkataszter szerinti felosztása szerint Polgárdi a 4464 számú (Polgárdi környéke megnevezésű) területéhez tartozik.

Az Országos Barlangnyilvántartás a Somlyó-hegységhez kapcsolódva 2 barlangot tart nyilván. Emellett a Szár-hegy területén 2 kisebb barlang ismert, amelyek már Kőszárhegy területéhez tartoznak.

36. táblázat: A Somlyó-hegy és a Szár-hegy barlangjai

Kat.sz.	Név	Hossz (m)	Vertikális kiterjedés (m)	Mélység (m)	Magasság (m)	Hrsz.
4464-7	Somlyó-hegyi-barlang	9.3	8.5	1	7.5	
4464-8	Somlyó-hegyi-sziklaurég	5.2	4.5	0	4.5	
4464-9	Szár-hegyi 1. sz. barlang	12	2	0	2	04/1/4
4464-10	Szár-hegyi 2. sz. barlang	0	0	0	0	04/1/4

Forrás: Országos Barlangnyilvántartás

A városban épült pincékre a lakossági használat jellemző, melyek építésföldtani korlátozó jelleggel nem bírnak.

1.18.1.2 Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

Az Országos Felszínmozgás Kataszter nyilvántartása szerint a város területén a domborzati viszonyokból és a tájhasználatból adódó felszínmozgások nem történtek.

1.18.1.3 Földrendés veszélyeztetett területei

A város területe az ország az egyik legaktívabb szeizmikus területéhez tartozik, de a magyarországi földrendések adatbázisai szerint Polgárdiban érzékelhető földrendés nem fordult elő.

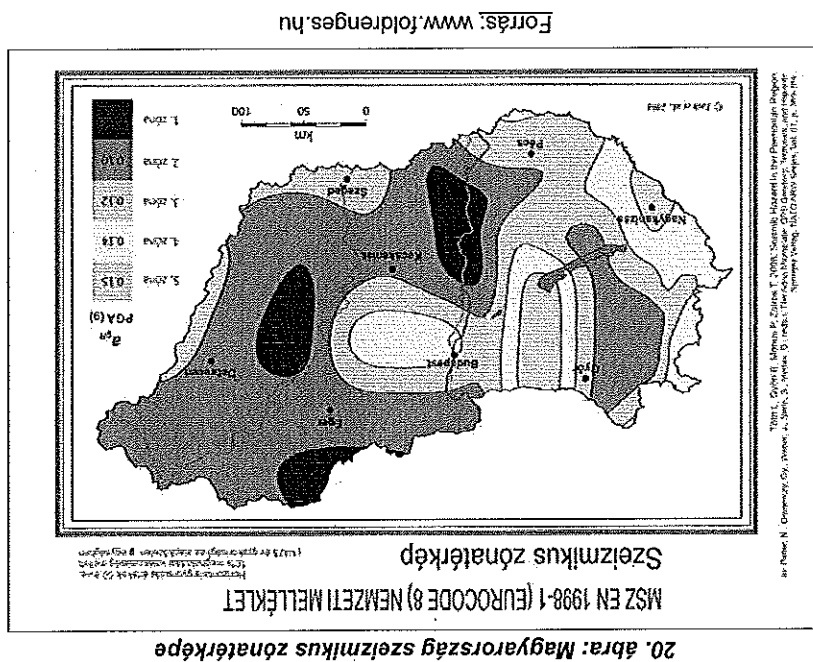
Magyarország szeizmikus zónatérképe szerint Polgárdi a 4-es és 5-ös zónába tartozik.

1.18.2.2 Belvízveszélyes területek
Fejér Megye területrendezési terve alapján Polgárdi a „rendszeresen belvíz járt terület”
övezete (nagyvízi meder övezete) nem érinti.
2015-ben megvalósult Magyarország belvíz veszélytérképezése, mely szerint a település
területén jelentős belvízveszélyes területek nincsenek.
A katasztrófavédelmi felmérés szerint a városnak nincs belvíz kockázata.

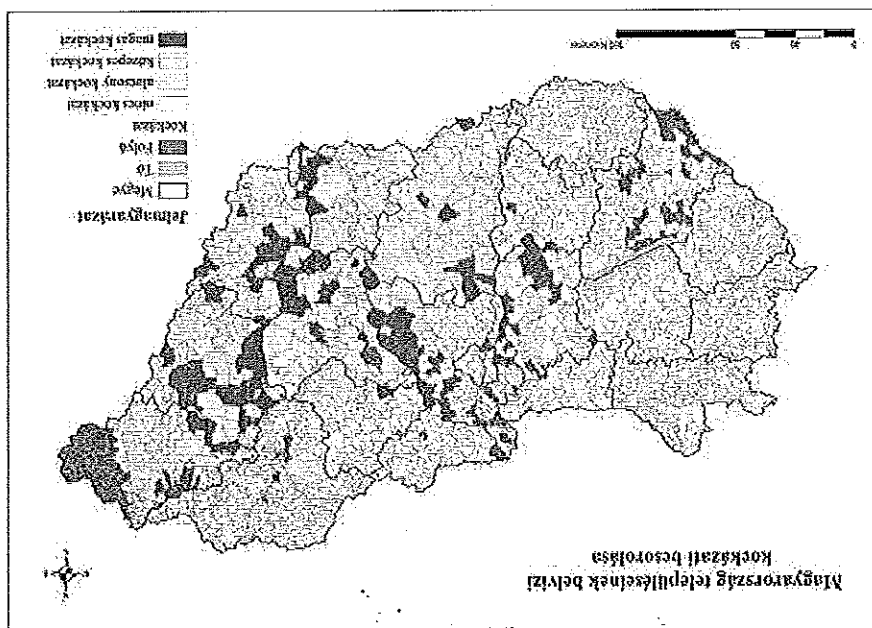
1.18.2.1 Árvízveszélyes területek
Polgárdi egyetlen vízfolysa a Cinca-patak. Emellett az időszakos vízfolysók közül a kis-
cséri árok érdemel említést.
A város területén az árvízveszély mértéke jelentéktelen, klasszikus értelemben vett árvíz
veszélyeztetett terület nincs.
A Cinca-patakon ritkán fordul elő nagyobb áradás (pl.: 2010 júniusában).
A jellemzően heves zivatarok, felhőszakadások kísértőjelenségeként előforduló villámárvíz-
veszélyeztetettség mértéke közepes.

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapján történő besorolásáról szóló 18/2003.
(XII. 9.) KVM-BM együttes rendelet melléklete szerint településegyezékekben Polgárdi, mint
veszélyeztetett település nincs nevesítve, vagyis nem veszélyeztetett település.

1.18.2 Vízrajzi veszélyeztetettség

21. ábra: Magyarország belvizi kockázati térképe

Forrás: www.vedelem.hu

1.18.2.3 Mely fekvésű területek

Polgári közigazgatási területe nem tartozik az ország mélyebben fekvő területei közé. Ezzel párhuzamosan a településen vannak mélyebben fekvő településrészek.

Az ilyen területek még nem minősülnek belvizzel veszélyeztetett területnek, mivel megfele-

lő vízrendezésével a vízállásossága kezelhető.

A mely fekvésű területeiről a vízelvezetést a csapadékvíz elvezetés rendezésének keretében

kell megoldani, hogy indokolatlanul ne alakuljon ki vízállásos terület.

A településen az elmúlt években megvalósult vízrendezési projektről 1.16.1.3 fejezetben

esett szó.

1.18.2.4 Ár- és belvízvédelem

Amint fentebb jeleztük a 2018/2003. (XII. 9.) KVM-BM együttes rendelet szerint Polgári, ár- és belvíz veszélyeztetettség alapon nem veszélyeztetett település, így vízügyi szintű árvízvédelemre nincs szükség.

A város területét elsősorban árvízvédelmi védvonal nem érinti.

A Cinca-patakon a lehetséges villámárvízzel kapcsolatos árvízvédelmet elsősorban az önkormányzatnak kell biztosítania megfelelő meder karbantartással.

A városban előforduló vízelöntések nem belvizi eseményként jelennek meg, kezelésük szintén elsősorban önkormányzati feladat.

A szélsőséges csapadékesemények miatt előforduló helyi vízkár elhárítása „ár- és belvizi” esemény a helyi katasztrófavédelem (önkormányzati tűzoltóság) feladata.

Övezetek	Megengedett legnagyobb építménymagasság
Lakóterületek	
nagyvárosias lakóterületek	15 m
kisvárosias lakóterületek	10,5 m
kertvárosias lakóterületek	4,5-7,5 m
falusias lakóterületek	5 m
Településközponti vegyes területek	8-10,5 m
Gazdasági területek	
Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület	7,5-10 m
Egyéb ipari, gazdasági terület	10
Különleges területek	3,5-9 m
Erdőterületek	3,5-5 m
Mezőgazdasági területek	4,5 m

Forrás: Polgárdi Város Helyi Építési Szabályzata

35.táblázat: Megengedett legnagyobb építménymagasságok Polgárdiban

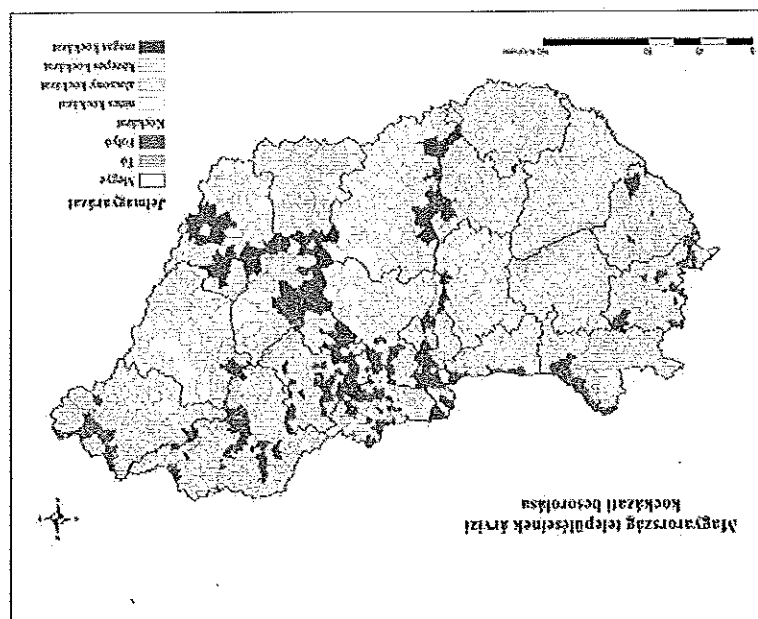
Polgárdi helyi építési szabályzata nem tartalmaz mélysegi korlátozásokat.
A helyi építési szabályzat alapján a legmagasabb építménymagassággal rendelkező épületeket a nagyvárosias lakóterületeken lehet elhelyezni, ahol a maximális magasság 15 m lehet.
A város külterületi részén a 7. sz. főút felüljáróként halad át a 29. sz. vasúti pálya nyomvonalára és a melléte futó alsórendű út felett. Erre vonatkozó magassági korlátozás nincs jelölve.
A helyi építési szabályzat a különböző övezetek eltérő legmagasabb épület szintet határoz meg.

1.18.3.2 Mélysegi, magassági korlátozások

Kedvezőtlen morfológiai adottság (pl. lejtés, falszakadás) Polgárdi területén nincs.

1.18.3.1 Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás)

1.18.3 Egyéb

22. ábra: Magyarország belvizi közkészlet térképe

Magyarország a 45°45' és 48°35' északi szélességek között fekszik, nagyjából közepén az Egyenlítő és az Északi-sark között, a szoláris egyenlítő felosztás szerint a mérsékelt övben. Egyhájalta nagyon változékony. A változékonyság egyik fő oka az, hogy egyhájalatunkra a kiegyenlített hőmérsékletjárású, csapadékos óceáni, a szélsőséges hőmérsékletű, kevés csapadéku kontinentális, illetve a nyáron száraz, télen csapadékos mediterrán egyhájalat egyaránt hatással van, ezen klímatispusok közül bármelyik hosszabb-rövidebb időre uralkodóvá válhat. Az országon belül az időjárásban ezért jelentős különbségek fordulhatnak elő az ország viszonylag kis területére és sík felszínre ellenére. Egyhájalatunk másik fő meghatározója a domborzat. Mivel az ország a Kárpát-medence alján fekszik – felszínének több mint a fele 200 m tengerszint feletti magasságnál alacsonyabb síkság, illetve alacsony terület, a 400 m feletti területek aránya pedig kevesebb, mint 2 százalék – elsősorban a Kárpátok hatását kell kiemelni.

1.20 Városi klíma

A Mésző és Dolomit Kft. által üzemeltetett Polgárdi I. – mésző néven nyilvántartott bányatelek (2297 és 2298/7 hrsz.) 2020-ig érvényes Műszaki Üzemi terv határozattal rendelkező működő, kiterjesztéses művelési mésző bánya. A bányatelek földtani vagyon 4.072.801 m³ mésző. A pillérben leköltött ásványvagyon 1.153.730 m³, a 2016-os bányászati jog átruházáskor még kitermelhető vagyon 2.919.071 m³ mésző. öta jelen van a helyi gazdaságban, mivel a Somlyó-és a Szár-hegy mészővet évszázadok óta hasznosítják.

1.19 Ásványi nyersanyag lelőhely

Amint az 1.9.2.2 alfejezetben bemutatásra került, hogy Polgárdiban a bányászati az ókor óta hasznosítják. A Vertikál Zrt. által üzemeltetett regionális hulladéklerakó működéséből eredő környezeti hatások folyamatos figyelemet igényelnek. Az összeadódó hatások jelenleg határtertek alatt és telekhatáson belül maradnak. A volt szovjet katonai laktanya területén 1991-ben végeztek teljes körű környezeti kárfelelő mérést és az 1994-95. során további kiegészítő állapotfelmérést. A felmérést követő kármentesítés megtörtént. A jelenlegi ismeretek szerint a területen nincs visszamaradt környezetszennyezés, környezeti kár. A M7 autópálya és a 7. sz. főút jelentős forgalma miatt a két útszakaszon a közutak biztonságát különös figyelemmel kell kísérni. A növekvő gépjármű forgalom kapcsán a személygépkocsik számának növekedése mellett a fokozódó teherszállítás (PL, túlerhelés, veszélyes anyag szállítása, stb.) miatt a balesetveszély fokozódik. A városban – a Veszélyes Üzem Adatbázis alapján – veszélyes üzem nem működik.

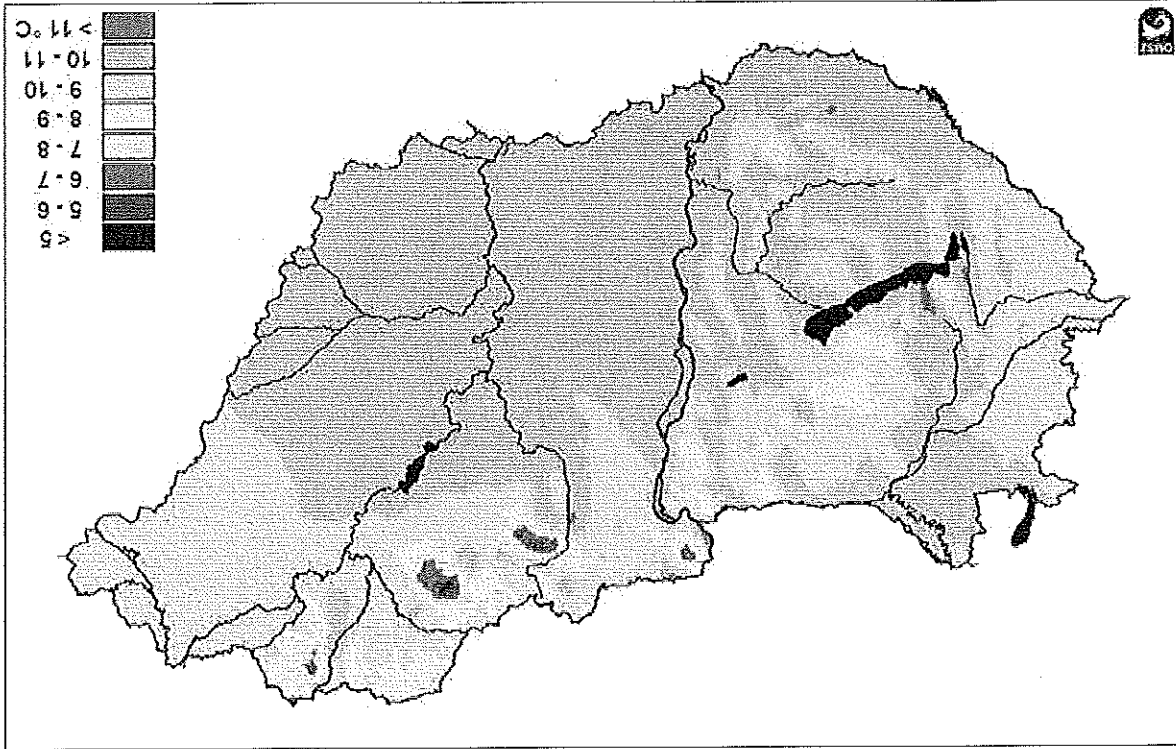
A vonatkozó tervlapok tartalmaznak a különböző tevékenységet végző üzemek (szennyvíz-telep, állattartó telepek) védőtávolságát. A telkekre vonatkozó korlátozásokat a helyi építési szabályzat tartalmazza.

1.18.3.3 Tevékenységből adódó korlátozások

Mérnök Iróda Székesfehévr, Vörkert 56.
Tel: +(36) 22/501-566, +(36) 30/2178-956
email: iroda.albaexpert@gmail.com

Magyarországon az évi átlagos csapadék 500-750 mm, de téjaink között jelentős eltérések vannak az éves csapadékmennyiségben.

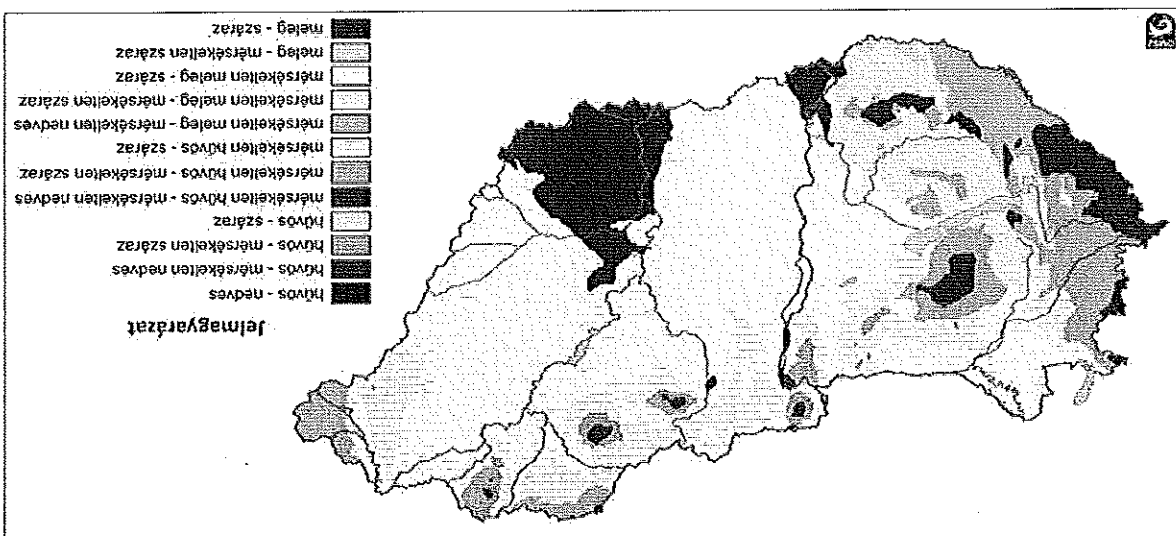
az évi átlagos középhőmérséklet Magyarországon az 1971-2000 közötti időszak alapján

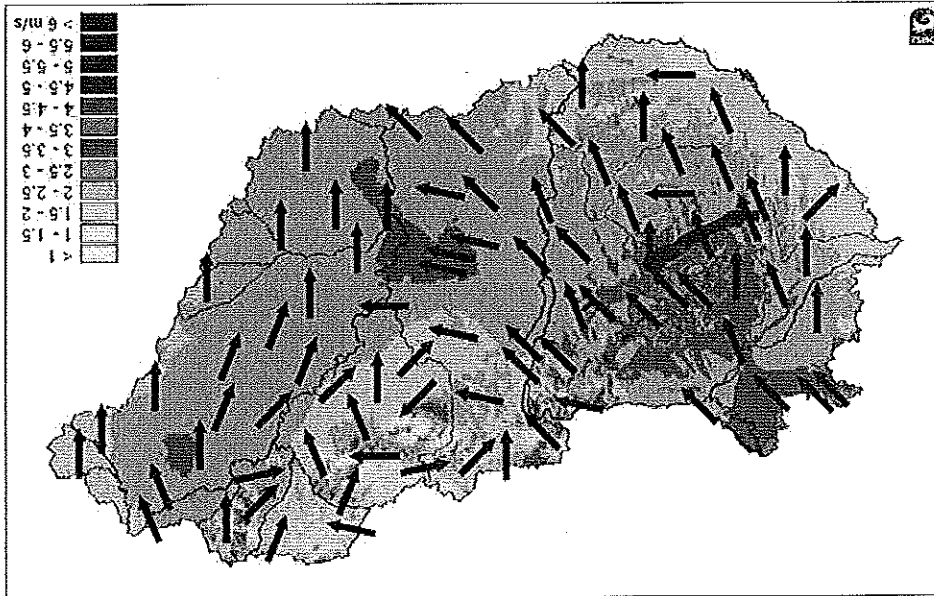
Az évi átlag középhőmérséklet Pázmánd területén az 1971 – 2000 közötti időszak alapján 9 és 10 °C közötti.

Magyarország túlnyomó részén az évi középhőmérséklet 10 és 11 °C között alakul. A levegő hőmérsékletének nagytérű eloszlását befolyásoló legfontosabb tényezők a föld-

Magyarország éghajlati körzelei (Péczeli György munkája alapján)

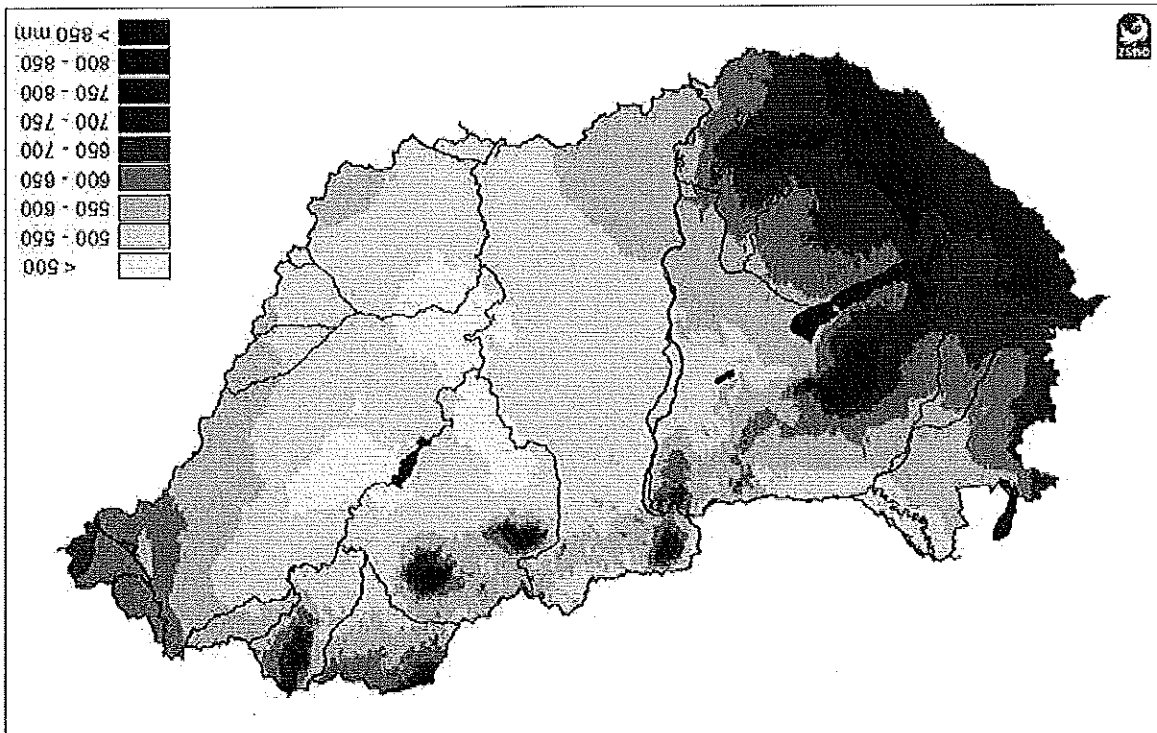

Az évi átlagos szélsőségek [m/s] és az uralkodó szélirányok Magyarországon (2000-2009)
Az éghajlat kialakításánál alapvető az a sugárzó energia, amely a Nappól a földrészre jut. A besugárzás területi eloszlását két tényező határozza meg: a földrajzi szélesség, va-

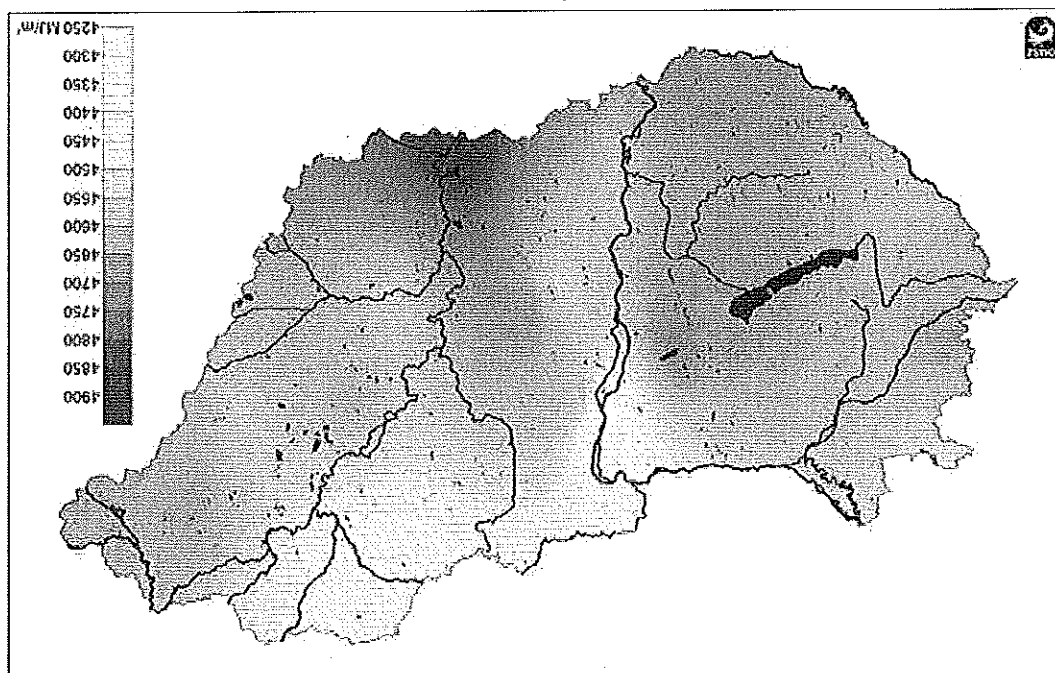
Polgárdi területén jellemzően északnyugati irányú szél fúj.

Magyarország szélsőségeinek kialakításában két lényeges tényező játszik szerepet, az általános cirkuláció által meghatározott alapáramlás, valamint a domborzat módosító hatása.
Átlagos éves csapadékösszeg az 1971-2000 közötti időszak alapján

Polgárdi tekintetében az évi átlagos csapadék mennyisége 550 – 600 mm közötti.

larmint a felhőzet mennyisége. Hazánk területén az országon belül tapasztalható kis szélességkülönbség miatt a döntő szerepet a felhőzet játssza.

2. HELYZETLELMZŐ MUNKARÉSZ

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

A vizsgálatok alapján a tényleges állapotok elemzése, egymásra hatásuk összevetése, folyamatok elemzése

Társadalom: demográfiai viszonyok és tendenciák

Polgári demográfiai folyamatok 2011 óta nagyszámú megállapodott lakosságszám jellemzi, azonban az évenkénti adatok alapján enyhén gyarapodás mutatható ki a településen. Polgári népességváltozása mind a megyei, mind pedig az országos arányokhoz képest is pozitív képet mutat, hiszen a népszámlálási adatok alapján, azokon a szinteken a népesség foglaltsága a jellemző.

Az elmúlt évtizedben a természetes fogyás üteme csökkent, ami a pozitív vándorlási különbséggel együtt eredményezte a lakosság számának növekedését.

A város lakosságának növekedésében szerepet játszik a 30-39 évesek arányának emelkedése, ami valószínűsíthetően a munkaképes korú odavándorlók számára kedvező, mely egyelőre még ellensúlyozni tudja a természetes fogyásból adódó veszteséget, de a hosszabb távú kockázatokkal előrelátóan szükséges foglalkozni.

Polgári népességének iskolázottsága javult, de a megyei és az országos értékekhez képest elmaradást mutat, valamilyen képzettségű szinten. Az alacsony iskolázottság a munkaerő piaci hatása révén a helyi gazdaság és a településfejlesztés lehetőségét is befolyásolja. A fiatal, képzettebb, motiválható munkaerő helyben tartása a helyi intézményrendszer működési kapacitásainak megtartását is biztosíthatja.

Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya a megyei átlagnál magasabb, ami a lakosok átlagos jövedelmi és anyagi helyzetét is meghatározza.

Települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztési erő

A város stabil lakosságszáma továbbra is a település lakosságának kötődését is jelzi, ami a jövőben is a közösségépítés alapja lehet. Polgári jelentős hagyományai vannak a helyi társadalom önszerveződésének, a városban, napjainkban is számos civil szervezet működik. Ennek a civil aktivitásnak meghatározó szerepe lehet a helyi identitás kialakításában, erősítésében, vagy egyes helyi feladatok ellátásában.

Polgári jelenleg nem rendelkezik komoly nagy tömegeket vonzó rendezvényekkel, illetve kulturális értékek is kevésbé kapnak hangsúlyt. Az helyi közösség erős kohéziója és a civil szervezetek aktivitása pozitív hatást gyakorolhat a helyi identitás erősödésére, mely vonzerőt biztosíthat a fiatalok helyben maradásához, amely a helyi munkaerőbázis biztosítása szempontjából is fontos.

Intézmény-rendszer (közszolgáltatások) és városüzemeltetés

Polgáriban a település mérlethez képest széles spektrumú, jól működő intézményrendszer épült ki, amely a helyi lakosság ellátása mellett, a város közigazgatási területén túl, a vele szomszédos közösségekre kiterjedően is képes közszolgáltatásokat biztosítani.

Polgárdi Város Önkormányzata költségvetését pozitív egyenlegű gazdálkodás jellemzi. Az önkormányzati gazdálkodás, az országos szintű közfeladat átcsoportosítások és a finanszírozás változásai jelentős hatással voltak a város pénzügyi helyzetére. Jelentős változást hozott az állami adósságvállalás is. Ennek következtében a város sok racionalizálási intéz-

Önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya

A helyi gazdaság fejlettsége, fejlődési lehetőségei a munkahelyek révén hatással vannak a város demográfiai jellemzőire, a népesség megtartásra és vonzásra. A bérek és az igényelt szaktudás révén a helyi társadalom összetételét is befolyásolja. A jól működő helyi gazdaság szerepe az adókat révén hozzájárulnak a település működő-képességének biztosításához, a fejlesztési elképvezések megvalósításához.

Polgárdi a megyei állagnál alacsonyabb vállalkozási aktivitással bír, s emiatt alacsonyabb súllyal van jelen a térség gazdasági életében. A város gazdasági szerkezetét a természet adottságai jelentősen meghatározzák. A kiváló minőségű termőföldnek köszönhetően a mezőgazdaság erősebb szerepe jellemző, ami jóval meghaladja a megyei értéket. Bár a szolgáltatások aránya helyi szinten a legjelentősebb, mégis jóval elmarad a megyei szintű aránytól. A település mezőgazdasági nagyvállalatai országosan ismertek. A szántóföldi művelés mellett a szarvasmarha tenyésztés kiemelkedő. A rendszerváltozást követően az ipar helyi szerkezete átalakult, dinamizálva a város gazdasági életét. Hazai és külföldi tulajdonú cégek is települtek a városba. A helyi gazdaságfejlesztéshez szükséges vállalkozói környezet és az üzleti infrastruktúrális háttér fejlesztésének egyik jelentős lépése volt az egykori szöveti lakotanya területén ipari terület kialakítása. A helyi gazdaság segítésére inkubátor ház is létesült. A szolgáltatási ágazatban az alapszolgáltatások széles köre jellemző, amit erősen befolyásol Székesszéki város közelsége. A kiskereskedelemi és kisipari szolgáltatások történelmileg jellemzőek Polgárdi gazdaságára. A megyeszékhely magasabb színvonalú szolgáltatásai, szolgáltatató helyeinek száma, specializált tevékenységgel szolgáltatással szemben Polgárdiban a versenyképesség számos területen nem biztosítható. A turizmus gazdasági szerepe nem meghatározó a Polgárdiban. A kis számú helyi turisztikai vonzó kihasználtsága alacsony. A Balaton közelségét előnyként még nem sikerült kamatoztatni.

Gazdasági szerkezet és dinamika

Az alapfokú közoktatás és a köznevelés mellett elsősorban az igazgatási, egészségügyi alapellátási és szociális-gyermekjóléti közszolgáltatások biztosítását érdemes kiemelni. Szociális területen megyei szintű intézmény is működik a településen. A városüzemeltetési feladatok ellátása szintén megoldott. A Vertikál Zrt. hulladékigazgatási kódási tevékenysége regionálisan biztosít szolgáltatást. Az önkormányzat az intézményrendszer kialakításával és működésével, illetve a feladatellátás biztosításával hatással bír a településen élők elégedettségére, erősítheti a helyben maradás, vagy az ide telepedés szándékát. Ezáltal az intézmények közszolgáltatásai a demográfiai viszonyokat és a település gazdasági életét is befolyásolják, attól függően, hogy az idősödő lakosság ellátása mellett, milyen szolgáltatásokat tud korszerű, versenyképes színvonalon a fiatalabb, képzettebb generációknak is biztosítani.

A város zöldfelületi fedettsége összességében kedvező, azonban nem kiegyensúlyozott. Kultúrtelen a mezőgazdasági használat hatarozza meg a zöldfelületeket. Belterületen a nagy kiterjedésű kertvárosias terület zöldfelületet mellőz a közparkok, közterek, illetve az utcák növényállománya fontos szerepet tölt be. Az erdőterület kiterjedése alacsony. A Battány-kastély parkja még rekonstrukcióra vár. A zöldfelületeknek a természeti adottságokkal összhangban fontos szerepük van a településkép kialakításában, az egészséges települési környezet biztosításában. A zöldfelületi adottságok a lakóterületek környezetminőségét jelentősen befolyásolják.

Zöldfelületek

kell igazítani. infrastruktúra (közlekedés, szűk, stb.) hálózat kialakítását is a helyi adottságokhoz mint helyi erőforrások a gazdasági ágazatok fejlődésére is hatással vannak, másrészt az segít. A település gazdasági szerkezetét befolyásolják a természeti adottságok, mivel azzal, hogy meghatározzák a zöldfelületek és az épített környezet kialakításának lehetőségeit. A táji adottságok hatással vannak a településen élő lakosság életminőségére, kultúrájára, a magterület, valamint ökológiai folyosó emelhető ki. területén, csak a Nemzeti Ökológiai Hálózat elemeként a Cinca-Csikgát patak mentén fekszik. Ennek megfelelően védelem alatt álló természeti területek nincsenek a város területén. A tájhasználatot. A művelés alatt álló területeken jelentős biodiverzitású növényvilág él. A mezőgazdasági termelés, azon belül a szántóföldi növénytermesztés alapvetően befolyásolja a tájhasználatot. A város domborzati és talaj (kiváló minőségű csernozomok) adottságai, éghajlati viszonyai jó alapot biztosítanak a mezőgazdasági művelésnek. Erdős terület csak foltokban található. Polgári terület két alföldi kistáj határára fekszik. A domborzat érdekes elemei a síkságból kiemelkedő kisebb hegyek, a Somlyó-hegy és a Szár-hegy vonulata.

Táji és természeti adottságok

sában is. Az önkormányzat jelentős szerepet vállal a település foglalkoztatottsági mutatóinak javításában. A zöldfelület kezelés a természeti környezet állapotára van hatással. A városfejlesztési tevékenységek az épített környezet állapotát javítják. Az energiatárhelyek, a közpénzből finanszírozott munkahelyteremtés és bevétel növekedést jelenthet. A közpénzből finanszírozott nyüzse is hatással van, amely a helyi gazdaság dinamizálását segítheti elő, amely területi fenntartása és fejlesztése a lakossági elégedettség mellett a helyi gazdasági körzött tudja erősíteni. Az intézményrendszer működése és a városüzemeltetés, az infrastruktúra fejlesztése a lakossági elégedettség mellett a helyi gazdasági körzött tudja erősíteni. A helyi programok, szervezeti finanszírozásával a település közösségi életét, a helyi kohéziót erősíti, a fiatalok helyben tartását, a gyermekvállalási kedvet erősíti. A helyi lakosság pénzbeli és egyéb juttatásokkal való ellátása a demográfiai tényezőket befolyásolja, mivel képes a fiatalok helyben tartását, a gyermekvállalási kedvet erősíteni. Az önkormányzat gazdálkodása a település minden lényeges területére hatással van. A költségvetés stabilizálásának.

kedést és takarékosági szigorítást valószínűleg meg, melynek eredményeként tudja biztosítani a kötelező és önként vállalt feladatoknak folyamatos ellátását, intézményeinek működését. A városban az iparüzési adó bevételek folyamatosan növekednek, mely fontos

Polgárdi jelenlegi településszerkezete elsősorban a közlekedési hálózatban betöltött szerepből és a mindig meghatározó mezőgazdasági területhasználatból adódik. A történelmi városmag a Cinca patak mentén alakult ki, majd a későbbiekben kialakított tömbökkel keleti irányba nőtt a város területe. Területhasználat szempontjából a beltérület többsége lakóterület, a település magját a városközpont alkotja az ellátó funkciók többségével. A külterületen a meghatározó rész mezőgazdasági terület, de több lakófunkcióval is rendelkező településrész is található. Polgárdi épületállománya vegyes képet mutat. Jellemzően családi házas beépítésű, de emellett több lakótelep is található a városban többszintes társasházakkal. Emellett közép-ületek és gazdasági telephelyek építményei jellemzőek. A város egyetlen műemlék épülete a református templom. Az épített környezet állapotát hatással vannak a településen élő lakosság életminőségére, befolyásolja a település gazdasági szerkezetét, mivel a városkép a település vonzerejét is befolyásoló tényező a gazdasági szereplők számára, másrészt a telephely kialakítási lehetőségeket is behatározza, továbbá az infrastruktúra (közlekedés, közüvek, stb.) hálózat kialakítása is függ az épített környezettől. Az elegendő települési környezetre, az energiahatékonyságra az épületállomány fizikai állapota jelentős hatást gyakorol.

Közlekedési hálózat és minősége (belső és külső)

Polgárdi jelentős útvonalak süllypontjában fekszik, ebből adódóan a város szerepét erősítő tényező a település földrajzi helyzete, a jó közúti és vasúti megközelíthetősége. Meghatározó eleme a városon áthaladó M7 autópálya, valamint a Budapest-Gyékényes nemzetközi törzshálózati vasúti fővonal, melyek transzeurópai közlekedési hálózati elemek. A helyi közúti közlekedési elemek többi eleme még fejlesztésre szoruló. Mind a szomszéd településekkel kapcsolatot teremtő alsórendű utak, mind pedig beltérületi közlekedési infrastruktúra, beleértve a kerékpáros közlekedés infrastruktúráját is. A közúti közlekedés jól biztosított, azonban helyi szinten itt is szükséges az infrastruktúra fejlesztése. A gyalogos felületek és parkolók bővítése, karbantartása az önkormányzat részéről folyamatos. A közlekedési adottságok egyértelműen hatással vannak a helyi gazdaság működésére, fejlődésére, befolyásolják a település környezeti állapotát, az épített környezet és a köz-műhálózatok alakítását, fejlesztését.

Közüvek és elektronikus hírközlés

Polgárdiban a közüvesítetttség teljes körűnek mondható. A közüzemi szolgáltatások tekintetében a település jól ellátott. Az ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások száma közel 100 %-os. A csatornázás és a gázellátás ugyancsak közel 100 %-os. Az elektromos energia ellátás, és hulladékgyűjtés is teljes körű. A csapadékvíz-elvezető rendszer állapotát még további fejlesztéseket igényel. A felszíni vízelvezetés rendszere azonban nem teljesen kielégítő. A megújuló energiaforrások alkalm-

mazására kedvezőek az adottságok, de egyelőre csak a napenergia hasznosítás jellemző, illetve kísérletek történtek a biomassza hasznosítás területén is. Az elektronikus hírközlés hagyományos és korszerű formái a városban biztosítottak. A város infrastrukturális ellátottsága jelentős hatással van a gazdaság fejlődésére és a települési környezet állapotára is. Napjainkban a közmuellátottság az épített környezet állapotát, értékét is meghatározza, ami közvetett módon a lakosság életminőségét, elégedettségét befolyásolja.

Környezetvédelem - klímataudatosság/ energiahatékonyság

Polgári környezeti állapot alapvetően jónak mondható. Környezeti terhelést leginkább a város területét átszelő főútvonalak jelentős forgalma jelent a közlekedési eszközök kibocsátása révén. A folyékony és a szilárd hulladék elszállítása és kezelése megoldott a település teljes területén.

A város árvíz és belvíz szempontjából nem veszélyeztetett a település, de a globális klímaváltozás következtében szélsőségesebbé váló időjárás miatt is fontos csapadékvíz-elvezető csatornarendszer folyamatos fejlesztése.

A mezőgazdaság által használt területek jelentős nagysága miatt az erdőműveltség alacsony. A városban, az utóbbi években több olyan beruházás is megvalósult, amely energiahatékonyságot szolgálja. Az önkormányzat a fenntartható városfejlesztés szellemében több közintézményben is napenergiát hasznosító beruházást valósított meg.

Az egészséges települési környezet a városiakok elégedettségét és környezeti tudatosságát, közvetve települési kohézióját is pozitívan befolyásolja. Mindez a gazdasági környezet is hatással van, és a lakóhelyválasztás révén a demográfiai tendenciákat is pozitív irányban befolyásolhatja.

Az alábbi **hatás mátrix** a fentiek alapján mutatja be az egyes tényezők kapcsolódását, egymásra gyakorolt hatását.

x	gyenge hatás
xxx	közepes hatás
xxxxx	erős hatás

Vizsgatényező (Hatór)

[illegible]

Polygárdi város Településfejlesztési Koncepciójának megalapozó vizsgálata
HELYZETFELTÁRÓ – HELYZETELEMZŐ – HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZEK

Vizsgált tényezők ("hatott")												
Ható tényezők												
		demográfiai viszonyok és tendenciák	települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek)	intézményrendszer (közfoglalkoztatások) és városüzemeltetés	gazdaság szerkezeti és dinamika	önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúly	táji és természeti adottságok	zöldterületek	épített környezet (épített örökség is)	közlekedési hálózat és minősége (belső és külső)	közművek és elektromos hálózatlás	környezetvédelem – klímabiztonság/energiahatékonyság
nők közlekedése												
környezetvédelem klímabiztonság/energiahatékonyság	xxxx	xxx	xxx	xxx	xx	xxxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxxx		

3. HELYZETERTEKELŐ MUNKARÉSZ

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

3.1.1. A folyamatok értékelése

A település megélhetése elsősorban a mezőgazdaságon alapul, kialakulása, fejlődése is erre vezethető vissza. Az elmúlt évtizedekben a kisebb gazdaságok jelentették a város fejlődésnek másik fő irányát.

A lakosság egy része ingázik a Székesfehérvárra az ott található munkalehetőségek miatt. Ennek következménye, hogy a fiatalok a megyeszékhelyre költöznek. A lakosság korösszetétel alapján öregedő.

A település megtartó ereje az országos átlag szerintiinek mondható és a fiatalok helyi identitásának erősítésével, lehetőségek feltérképezésével, munkahelyek kialakításával a gazdasági, demográfiai viszonyok javíthatók.

A jelenleg hatályos (2002-ben elfogadott) településszerkezeti terv tartalmazza a fejlesztési területeket. A terv felülvizsgálata a jelenlegi előírásokat aktualizálja, az elmúlt évek igényeit építi be a tervbe.

A lakóépületek között találhatóak lakatlan, vagy eladó házak, melyek egy részét még karbantartják, gondozzák, de találhatóak elhanyagolt, romos állapotú házak is. Ezek a településképet rontó elemek egyben lehetőségek is a letelepedésre.

A mezőgazdasági telephelyek részben kihasználtak, a meglévő kihasználatlan épületekben új funkciók kialakíthatók. A nagyüzemi mezőgazdasági művelés mellett a kisebb mezőgazdasági vállalkozások is találhatóak a településen.

Az önkormányzat fontos feladatnak tekinti a kihasználatlan területek és épületek, például a volt ipari és honvédségi területek és épületek hasznosítását, ennek érdekében folyamatos egyeztetéseket folytat a lehetőségek befektetőkkel.

A meglévő önkormányzati tulajdonú épületek funkcióval való megtöltése, az intézmények, parkok, közterületek fenntartása az önkormányzat elsődleges feladata, amelyeket lehetőségekhez mérten ellát.

Megoldásra vár még többek között az átmenő forgalom negatív hatásainak gyengítése, az infrastruktúrális fejlesztés, az épületállomány felújítása, a termőföld elaprózódásának megakadályozása, valamint a zöldterületek és kulturális vagy történelmi szempontból jelentőségével bíró tájértékek védelme.

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

Gyengeségek:

- Nincs jellegzetes, karakteres városközpont, hiányzik az egységes városkép
- A település tisztatlansága, alacsony erdőszültség
- „Alvó város” jelleg, nagy az ingázók száma
- Kerékpár úthálózat elegendően mennyisége

- A gyalogos forgalom számára kedvezőtlen feltételek
- Közép- és felsőfokú végzettség megszerzésére irányuló képzés hiánya, szakképzé-
- sek hiánya

- Esetenként nem kielégítő állagú intézmények (szociális, közmuvelődési)
- Nincs turisztikai arcuata a városnak, kiaknázatlanok a benne rejlő lehetőségek
- Sportolási és szabadidős lehetőségek hiánya
- Még az átlazó idegenforgalom számára sem kedvezők a turisztikai adottságok
- Hiányos idegenforgalmi szolgáltatási alpinfraktúra

- A turizmus szervezését, irányítását ellátó szervezet hiánya
- A településen található kihasználatlan gazdasági épületek, telephelyek látványképileg
- negatívan befolyásolják a településképet, a tájat, valamint nem termelnek hasznos
- sem a tulajdonosnak, ezáltal az önkormányzati bevételek nem növekednek. Az elha-
- nyagolt területek tájidegen fajok megtelepedését segítik elő.
- A külső városrészek nem szervezültek a központi részekhez (a 7-es főút menti vá-
- rosrészek), el vannak szigetelve, erőteljes fejlettségbe illi különbségek alakultak ki
- közöttük.

- Több szegregátum alakult ki, de ezeken kívül szegregációval veszélyeztetett,
- szegregálódo terület is van a városban.
- A város olyan épületállománnyal rendelkezik, amelynek nagy része idős, állaga je-
- lentősen leromlott, ezért felújításra szorul. A középületek jelentős része ugyanebben
- a cipőben jár, felújításra és korszerűsítésre szorulnak
- A fejlesztések az önkormányzat korlátozott pénzügyi lehetőségei miatt nagyban
- függenek a pályázati pénzekről.
- Hiányos a sportot szolgáló infrastruktúra, nincsen olyan kapacitású és színvonalú
- sportlétesítmény a városban, amely helyet adhatna nagyobb sportversenyeknek,
- bajnokcságoknak.

Erősségek:

- A város olyan régió része, amely kedvező földrajzi elhelyezkedése miatt (közép- eu-
- rópai fejlődési zóna metszéspontjában található, fontos európai közlekedési folyosó
- halad rajta keresztül) jelentős vonzerővel bír.
- A város nagyon kedvező közlekedés-földrajzi tulajdonságokkal bír (7-es számú főút,
- M7-es autópálya közelsége, vasúti csomópont).
- Kedvező termőföldi és természeti (magas a napsütéses órák száma, magas a nyári
- középhőmérséklet értéke, az átlagosnál jobb a csapadékeloszlás) adottságokkal bír.
- A kedvező adottságoknak köszönhetően a területen régi hagyományra tekint vissza a
- mezőgazdaság (a növénytermesztés és az állattenyésztés egyaránt) és jelenleg is
- nagy területen folyik mezőgazdasági termelés (elsősorban szántóföldi növényter-
- mesztés).

- Cinca-patak elérhető felszíni vízkészlete

- Értékes régészeti leleteket tártak fel a környéken (pl.: Seuso-kincs)

- Teljes körű közművesítettség
- Működő szelektív hulladékgyűjtés
- A megyén belüli kedvező munkanélküliségi helyzet
- Országos viszonylattól eltérő, pozitív demográfiai tendenciák: népességcsökkenés alacsonyabb szintje, bevándorlás, stb.
- A város vezetésének határozott településfejlesztési elképzelései vannak
- Székesfehérvár mellett központi szerep betöltése a kistérségben
- Kisvárosi szintnek megfelelő intézményhálózat
- Aktív civil szervezetek
- A térségben jó minőségű humán erőforrás áll rendelkezésre
- Téréségben belüli kialakultak a különböző szervezetek hatékony együttműködésének keretei
- Szociális szolgáltatások megléte, széles köre
- A városban magas az igazolt sportolók aránya a lakosság számához viszonyítva
- Vállalkozásbarát önkormányzat
- Nemzetközi jelentőségű Motoros Találkozó helyszíne a város
- A lakosságnak erős az igénye a kultúrára és az igényes szórakozásra.

Lehetőségek:

- A közvetlen kapcsolatot az autópályával számtalan lehetőséget kínál a város számára, amely a gazdaságélénkítést szolgálja (pl. nagyobb vállalatok letelepedése, logisztikai szerepkör, raktározás, feldolgozóipar letelepedése, helyi adottságokra és termékekre épülő feldolgozó üzemek).
- A település közösségi életének fejlesztése érdekében a fiatalok további bevonása a civil kezdeményezésekbe.
- A megújuló energiaforrások alkalmazása az intézmények, valamint a háztartások energiatárolásánál.
- Fontos a vonzó településképp kialakítása (népességmegtartó erő). Ezért egyrészt mindenképpen szükség van az erőteljesen leromlott állapotú lakásállomány felújítására. Másrészt tördelést igényelnek a beltéri zöldfelületek is, mert ezek rendezett állapotukban komoly rekreációs hatással bírnak
- A lakosság képzettségi helyzetének javítására mindenképpen szükség van, például új oktatási intézmény(ek) létrehozásával (töleg középiskola oktatási intézmény), a meg-
lévők fejlesztésével és a felnőttképzés kínálatának kiszélesítésével.
- A sport népszerű a városban, ezért a lehető legjobb feltételeket kell megteremteni az üzésére. Ennek elérésére szükség van a sportot szolgáló infrastruktúra fejlesztésére, valamint egy korszerű, multifunkcionális sport- komplexum megépítésére, mivel jelen-
leg nincs a városban olyan színvonalú és kapacitású sportlétesítmény, amely al-
kalmas lenne nagyobb sportesemények és bajnokságok lebonyolítására.
- Téréségi központi szerepkör erősítése

- Böröndi repülőtér fejlesztésével a légi megközelítés is lehetővé válik
- Kastélypark területe
- Ipari Területek kialakítására kiváló területek állnak rendelkezésre
- Ipari Park cím elnyerése, új vállalkozások betelepítése, munkahelyek létesítése
- Modern csatornahálózat, igen korszerű regionális hulladékgazdálkodás
- A megvalósuló fejlesztések növelhetik Polgári népességmegtartó képességét
- A fenntartható fejlődés elvére alapozott természeti erőforrás használat (geotermikus energia, alternatív energiaforrások, gazdasági hasznosítás)
- A fejlesztési programok együttműködést és élő kapcsolatokat indukálnak a partnerek között
- Különböző hazai és nemzetközi pályázati lehetőségek kihasználása
- A gazdasági fejlődéssel járó életminőség

Veszélyek:

- Kedvezőtlen demográfiai helyzet alakulhat ki (elsősorban a fiatalabb, kvalifikáltabb népesség vándorol el), amennyiben nem javul a város népességmegtartó képessége (tehát többek között nem sikerül munkahelyeket teremteni, nem bővíti az oktatási kínálat, nem emelkedik a szociális ellátás színvonala, illetve nem bővíti a szociális szolgáltatások köre, nem bővíti a kulturális és művelődési lehetőségek köre, nem javítják az épületállomány állapotát, nem biztosítanak rendezett városképet és nem aldoznak kellő figyelmet az identitástudat fejlesztésére).

- Felgyorsul a társadalom elöregedése, mivel a fent említett módon a fiatal népesség jobb életkörülmények reményében elhagyja a várost, és családot sem itt alapít. Ezért a városban csökken a születések száma, így pedig a fiatalabb népesség aránya csökken, míg az idősebb népesség aránya nő.

- Felújítások hiányában tovább romlik a város épületállományának állapota, ezzel romlik a városkép.

- Ha nem sikerül hasznosítani a kihasználatlan ingatlanokat, akkor azok folyamatos állapota romlása komoly környezetterheléshez vezet és hatalmas költségekkel jár a re-kultivációs kötelezettséget ró az önkormányzatra.

- Ha továbbra is hagyják a műemléki illetve a helyi építészeti értéket képviselő épületek állapotának folyamatos romlását és nem történnek felújítási, állagvédelmi munkálatok, akkor felő, hogy ezekre az értékekre végleges pusztulás vár.

- Kevés a természeti és épített érték
- A globalizáció negatív hatásainak eredményeként a helyi identitás gyengülése
- A megvalósítandó fejlesztések finanszírozási problémái (pályázati forrás, önrész)

3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

A településfejlesztési célok nagy részét a település műszaki adottságai befolyásolják. A biztonságos, elérhető lakókörnyezet biztosítása az önkormányzat feladata, aminek kialakítását a településrendezési eszközök szabályozzák.

Az előző pontokban ismertetett geomorfológiai, vízföldrajzi adottságokat, a természetvédelmi, épített örökség értékeit szem előtt tartó szabályozás szükséges.

3.2. Problématerkép/értéktérkép

A település problémáinak és értékeinek összefoglalója térképi formában, a területi lehetőségek és korlátok térképi ábrázolása a *Problématerkép és értéktérkép* terlelapon.

3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1. Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

Belterület:

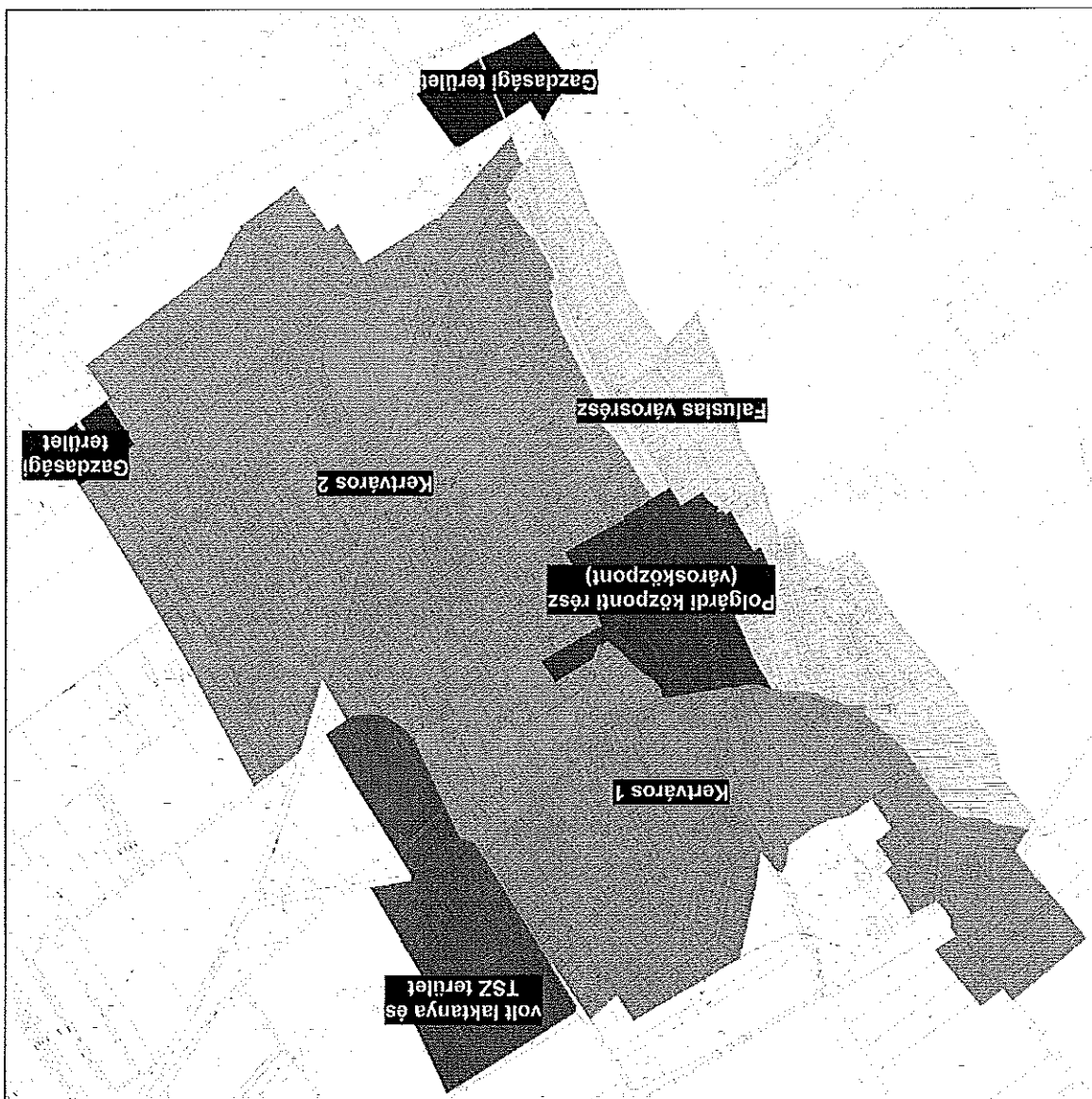
1. Belváros
2. Kertváros 1
3. Kertváros 2
4. Falusias
5. Laktanya és TSZ terület
6. Iparterület Jack Filter Hungaria Kft.

Külsőterület:

7. A külterület nagy része jellemzően mezőgazdasági művelés alatt áll, túlnyomó részük szántó. A külterület északkeleti határa mentén lévő erdőterület jelentős természetir-
teket képvisel.

Működő megnevezése	Polgári Összesen	Belváros	Falusias	Kertváros I.	Kertváros II.	Laktanya, TSZ	Iparterület	Kisörszuszta (Külterület)
Lakónépesség száma	6802	652	745	3019	1060	390		935
Lakónépesség belüli 0-14 évesek aránya	15,6	15,0	17,6	17,3	15,0	20,5		7,3
Lakónépesség belüli 15-59 évesek aránya	64,0	66,0	64,3	62,7	62,7	70,3		62,8
Lakónépesség belüli 60-X évesek aránya	20,4	19,0	21,2	18,4	22,3	9,2		29,8
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belüli	28,6	14,0	29,6	25,5	22,4	14,6		62,2
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	8,9	12,8	7,0	9,6	10,9	12,8		2,2
Lakáskorlát (fő)	2330	253	252	1038	398	227		162
Átlagosan egy lakás lakosok aránya	7,1	2,0	13,5	7,3	5,8	0,4		16,0
Rehabilitációs munkajáradék nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belüli	38,1	27,7	37,9	37,8	34,3	26,3		56,6
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajáradék nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belüli	15,6	5,8	13,6	13,6	12,0	5,5		39,5
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népesség belüli	57,7	66,9	66,8	61,5	72,2			39,8
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népesség belüli	31,7	31,1	31,8	31,4	33,1	18,7		42,5
Átlagosan egy lakás lakosok aránya	68,31							
Átlagosan egy lakás lakosok aránya	49,9	42,8	68,3	47,1	46,3	41,9		74,7
A gazdasági ágazatok aránya a lakónépesség belüli	63,4	43,9	55,0	62,3	63,9	43,8		66,0
Munkanélküliség aránya (munkanélküliség ráta)	12,6	11,2	14,0	13,8	7,8	7,3		17,9
Tartós munkanélküliség aránya (legalább 360 napos munkanélküliség aránya)	7,6	6,3	8,7	8,8	4,7	5,5		9,1
A korlátok nélküli, lakóterület aránya a lakóterület arányában	6,9	1,7	13,3	6,9	5,2	0,6		18,3
Egyes lakások aránya a lakóterület arányában	5,7	1,3	5,2	5,4	1,0	13,1		19,3

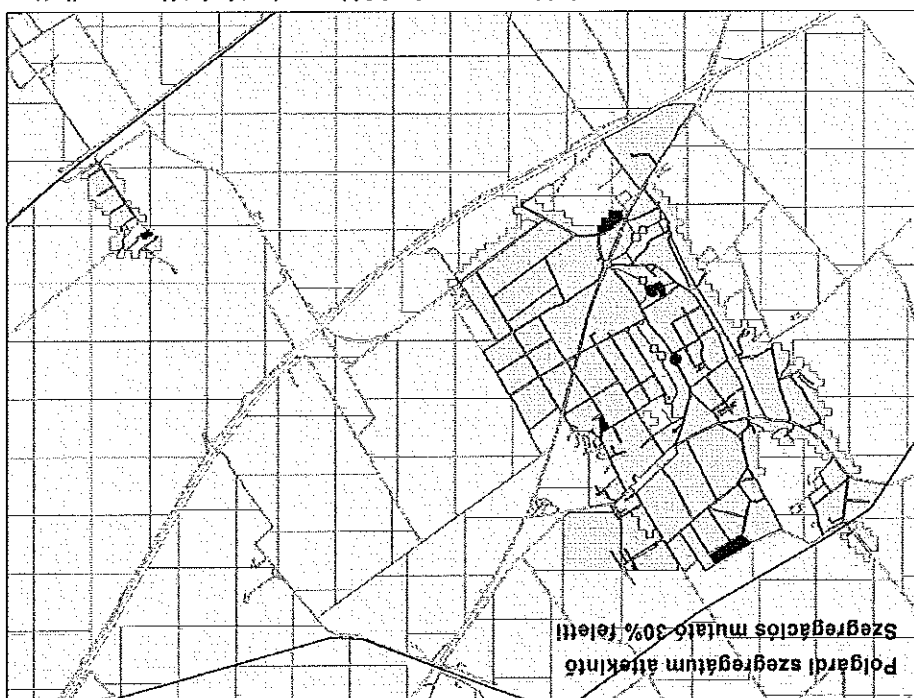
forrás: KSH

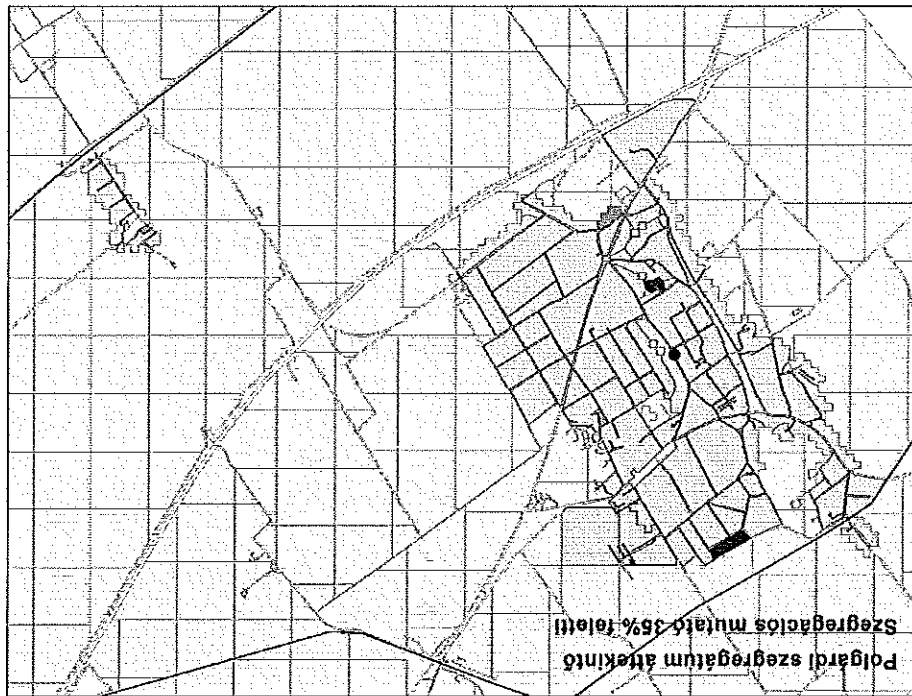
A belterületi városrészek területi lehatárolása

3.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

A Központi Statisztikai Hivatal (továbbiakban: KSH) a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) 10. mellékletében meghatározott szegregációs mutató alapján lehatárolta a település szegregációval érintett területeit. A Korm. rendelet szerint azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket. 2000 főnél népesebb város esetében szegregált terület az, amelynél a szegregációs mutató értéke nagyobb egyenlő, mint 35 %, illetve szegregációval veszélyeztetett az a terület, amelynél a szegregációs mutató értéke nagyobb egyenlő mint 30%, de kisebb mint 35%.

Az áttekintő kartogram a szegregációs mutató 30%-os határértéke mellett mutatja a szegregátumokat. (Jelmagyarázat: a szegregációs mutató térképen jelzett értékeit a következő színek jelölik: 0–29% = szürke, 30–100% = illa)

A fenti kartogramon a sötétzölddel jelölt területek szegregátummal érintettek, itt a szegregációs mutató 35%-ot meghaladó. A világoszölddel jelölt területek szegregációval veszélyeztetettek számítanak, itt a szegregációs mutató 30–34%, míg a szürke színnel jelzett területen 0–29% értéket vesz fel.

Mutató megnevezése		Polgárdi összesen*
Lakónépesség száma	6802	15,6
Lakónépesség belüli 0-14 évesek aránya	64,0	20,4
Lakónépesség belüli 15-59 évesek aránya	28,6	28,6
Lakónépesség belüli 60-X évesek aránya	8,9	28,6
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	2330	8,9
Lakásállomány (db)	7,1	2330
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	38,1	7,1
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belüli	15,6	38,1
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belüli	57,7	15,6
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népesség belüli	31,7	57,7
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	6831	31,7
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem		6831

Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	49,9
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességben belüli	53,4
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	12,6
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliség aránya)	7,6
A komfort nélküli, félkomfortos és szükség-lakások aránya a lakott lakásokon belül	6,9
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	5,7

Szegregátummal érintett városrészek:

A szegregációs mutató (legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül) értéke az érintett területen **35% feletti** és a területen élő népesség száma eléri az 50 főt.

1. Mártírok u.északi oldala

2. Vasvári Pál u.

Szegregációval veszélyeztetett városrészek:

A szegregációs mutató (legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül) értéke az érintett területen **30% feletti** és a területen élő népesség száma eléri az 50 főt.

1. Béke utca Bálint major melletti szakasza

2. Balthány út déli oldala

3. Kiscséri újtelepen egy kisebb terület.